

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMENYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csikk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A kongresszus.

Mindenki tudja, miről van szó, mert a gyermekek is erről beszélnek mostanában s a magyar államélet és társadalom egész gépezete erre a ropantarányú vendégjárásra készülődik, amit az eucharisztikus kongresszus napjaira várunk. Hogy maga a kongresszus egyházi, vallási tartalma mit jelent, az nem idetartozó kérdés, bennünket itt csak mint magyarokat és mint csendőröket foglalkoztat a várható óriási idegenáradat.

Az egész világ keresztény világnézetű százmilliói figyelnek most Budapestre. S nekünk eszünkbe jutnak tatárok és törökök, eszünkbe jutnak hajdani magyar vezérek, katonák, akik pusztakarddal és pajzzsal védték meg ezt az egész keresztény világrendet kánoktól és szultánoktól. Eszünkbe jut a törökhódoltság rengeteg időhossza, amely morzsolta, pusztította, sorvasztotta a magyar életerőt azért, hogy Európa boldogabb részében le ne dőljön a kereszt s a kereszt alatt virágozhassék a kultúra. A keresztény kultúra, melyért mi magyarok annyi vért, annyi nemzedéket, annyi nemzeti célt, nagyságot és álmodtunk, hogy többet egyetlen más nemzet sem a földkereken. Itt látjuk előttünk a lelkünkben életre ébredt Hunyadi, Kapisztránt, Dobót, Zrínyit és ki tudná felsorolni egytől-végig a keresztény világrend hajdani magyar védőit? Mind kiömlött magyar vér ez. Annyi, hogy a Duna most a kongresszus napjaira megtelne vele s bár telne is meg, bár valami isteni csoda véres-pirossá festené a folyamunkat, hogy lássa szent borzalommal az idesereglett keresztény világ: vér hömpölyög itt s mind-mind magyar vér. Bár felkelnének sírjukból tatár- és törökhalált halt őseink és elvonulnának most a keresztény világ előtt végelelthetetlen sorokban, bár a magyar nemzet egész kereszténységvédő áldozatos multja feltámadna a történelemkönyvek holt, rejtett és idegen nyelveken meghamisított betűsoraiból, bárha életre kelne itt csak egy órára a régi, pogánysanyargatta magyarvilág, hogy szemmel lássa a ma kereszténysége: évszázadokon át mit jelentett itt magyarnak és kereszténynek lenni.

De hát mindez nem fog megtörténni. A Duna vidám kirándulóhajókat ringat majd szőke hullámain, Hunyadi-szobra a Vár alatt mozdulatlan

némaságban áll tovább, törökverő ősök csontjai porladnak csendben s mi itt állunk multunk néhez emlékeitől terhes lélekkel, mint a világ katolicizmusának vendéglátó házigazdái. A vendéglátásban nem is lesz hiba, ehhez értünk, mert rászülettünk. Terített asztal, puha vetett ág és virágcsokor várja itt az idegent. Szíves szóban sem lesz hiány és hangulatrontó siránkozást sem fognak tőlünk hallani. A vendégek tömegét majd elszórakoztatjuk, kifinomult, elmélyült hitkultúránkkal áhítatba merítjük, a látószeműek pedig majd maguktól rájönnek, hogy ma, amikor a keresztény világnézet végső küzdelmet vív egy másik, újpogány világnézettel, akkor éppen egy felnagyított, kicsire darabolt ország nyújt otthont a keresztényseregletnek. Keresik és megtalálják majd az összefüggéseket az ezeréves szentistváni történelmünkkel s akik csak egy pillantást vetnek ebbe a szédítő, káprázatos magyar időtávtatba, nem szabadulnak többé ettől a varázstól.

Nem kell hát nekünk nagydobravert propaganda. Beszélnek a nagydob helyett régi kövek, sírok, templomok, múzeumok, elsárgult pergametek. Beszél a küzdelmes, de dicső és nagy nemzeti multunk rengeteg emléke s mi biztosan tudjuk, hogy az idezarándokló idegenek közül számosan fejet hajtának majd emlékeink előtt és önmaguk fogják feltenni a kérdést: — És ezt az országot darabolták fel?

Igy lesz a vallási, egyházi világgyülekezésből magyar nemzeti ügy. Sokan és sokat fognak itt látni, amit eddig nem tudtak vagy másként tudtak s a kereszt árnyékában meglátják a sebeinket is. Meglátják s a vérző képet elviszik magukkal kisértő emlékül. A világlelkiismeret jön most hozzánk látogatónak a hit jegyében, de felzaklatva fog visszavonulni otthonába. Eucharisziára készül s közben megismer egy mártírnemzetet. Legtöbben csak érdekes élményt várnak attól, hogy megismerjék a messzi magyar földet s a kereszt ősi és jelenkori erős várát találják a földünkön.

Mi nem nyújtunk be számlát a vendéglátásért, de biztosan tudjuk, hogy sok-sok neves és névtelen diplomáciai képviselőnk széled majd szerte a világba a kongresszus után. Nemesak illik tehát, hanem érdekünk is, hogy vendégeink jól érezzék itt magukat. Kimennek majd a vidékre is, meglátják s megismerik a kakastollas magyar csendőrt és nem kicsi magyar ügy, hogy előnyös képet vigyenek róla magukkal. Ez pedig mindössze egy kis komolyság meg előzékenység dolga, amiből vannak tartalékaink nemesak belföldi, hanem most már külföldi használatra is.

A nyomozási ténykedések sorrendje.

írta: Dr. UNGER JENŐ

rfogalmazó, jogakad. magántanár.

A büntetendő cselekmény végrehajtási módjait tanulmányozva láthatjuk, hogy mindmégannyi más és más körülmények közt jön létre, más eszközök és más cselekmények közbenjöttével keletkezik, sőt az ugyanazon fogalommegjelölés alá eső bűntények végrehajtása is a változatosság legszínebb képét tárja elénk.

A bűncselekményeknek ez a sokfélesége s megjelölési alakjukban lehető rendkívüli változatosság kényszeríti a büntetések ellen védekező társadalmat arra, hogy a büntetendő cselekmények s azok tetteseinek felderítésére szolgáló eszközök és lehetőségek módzatait kutassa és a nyomozást gyakorlati tudománnyá fejlessze. A nyomozástan a mai időkben éli tudománnyá kialakulásának korát, emberek légioja dolgozik vállvetve ezen a kialakuláson. Ez a kialakulás a szemünk előtt folyik le, hisz a Csendőrségi Lapok „Tanulságos nyomozások” rovatában megjelenő közlemények közlétevéi is egy-egy téglát raknak le ennek a tudománynak az oltárára.

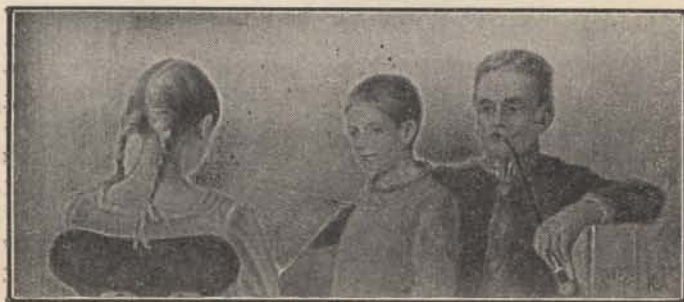
A nyomozástannak, mint gyakorlati tudománynak ma is legfelkeltebb területe a nyomozási módszertan (krimináltaktika), vagyis ama szabályok összessége, amely szabályok a bűncselekmények

nyomozásánál mindenfajta bűnesetre egyformán érvényesek. Nem jogi, hanem gyakorlati szabályokról van itt szó, a bűncselekmények és azok tetteseinek felderítésére szolgáló olyan általános szabályokról, amelyek a nyomozó közegek magatartását, tennivalóit tartalmazzák és azokat a módozatokat, amelyek a legkülönbözőbb bűncselekményeknél a nyomozást megkönnyítik.

Amint említettem, a bűneseteknek éppen ez az elkülönbözősége, a végrehajtások különfélesége, sőt ezen túlmenőleg a nyomozás kiindulásakor rendelkezésre álló adatok szerint megoldandó feladatok sokfélesége szinte lehetetlenné teszi, hogy általános érvényű szabályokat állítsunk fel. Ezen nehézségek dacára is, azonban vannak bizonyos bevált módszerek, amelyeknek alkalmazása szabállyá lett, ezen szabályokból áll a nyomozási módszertan.

A nyomozási módszertannak egyik alapvető kérdése a nyomozati cselekmények egymásutánjának megállapítása. Az a kérdés, hogy meg lehet-e határozni szabályokba foglalva a nyomozati teendők sorrendjét és ha meg lehet, mi ennek a meghatározásnak az alapja?

Minthogy a nyomozásnak legfőbb feladata tulajdonképpen a tettes felderítése és kézrekerítése, abból a szempontból kell a válaszadásnál kiindulnunk, hogy a tettes személye ismeretes-e s kézrekerült-e, avagy sem; a nyomozati teendők sorrendje ugyanis elsősorban ezekhez a sarkalatos kérdésekhez igazodik. Vizsgáljuk meg tehát, a tennivalókat

A kinéző...

írta: SZALAY LÁSZLÓ.

A más kárára törekvő tolvajok, zsványok, laci betyárok, sullogók és cehelők közületében sokat jelentő szerep jut a „kinéző”-nek is... Mert ez a bitang végzi el azt az előzetes helyszíni tanulmányt, amely a lopás kivitelét, az úgynevezett „kinézés” eszközlésével megkönnyíti...

A „kinéző” vidéken, főként a tanyavilágban dolgozik... Ahol az éjszaka bűnözőit világítás, vagy a biztonság éber őrei nem hátráltatják... S ahol a házak hátsó fala nem az utcára, hanem a szabadba, vagy a kertek felé néz, — s ami a legfőbb: ahol a falak nem téglából vagy kőből, hanem porhanyós vályogból vagy agyagból készültek... A „kinéző” ugyanis mesterkedésével a falbontásos lopást készíti elő, falbontásos lopást pedig csak agyag vagy vályogfalon lehet eszközölni, mert a kő vagy téglafal bontása olyan zörejjel-robajjal megy végbe, hogy még a holtak is felriadnak tőle, — míg az agyagfalban szinte nesztelenül váj az élesre fent ásó...

A „kinéző” mindig idegenből jelentkezik... És kocsárosok, piaci köpdösők és egyéb embergazok révén kapja az összeköttetést a zsványokhoz, s azokkal megállapodva és az ő útmutatásuk alapján kezd el dolgozni... És azért kell a környéken ismeretlennek lennie, mert ahhoz, hogy kipuhatolja, mondjuk egy tanyaház viszonyait, be kell szemtelenkednie a tanyába és szóbaállni a háziakkal...

Rendesen úgy állít be, mint „repülő kereskedő”... Vagyis a hátán batyuval, s a kezében rőffel... Bekullog a tanyába, ahol a kutyák süketítő ugatással fogadják s rendesen csak a tapasztalatlan asszony nép tartózkodik, mert a férfiak a határban — teszem azt — répat vetnek...

Váltig nézik, ahogy éneklő beszéddel beköszönt: — Szerencsés jónapot!... Igen szép olcsó ágyterítőim, asztalterítőim, meg abroszaim vannak!... — Van nekünk elég!... Nem tudnánk hová tenni!...

De már akkor ott áll az ambituson, ráteszi a batyut az asztalra és elkezd bogozni...

— Nem muszáj vásárolni, — így is megmutatom!...

Előszed egy ágyterítőt...

— Ehol ez a szép ágyterítő, csak öt pengő az ára, — hol a szoba?

Azzal már megy is az ágyterítővel a konyhán át a szobába és ráteríti az ágyra... Hiába kiabálja, hogy nem kell, körülnéz, mint a sas, parádés a szoba, van benne két mennyezetig vetett ágy, két nagy ruhaszekrény, két tulipántos fehérneműs láda, — két bögöly szemével egy pillanat alatt lefényképezi...

— Mönjön má', osztán ne tolakodjon, mer' miugyá' haza hujjántom a férfiakat!...

azon esetre vonatkozóan, ha a tettes személye ismeretlen.

Nem férhet kétség ahhoz, hogy a tettes személye ellen teendő intézkedések (körözés, elfogás) előfeltétele a tettes kilétének felderítése. Azt tudjuk, hogy erre vonatkozólag személyi és tárgyi bizonyítékok összegyűjtése a nyomozásban szereplőknek a kötelessége. (Ridegh-Olchváry: Bűnügyi Nyomozástan teljes részletességgel foglalkozik ezzel). Mivel az idő kihasználása a nyomozás sikerének egyik titka, az a kérdés, hogy a tettes ismeretlensége esetén először a személyi, avagy előbb a tárgyi bizonyítékok beszerzésére fordítsunk gondot? E téren általános szabályul azt a tételt állítjuk fel, hogy időrendben azt a nyomozati ténykedést kell legelőbb foganatosítani, amellyel tekintet nélkül a bizonyíték személyi vagy tárgyi jellegére, megsemmisülésnek, elváltozásnak, vagy későbbi időpontban egyéb módon pótolhatatlanná vált bizonyítékok szerezhetők be. Ilyen nyomozati cselekmények első sorban a szemlék, tehát valamely tett színhelyének változatlanul tartása, biztosítása és a színhely pontos áttanulmányozása. A helyszín és annak jelentőségét minden csendőr ismeri, így felesleges rámutatnom arra a sokféle elváltozási lehetőségre, amely a késve foganatosított szemle következményeképp jelentkezik (ujjnyomok megsemmisülnék, a hulla körmei alá szorult hajszál elkallódik, a közlekedési baleset színhelyén a járműnyomokat eltáposztják stb.) A szemle tárgyi bizonyítékok beszerzésére irányuló ténykedés, de a sürgős-

séget tekintve, épúgy lehet sürgős bizonyos személyi bizonyítékok beszerzése is. Ilyen pl. a helyszíni tanúk összeírása, vagy az utolsó perceit élő áldozatnak akár a mentőkocsiban is leendő kikérdezése. Előfordulhat az az eset, hogy a csendőr nem másod-, vagy többedmagával van s egyedül kénytelen eljárni. Már most az a kérdés, hogy ha a tárgyi bizonyíték beszerzése is, a személyi bizonyítékok összegyűjtése is egyaránt sürgős, mi legyen a teendő? Tapasztalatból tudom: jó az ilyen lehetőségre felhívni a figyelmet, hogy adott helyzetben a meglepetés okozta zavarba ne kerüljünk! Ha tehát az elvégzendő sürgős feladat megoldására hirtelen nem áll elegendő közeg rendelkezésre, nincs más hátra, mint az, hogy a helyzetet áttekintve, a lehetőségeket mérlegelve, villámgyorsan határozzunk tennivalónk felől. Amit mérlegre kell tennünk, az csak az a szempont lehet, hogy miből s honnan várhatunk fontosabb s az ügyet jobban megvilágító bizonyítékokat.

Az alábbi példa mutat rá szemléltetően a tennivalókra: országon kerékpáron halad a csendőr; nagyobb csoportosulásra lesz figyelmes, odaérve szűrt sérüléssel vérében fetrengő embert talál, aki eszméletlenül van ugyan, de látszik, hogy a végét járja, a ruhája tépett, a helyszín is dulakodásra utal, az ácsorgók közül senki sem tud a történetről felvilágosítást adni, ugyanekkor közeledik egy gépkocsi, mellyel a halódó embert el lehet szállítani, idő nincs várakozásra, az embert a legközelebbi orvoshoz kell szállítani, hátha még meg lehet men-

— Dehogyan tolakodom, az a jó Isten áldja meg, már megyek is!... Csak tudják, keresni szeretnék!..

— De ha eccő' nem köll!...

Ismét künn vannak az ambituson...

— Hát ha má' nem vesznek jó asszony, adjanak legalább pézér' olyan arasznyi kolbászt, vagy négy ujjni szalonnát, mer' ehős vagyok!...

— Hát azt adhatok éppen, — és elindul a nő az éléskamra felé...

A bitang meg mint a kezesbárány mindenütt utána... Bemegy mögötte a kamrába is és körülnéz: nyole kövér sonka, tíz tábla füstölt szalonna, egész sor kolbász, — meg négy bödön zsír, olyan akósak...

Fölragyog a szeme, nagyokat nyel, — aztán megkapja a kolbászt, kiguberál húsz fillért, azzal elköszön...

Kísérik a kutyák dühösen a dülön... Ő meg röhögve örül és latolgatja, hogy a szobát lesz-e okosabb kifosztani, vagy az éléskamrát?...

Ehol meg öreg Szuhay, tapasztalatokban ékes bölcs gazdánk a birtokunkról, gamós botjával közeledve...

Megáll a Fúró-tanyaszélen, ahonnét a bitang úgy egy kis félórája távozhatott csak, — és bekiált:

— Adj' Isten, Rozál húgom!...

— Fogadj Isten, Mihály bácsi!...

— No, kit ugattak a kutyák olyan igön?... Ki volt a látogató?...

— Valami batyús kínálkozott terítőkkal!...

— Még hogy!... Osztán bent is járt a lakásban?...

— Hát beszemtelenkedett biz' az a tiszta szo-

bánkba, meg utánam csámpáskodott a kamrába is!...

— Nocsak!...

Szarvasjóságot billogoztunk a tanyán... A nap-tár szerint április volt... Egyszer csak, éppen hogy végeztünk, megáll a cserénynél, mintha csak a föld alól bukkant volna ki, Viola őrmester, meg Kovács próbacsendőr, — a járőr...

— Jónapot, Mihály bácsi!... Hasznos munkát!...

— Hozta Isten, úröcsém, ippeg hogy végeztünk, beballaghatunk a tanyába!...

Az árnyas ambituson telepedtek le... Egyszer csak odahajol az őrmesterhez öreg Szuhay:

— Nem tom', a Fúró-tanyán tegnap nem „kinéző” vizitelt-e?...

— Még hogy!...

— Az a... Abroszokat, meg terítőket árult!...

Viola őrmester a próbacsendőrhöz fordult:

— No Kovács: itt az eset, próbálja kibogozni!...

— Igenis!...

Odafordult Szuhayhoz:

— Miből gondolja, Mihály bátyám, hogy a látogató „kinéző” volt?...

— Onnat öcsém, hogy betolakodott a szobába, meg a kamrába is, nyilván azért, hogy tájékozódjék!...

— Nagyon helyes volt a kérdés, Kovács... És most azt mondja meg, hogyan győződik meg a gyanú alaposágáról, vagy alaptalanságáról?...

A próbacsendőr némi gondolkodás után válaszolt:

— Elmegyek a Fúró-tanyára és ott megkérdem, hogy merre távozott tőlük tegnap a kereskedő!... Aztán elmegyek a jelzett irányú szomszéd-

teni. Kérdés, mit csináljon a csendőr ebben a helyzetben? Itt következik annak a szabálynak az alkalmazása, amit az imént felállítottunk: a csendőrnek át kell gondolnia a helyzetet! Ha látja, hogy a súlyos sérülttől állapotánál fogva még lehetséges, ha csak egy-két szóval is, kitudakolni mi történt, inkább hagyja a helyszínt s felül maga is az autóra s utközben megkísérli a haldokló kikérdezését. Miért választja ezt a megoldást? Azért, mert a bűncselekmény lefolyására s a tettes kilétére magától a sérülttől nyerheti a legtöbb és legjobb adatot, helyszínt sokat mond ugyan, de az adott esetben a sértett még annál is többet mondhat. Ezt a megfontolást támogatja még egy körülmény: nevezetesen a helyszínt a báméskodók már amúgy is összetaposták s ami megmaradt belőle, azt egy pillanatba kerülő intézkedéssel még esetleg meg lehet menteni: a báméskodók közül a legalkalmasabbnak látszót megbízni, hogy a járőr megérkezéséig mindenkit tartson távol s iparkodjék a helyszín változatlanosságát megőrizni. Kétségtelen, hogy csak szükségintézkedés ez, de mindenesetre jobb, mintha semmit sem tennék a helyszín változatlan fenntartásának megvédése érdekében. A másik eshetőség az, hogy a haldokló és már eszméletét veszített embert látva, arra a megállapításra jutunk, hogy ettől bizony már nem igen várhatunk adatokat. Más tennivalónk tehát nem akadhat, mint a helyszíni nyomozást bevezetni s ezenfelül kikérdezni az odasereglett embereket, de nem mulasszuk el a sérültet szállító gépkocsi utasainak figyelmét felhívni arra az eshetőségre sem, hogy

a sérültet esetleges világos pillanataiban a történetekre kérdezzék meg.

Hogy az ítélőképeség szabadon dolgozhassék s az ne ragadjon egy példa szemléletéből folyó merevséghez, az előbbi példának az ellenkezőjét is felhozom. Kerékpárost ütött el egy gépjármű, amely tovább száguldott. A kerékpárost az előbbi példa áldozatához hasonló helyzetben találta a csendőr. Vajjon ugyanazon feladat elé van-e állítva, mint az előbbi esetben? Itt a leghatározottabban nemmel felelhetünk! Miért? Egyszerű a válasz, mert: 1. a közlekedési baleset pillanatok alatt zajlik le s az azt elszenvedőnek van rendszerint legkevesebb fogalma arról, hogy mi is történt valójában és hogy az, ami történt, miképp zajlott le, 2. mert a közlekedési balesetet maga a kerékpáros is okozhatta szabálytalan hajtásával, tehát maga is érdekeit és hibás lehet sérülése keletkezésében, 3. mert egy poros vagy sáros úttest ügyis megmutatja a közlekedési baleset lefolyását s végül 4. a balesetnek szemtanúi lehetnek az összesereglett emberek között, akiktől érdemlegesebb és tárgyilagosabb feleletet kaphatunk, mint az eset résztvevőitől s e tanúk esetleg elszélednek, őket soha többé felkutatni nem lesz módunkban, mert hisz általános emberi tulajdonság, hogy az emberek nem szeretnek tanúskodni.

Két példa egybevetéséből láthatjuk, hogy a határozáshoz nem kell valami nyakatekert elgondolás, még kevésbé merev szabályokhoz ragaszkodás, de annál inkább szükséges józan ész és higgadt megfontolás. Ami szabály szem előtt tartandó, az

dokhoz is és ha azokhoz nem ment be, akkor nagy a valószínűség, hogy „kinéző” volt!...

— Jól van, Kovács... És ha megerősödik a gyanúja, hogyan folytatja le az eljárást?...

— Tekintettel az ügy sürgősségére, nem a gyanúsított rejtékhelyét igyekszem kinyomozni, — mert az ép' úgy lehet Halason, mint Félegyházán, vagy Kecskeméten, — hanem sokkal célravezetőbbnek találom, ha ma és még néhány következő éjszakán a Fűrő-tanyánál foglalunk lesállást, ahová, ha tényleg „kinéző” volt, nem kétséges, hogy el fog látogatni!...

— Helyes... És most vegye elő a naptárát és nézze meg, hogy mikor kél és mikor nyugszik a hold, mert az is fontos a jelen esetben!...

— Éjjel 11 óra 43 perckor kel — és reggel 7 óra 54 perckor nyugszik!...

— Látja, ez is jelent valamit: éjfélig sötét lesz... Amit mindig figyelembe vesznek a házások... Most pedig fordulunk egyet, végigjárjuk a Fűrő-tanya szomszédait és még naplemente előtt lesbe helyezkedünk a tanya hátsó fala táján...

Fölálltak, miközben öreg Szuhay megjegyezte:

— Már évek óta ássa a tanyákat ez a kinéző!... Hol itt, hol ott!... De bízom benne, hogy máma utoljára!...

— Az éppen nem bizonyos, mert mi legfőljebb elfogjuk, — a többi a törvény dolga!...

— Vagy az öreg Fűrő Lajosé!...

Volt a tanya mögött egy rozoga igásszekér... Ahhoz surrant a járőr, napszállat után... A farát a tanya hátsó fala felé irányították, aztán végigfeküdtek benne, mint valami fedezékbe...

Mikor elpihent a tanya, — nem volt vaksötét, mert derült volt az ég és ragyogtak a mennyei tüzeckék, — lehetett olyan 10 óra tájt, mert a Göncöl rúdja már fölfelé igyekezett, — egyszercsak kivackolt az éjszaka pelyhéből egy ember és holmiféle bögréből elkezdett, mintha magot vetett volna, széjjelszórni valamit a legelőn...

Viola őrmester meglökte a próbacsendőrt:

— Látja?...

— Igen!...

— Tudja, mit csinál?...

— Nem!...

— Füstölt szalonnaszíron pirított tarhonyát szór szét „szél mentén”, hogy a kutyákat kicsalja a szagával a tanyából!...

Az embert elnyelte a félhomály, s úgy egy negyedóra múlva előkerült a két kutya és elkezdte szedegetni szemenként a szétszórt tarhonyát, olyan helyen, ahonnan a tanya mögé nem láthattak...

— Látja, ezek ott elkereskednek hajnalig, a helyett, hogy a ház körül ügyelnének!... Hát a kocsi-kotyogást egy félórával előbb hallotta-e?

— Igen!...

— Hány ló húzta?

— ???

— Egy!... Hova ment?...

— ???

— Sehová!... Ott áll az erdő szélén!...

— Hát őrmester úr látta?...

— Dehogyan!... Hallottam!...

Három bitang jött, lábujjhegyen, ásóval... Az egyik némi tájékozódás után megjelölte a falon a helyet, mire azonnal ásní kezdtek...

mindössze abból áll, hogy adott esetben *időrendben* az lesz a legelső tennivaló, amelytől a legkézenfekvőbb bizonyítékok beszerzését várhatjuk a tettes személyének megállapítása, vagy a bűncselekmény körülményeinek felfedését illetően; ha pedig mód és lehetőség van arra, hogy az időrendi sorrendben következőleg ugyancsak szükséges intézkedésnek legalább az előfeltételei biztosítottassanak, ezt az előfeltétel biztosítását is meg kell ejteni.

Hiányos lenne ez a közlemény, ha nem emliteném itt fel a munkamegosztás kérdését. A gazdasági és főleg az ipari életben látjuk, hogy az időtakarítással járó munkamegosztásra milyen súlyt helyeznek (Bedeaux-féle rendszer). Ez a tétel legalább úgy áll a nyomozásra, sőt mondhatnánk jobban, mert ahogy a gazdasági életben esetleg pótolni lehet az elmulasztottakat túlórázással, úgy nem lehet pótolni a legtöbb esetben a nyomozásban elmulasztottakat semmiféle többletteljesítménnyel. A nyomozási esetek nagyobb részénél az idő múlásával arányban áll az eredménytelenség valószínűsége: a munkamegosztásnak és az időkihasználásnak tehát itt fokozottabb jelentősége van. Ebből következik, hogy amidőn több nyomozóközeg áll rendelkezésre, ezek közt az őrparancsnok vagy a járőrvezető a munkát úgy osztja meg, hogy a legsürgősebb nyomozati tennivalók azonnal elvégeztessenek. A nyomozati munkamegosztás mindig az idő és a lehetőségeknek legkézenfekvőbb használatát tartsa szem előtt. A munkamegosztás kérdésével eljutottunk a *nyomozás irányításának* módszertani kérdéséhez. Abból

— Az a bitang, aki az ásás helyét megjelölte, a „kinéző”...

— Igen...

— Az ásott falon is az fog bemenni, mert ő ösmeri a szobában vagy a kamrában a viszonyokat s ő adogatja ki ezeknek a holmit, hogy a kocsira vigyék!...

— Igen...

— S ha a bieskájuk beletörlik, a háziak fölébrednek és bent lesbeállnak, ezt verik agyon... Ami azonban úgyszólván soha meg nem történik, mert ha kiásták a falat, mielőtt bemennének, botvégen sapkát nyujtanak be, s a magyar a homályban a sapka alá embert képzel, arra csap a fejszével, — mire kerekét oldanak...

Elkészült a lyuk... A „kinéző” bedugta bothegyen a sapkát... Csönd... Mire maga is bemászott...

A következő pillanatban egetverő ordítás, káromkodás, zürzavar, a másik két bitang szaladna, de a járőr már eléjük dobban:

— A törvény nevében!...

— Hát ennek szétverte bent a fejét, tudja-e, Fűrő Lajos!

— Csakis!...

— Hát nem nyujtották be a sapkát?...

— De be azt!...

— Oszt, hogy nem arra csapott?...

— Mer' ezér', hogy azt mondta máma délután öreg Szuhay, hogyha házások gyűnnek, osztán kiásik a falat, hát mielőtt bebújnának, előbb a sapkájukat dugják be, — én hát a sapkának békít hagytam, oszt ütöt kólintottam a baltával fejbe!...

indultunk ki, hogy a módszertani szabályok a tettes ismert vagy elfogadott voltának tényéhez, illetve ismeretlenségéhez képest alakulnak. Ha a tettes ismeretlen, vagy ismert bár, de szökésben van, egészen más a nyomozati ténykedések sorrendje, mint abban az esetben, ha a tettes személyét ismerjük, s elfogása, kézrekerítése nem okoz gondot.

Ismeretlen, vagy szökésben levő tettes esetében két főfeladat áll a nyomozóközegek előtt: 1. a tettes személyének megállapítása vagy a szökésben levő tettesnek elfogása és 2. a bűncselekmény lefolyásának felderítése. Mind a kettő egyformán fontos. Miképp ossza tehát meg a munkát és miként állapítsa meg a tennivalók időbeli sorrendjét a nyomozást irányító? Erre a felvetett kérdésre csak úgy felelhetünk, ha a gyakrabban előforduló főbb lehetőségi eseteket vesszük külön-külön tárgyalás alá.

I. Megtörténhetik, hogy a nyomozati ténykedés eleinte egyetlen egy feladatra irányul. Pl. gyilkosságnak látszó eset történt; tegyük fel, hogy nemcsak a végrehajtás módja, oka, stb., de még maga az áldozat is ismeretlen, még azt sem tudjuk, hogy tényleg bűncselekménnyel állunk-e szemben. Mi tehát az ilyen esetben a tennivalók sorrendje? Oklatlan dolog lenne a nyomozást a tettes személye ellen irányuló lépésekkel, mint pl. razziázás, kerékpáros, vagy lovas járőrök kiküldetésével stb. megkezdeni, mert hiszen még azt sem tudjuk, hogy tényleg bűncselekmény történt-e s esetleg csak gyilkosságnak látszó öngyilkossággal vagy véletlen szerencsétlenséggel állunk szemben? Időrendben ilyenkor nyilvánvalóan annak megállapítása a legelső feladat, hogy mi történt? Ez a feltétele minden további feladatnak! Volt esetem, amidőn egy hullát összevázott fejjel találtak meg egy szálló hátsó lépcsőházában, a hulla körül összetört pezsgős üvegek darabkái voltak szerteszóródva olyan elhelyezkedésben, mintha az üveget az áldozat fején törték volna széjjel. Az első látszat ölési esetre utalt. Biztonság okáért a szállót azonnal lezártam s a rendelkezésemre álló detektívek kisebb részét annak megállapítására utasítottam, hogy a szállóban aznap éjjel kik és milyen körülmények közt fordultak meg, az embereim nagyobb részét azonban magam mellett tartottam, hogy a helyszíni megállapításoknál tudjam őket felhasználni és az erők ne forgácsolódjanak szét. A helyszíni szemle megállapításai igazolták az eljárás helyességét, mert arra a meglepő eredményre vezettek, hogy az áldozat ittas állapotban zuhant le a lépcsőház korlátján a földszintre s bűncselekmény nem történt, a pezsgős üveg szilánkjai és darabkái már régóta ott heverték az elhagyott és takarítatlan hátsó lépcsőházban.

II. Az esetek előfordulási lehetőségét tekintve, másodikként azt a gyakori megnyilvánulást említeni fel, amikor a bűncselekmény nyilvánvaló, de a tettes személye ismeretlen, pl. bebiztosított házat gyújtottak fel. Az időrendet illetően ilyenkor egyidejűleg két főfeladat kínálkozik: az egyik az elkövetés mikéntjének, lefolyásának megállapítása s ebből a tettes személyére következtetés, a másik ettől függetlenül a tettes személye ellen irányuló intézkedések, mint pl. a felgyújtott ház tulajdonosának kikérdezése, alibi igazoltatás, esetleges bűntársának kikutatása, a ház közelében esetleg előfordult gyanús alak utáni kutatás, üldözés stb. Ez a munka mindaddig par-

huzamos, míg az adatkimerítés szabályának alkalmazásával a helyes irányt meg nem kaptuk, pl. a bosszúból gyújtogatásnak a nyomára akadunk rá, aminek következménye már az, hogy a nyomozási munka csak ennek kézrekerítésére fog irányulni.

III. A harmadik előfordulási lehetőség az, amidőn a tettes személye ismert, de szökésben van. Minthogy az üldözés is nyomozási feladat, így esetben a legelső tennivaló a tettes kézrekerítése lesz (nyomonüldözés, razzia, körözés, stb.), ehhez a feladatkörhöz kapcsolódik még a zsákmány visszaszerzésére szükséges intézkedések megtétele. Ha nines kilátás arra, hogy a nyomonüldözéssel, vagy azonnali razziazással sikerhez jutunk, természetesen nem változik a nyomozati sorrend, csak az intézkedések alakja változik meg s a nyomozást irányító úgy osztja be a tennivalókat, hogy a tettes személye ellen tett intézkedések azonnali foganatosítása után (személyleírás beszerzése, távbeszélő, rádiókörözés stb.) nyomban a tett elkövetési mikéntjére vonatkozó adatok beszerzését (helyszíni szemle, tanuk kihallgatása) is foganatosítja, mert hiszen ezekre, minthogy a nyomonüldözés nem kíván közegelvontást, sokkal inkább módja és lehetősége van.

IV. Előfordulhat az is, hogy a tettes személye ismert, az elfogása, kézrekerítése sem igényel intézkedést, ismeretlen azonban az elkövetés módja, általában a cselekmény lefolyása. Ebben az esetben a nyomozati ténykedések sorrendjét ismét a szükség-szerűség szabja meg: itt a tettes személye ellen elsősorban csak azok az intézkedések előzhetik meg a többi intézkedést, amelyek a tettes szökésének megállítására irányulnak. A személyével kapcsolatosan még a sürgős ténykedések közé azok tartoznak, amelyek a bűntársakkal való összebeszélésnek, a zsákmány elrejtésének, a bűnjelek és egyéb bizonyítékok megsemmisítésének megállítására vonatkoznak. Pl. valakit a Btk. 222. §-ába ütköző s levél útján elkövetett hamis tanuzásra való rábírás miatt jelentett fel egy harmadik személy. Ilyenkor, ha a gyanúsított szökésétől annak körülményei folytán tartani nem kell, a legelső intézkedés a hamis tanuzásra rábírt szándékolt személy birtokában levő levél őrizetbevétele s az illető személy kihallgatása lesz.

A nyomozati cselekmények sorrendjével kapcsolatban meg kell még emlékeznünk az *adatkiépítés* és az *adatkimerítés* szabályairól.

Adatkiépítés alatt értjük a meglevő adatokból a hiányzó adatoknak felkutatását, felszínrehozatalát. Az adatkiépítésnél nagyon nagy és fontos szerepet játszik annak eldöntése, hogy a *gyanusított-nak, avagy a tanuknak a kikérdezését helyezzük előtérbe, általában melyik előzze meg a másikat*. Ha a kérdésre rendszerezett választ akarunk kapni, a lehetőségeket ismét két csoportba kell osztanunk.

a) Az első csoportba azokat az eseteket sorozzuk, amelyeknél az ú. n. kezdetadatok (feljelentés, helyszíni szemle megállapításai) már a nyomozás megindulásakor a bűncselekmény egész lefolyására és a tettes kilétére támpontul szolgálnak. Ilyenkor az ú. n. reprodukció, azaz adatismétlő nyomozás szükséges forog fenn. Adatismétlő nyomozásra van szükség pl. akkor, amikor a sértett az általa megnevezett tettes ellen súlyos testi sértés vétsége miatt tesz feljelentést, a feljelentésben az eset lefolyását részletesen ismerteti, tanu és egyéb bizonyítékait bejelenti.

Ebben az esetben a csendőrnek a ténykedése mindössze arra irányul, hogy a bejelentett és már ismert adatok igaz voltát ellenőrizi, a tanu és egyéb bizonyítékok beszerzésével mintegy megismétli a már ismert adatok felsorakoztatását.

Az ezen csoportba tartozó nyomozati eseteknél a gyakorlat arra utal, hogy célszerű a gyanúsított kikérdezésével megkezdeni a nyomozást. Ennek oka abban rejlik, hogy a tényállás ismeretében módunkban áll a gyanúsítottat részletekbe menően kikérdezni, de egyben alkalmat adunk neki arra is, hogy a védekezést előterjeszthesse; azt ugyanis a gyakorlatból tudjuk jól, hogy a sértett által tett feljelentések sokszor nélkülözik a tárgyilagosságot, sokszor túloznak, a feljelentett cselekmény a sértetti beállításban gyakran ferdtéseket, sőt bizonyos lényeges körülmények elhallgatását mutatja fel. Ha tehát ilyen esetben gyanúsítottat kérdezzük ki előbb, a *tanuk kikérdezésénél már a gyanúsított védekezését is szem előtt tarthatjuk*. Jussan csak az eszünkbe az előbb említett súlyos testi sértés miatt tett feljelentés példája és fűzzük tovább a példát: a gyanúsított azzal védekezik, hogy a zsebkését jogos önvédelemből használta. Ha mi ily esetben előbb a tanukat kérdeztük volna ki, talán ez a körülmény fel sem vetődött volna, a bőbeszédű tanu elmondta volna, hogy látta, amint a gyanúsított hirtelen zsebkést rántott s azzal a sértettet mellbe szúrta; kérdésünkre talán még azt is elmondta volna a tanu, hogy a szurkálást szóváltás előzte meg, azt azonban kérdés hiányában fölöslegesnek tartotta volna megemlíteni, hogy a sértett barátai dorongokkal felfegyverkezve a közelben leskelődtek. Az adatkiépítés ilyenkor tehát a sértett és a gyanúsított vallomásának egybevetésével történjék meg (contradictorius eljárás).

b) az adatkiépítés másik esete az, amidőn a kezdetadatok nem mutatják kétségtelen bizonyossággal a bűncselekmény mikénti lefolyását, az adatokban hézagok mutatkoznak, bizonyos körülmények tisztázatlanok akár a bűncselekményi történet, akár a tettes személyét illetőleg. Célszerű itt is példával rámutatni a lehetőségekre: ismeretlen tettes ellen tesznek feljelentést szekrényben elhelyezett takarékkönyv ellopása miatt, a feljelentés szerint a takarékkönyvben elhelyezett betétet a tettes a bankból kivette. A gyanu az elbocsátott házi cselédre irányul. Olyan esetben, amelynél a tettes ellen nincsen közvetlen bizonyíték (a lopást senki sem látta, a bankban nem emlékeznek arra, hogy a betétet ki váltotta ki, stb.), célszerű a bizonyítékok elsőbbeni megszerzése, így a tanuk kihallgatása is. A például felhozott esetben, ha a tanukat hallgatjuk ki előbb, sok olyan adatot tudhatunk meg tőlük (a gyanúsítottnak költekezése, vásárlása, mulatozása, jobb öltözködése, huzamosabb ideig munkanélkül élése, stb.), amely adatok ismerete nélkül a gyanúsított kikérdezésével, annak tagadása esetén célt nem érünk el. *Ezekben az esetekben az adatkiépítés elsősorban a tanuvallomásokra van alapítva. A tanuvallomások elsőbbségi sorrendje áll különösen azokra az esetekre, amelynél a gyanúsított merev tagadására számíthatunk, ilyenkor a tanuvallomások nyújthatnak olyan támpontokat, amelyekre támaszkodva a gyanúsítottnak bizonyos körülményekre felvilágosítást kell adnia (a pénz holszerzésére,*

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága Ökrös Vince (V. ker.) törzsőrmester v.-nak (1) hősie önfeláldozással végrehajtott eredményes szolgálatteljesítésért, Szabó Imre II. (V. ker.) esendőrnek (2) egy felfegyverzett veszélyes, kémgyanus katonaszökevény elfogása körül tanusított igen bátor magatartásáért, Kisfalvi Bertalan (VII. ker.) tiszthelyettesnek (3) átlagon messze felülemelkedő kiváló nyomozásért a Magyar Ezüst Erdemrendet, Nagy Mátyás (VII. ker.) tiszthelyettesnek (4) hosszú, kötelességű és érdemes szolgálataért, Nagy János I. (V. ker.) tiszthelyettesnek (5) egy felfegyverzett veszélyes, kémgyanus katonaszökevény elfogása körül teljesített kiváló szolgálatokért, Keresztes János (VII. ker.) tiszthelyettesnek (6) és Juhász András (VII. ker.) törzsőrmesternek (7) átlagon messze felülemelkedő kiváló nyomozásért a Magyar Bronz Erdeméretet adományozta.

a költekezésre). Az természetes, hogy a gyanúsított vallomása esetleg újabb tanuk kihallgatását követelheti meg (magyarázatot ad a pénz eredetére). Ilyen körülmények közt tehát a gyanúsított vallomása időrendileg mintegy közbeékelődik s a sorrend a következő: tanuvallomások, gyanúsított vallomása, tanuvallomások.

Azoknál a nyomozati eseteknél, amelyeknél a bűncselekményi körülmények még jórészen ismeretlenek, célravezet az ú. n. *egyeztető részlet-kihallgatás*. A tanuvallomások egy bizonyos személyre irányítják a gyanút, de ez a gyanú még nem alapos, vagy pedig a nyomozat érdeke sem kívánja, hogy a gyanúsítottal közöljük a gyanút, amely reá irányult s egyelőre csak támpontot akarunk nyerni a további adatkiépítéshez. Az ilyen helyzetek arra kényszerítenek, hogy egyelőre csak a támpontul szolgáló körülményre kérdezzük ki a gyanúba vett egyént. Pl. 3—4 hónapos magzathullát találnak papírdobozban elhagyatott helyen. A gyanú a tanuvallomások

alapján egy napszámos leányra irányul, aki a tanuk szerint állítólag úgy viselkedett, mint aki teherbe esett. Felvethetjük a kérdést, hogy célszerű-e ilyen esetben a tanuk *további* felkutatása vagy forduljunk a gyenge bizonyíték alapján egyenesen a gyanúsított ellen? Minthogy egyetlen tény tudatával el lehet intézni a gyanu alaposságának a kérdését: a leány érintetlenségének a kérdésével, a nyomozásnak ehhez a közbevetett részletkihallgatáshoz kell fordulnia egyrészt az időtakarítás, másrészt egy esetleges ártatlan ember további meghurcolásának meggátlása végett. A jelen példánál az adandó válasz s az azt követő orvosi vizsgálat a nyomozás további irányát fogja kijelölni. *Ilyen részlet-kihallgatás az alibi-igazoltatások esete is, amidőn az alibi igazolásával a gyanúsított személye esetleg kiesik a nyomozás útjából.*

Vannak esetek, amelyeknél a gyanúsított kikérdezésével kell megkezdenuünk a nyomozást, mert enélkül mihez sem tudunk kezdeni. Ebbe a csoportba

azok az esetek tartoznak, amelyeknél a gyanúsított személye feltétlenül biztos vagy nagy a valószínűség, hogy az illető bűncselekményi tettes, ellenben az elkövetés körülményei vagy teljesen vagy jórésztben ismeretlenek. Pl. a csendőrkárör gyanús csavargókinézésű egyént igazoltat, a gyanúsán viselkedő embernél lerongyolódása dacára jelentős pénzösszeg van és ez a tény arra utal, hogy az illető nem rendes úton jutott a pénzhez. Itt a gyanúsított kikérdezésével vagyunk kényszerülve a nyomozást megkezdeni, mert hiszen a gyanúsítottól nyert válaszokból fog azok ellenőrzésével a nyomozás kiindulni, kivéve azt az esetet, ha a gyanúsítottban valamely körözött egyén személyleírását ismerjük fel. *Ugyancsak a gyanúsított kikérdezésével kell kezdenünk a nyomozást azokban az esetekben, amidőn valamely lényeges bizonyos körülményt vagy bizonyítékot kizárólag csak a gyanúsítottól várhatunk* (pl. az egyedüli bizonyíték az elrejtett zsákmány).

Végül még az adatkimerítésről kell megemlékeznünk; adatkimerítés alatt értve azoknál a bűncselekményi eseteknél követendő eljárást, amelyeknél a nyomozásnak kiindulási támpontja nincs vagy csak elenyészően kevés van s a nyomozás minden számbajöhető körülményt, feltevést kénytelen kideríteni, hogy az esetre világosságot derítsen. Ilyenkor a nyomozás sok esetben kényszerítve van esetleg több irányban is dolgozni és a felkutatott adatok rostálásával az ú. n. *körszűkítés* eszközéhez nyulni. *A nyomozati ténykedések sorrendje a körszűkítésnél a láncszemösszerakáshoz hasonlítható, az egyes gyanúkok felvetődése fogja megszabni a feladatok sorrendjét.*

Amint az itt leírtakból láthatjuk, a nyomozási módszertan csak bizonyos szempontokból csoportosított jelenségekre tud szabályokat kifejeztesíteni, ezeknek szem előtt tartása a gyakorlatban, amely rugalmasságot követel, mégis bizonyos rendszerességet biztosít munkánkban.

Aranybetűs emléktábla.

Falumban egy emléktábla
All a templom oldalába'
Aranybetű fénylik rajta,
Hősök nevét tartalmazza.
Nézem sokszor ezt a táblát,
Sok embernek keresztfáját.

Apám neve ott az első,
Aldja őt meg a Teremtő.
Odakint a csatatéren
Hall meg ő már nagyon régen.
Haza nem jött, ott kint maradt
Hős teteme a hant alatt.

Aranybetűs emléktábla,
Légy az égig érő szálfá,
Kiáltsd bele a világba,
A kunyhókba, palotákba,
Hogy a magyar erős kézzel
A bilincset tépi szíjjel.

Hugai István csendőr (Kenézli).

Törvényszéki orvostani ismeretek.

Írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD, egyet. magántanár, törvényszéki orvos, Pécs.

(Befejező közlemény.)

A lyuktorések mellett egy másik fajta koponyatörés az, amikor a koponya nagyobb részei darabokra törnek, és pedig nagy erővel beható, széles felületű tárggyal való megütéskor. Gyakoriak ezek a koponya fatesztján és a halántékesonton. Legérdekesebb koponyatörések keletkeznek magasból való lezuhanáskor, elgázolásnál, baltacsapásoknál, stb. Egyetlenegy ütésre számos darabra törhetik a koponya; nehéz karóval való egyszeri fejbeveréskor 21 darabra esett szét a koponya; részeg ember hegyes kövekre zuhant, halántékesontja 12 nagyobb és több kisebb darabra tört; kerítésléccel való fejbeveréskor a koponyacsont 25 darabra tört; lórugásnál 96 darabra, stb. tört össze a koponya.

A koponyasérülések másik formája úgy jön létre, hogy az a hirtelen összenyomás alatt megreped. Így keletkeznek a legtöbb repedések a koponyán. Ezt úgy képzelhetjük el, mint a diótörésnél a diónak a megrepedését, amely nem a nyomásnak kitett helyen reped, hanem attól a legtávolabbi helyen, a legnagyobb feszülés és hajlásnak a helyén.

Ha azonban azon a helyen, ahol a sértő eszköz behat, a csontnak a rugalmassága és szilárdsága kisebb, mint a beható erő, akkor az úgynevezett *hajlítós törés* jön létre.

Ha a koponyatörés nem halálos, akkor a sérülés következtében elmebajok, beszédképtelenség, bénulások, eskóros rohamok jönnek létre, vagy pedig keletkezhetik cukorvizezés is. Nem egy eset ismeretes, ahol koponyasérülés után kóros elhízás lépett fel. Eskóros, vagy ehhez hasonló állapotok nem ritkák; ezek lehangoltsággal, kedélybeli ingadozással, ködös állapotokkal, az alkohol iránti ellenállóképtelenséggel járnak; ezek tehát mint maradandó és súlyos következmények jönnek tekintetbe koponyasérülések után. Látnivaló ebből is, hogy milyen rendkívüli nagy jelentősége lehet a koponyatartalom sérülésének s éppen ezért igazuk volt a régieknek akkor, amikor azt mondták, hogy a fejnek, a koponyának még olyan kicsiny sérülését sem szabad könnyelműen fel fogni!

Az arc sérüléseinek

következményeik miatt van törvényszéki orvosi jelentőségük. Ezek lehetnek: eltorzítás és az arcon található érzékszervek elvesztése, illetve azoknak gyengülése, amely tehát belevág a Btk. 303. §-ba. A szemnek a sérülése után visszamaradhat eltorzulás, valamint a látótehetségnek az elvesztése is. Az eltorzítottat nemcsak a szemteke elvesztésével, hanem a szaruhártyán levő hegnek a fellépésével is bekövetkezhetik. Éppen így akkor is, amikor a szemhéj kifordul, vagy pedig akkor, ha a sérülés következtében a szemhéj lóg.

A szemteke sérülései közé tartoznak: tompa ütések, ritkábban szúrás, lövés, leforrázás vagy marás következtében fennálló betegségek. Nem akarom részletesen felsorolni a szemsérülésekre keletkező elváltozásokat, csak annyit jegyzek meg, hogy ezek

mind komoly megbetegedések, amelyeknek az elbírálásához mindig szakorvos szükséges. Egyben pedig azt is meg kell jegyezni, hogy éppen a szemnek a sérülésénél nagyon gyakoriak a színlelések, illetve a túlzások. Vannak egészen különleges módszereink, amelyek lehetővé teszik azt, hogy a színlelőket és a súlyosbítókat leleplezzük. Természetesen vannak olyan esetek is, amelyeknek idegen kézhez semmi közük nincsen, hanem azt valaki saját magának okozta: haretéri szolgálat alól való menekülésnek kedvenc eszköze volt az, hogy heget létesítettek a szemén az emberek.

A fül sérülései

közül elsősorban a fülkagylónak az elvesztése jön tekintetbe, mint ami feltűnő eltorzítatáshoz vezet. Tudjuk, hogy a fülkagylónak a hallásban úgy szólván semmiféle szerepe nincsen, éppen azért maradandó nagyothallásról szó sem lehet. Ellenben a fülkagylónak a zúzódása után azoknak nagyfokú eltorzulása maradhat vissza. Nem ritkák azok az esetek, ahol a nagyothallásért arcüritést emlegetnek. Lehet, hogy arcürités következtében a dobhártya berepedése áll elő, talán még a hallóidegnek a sérülése is megtörténik. A sérülés után állítólag fellépett nagyothallásra vonatkozólag is megjegyezzük azt, hogy a színlelés és túlzás éppen olyan gyakori, mint

a szem sérülésénél a látás zavara. Leleplezésükre megint csak szakembereket veszünk igénybe.

Ajkak, fogak sérülései.

A fogak elvesztése részben azért jön tekintetbe, mert az elülső fogaknak az elvesztése eltorzítást eredményezhet, másrészt pedig azért, mert a beszédet megnehezíti, azt selyppé teszi és bizonyos foglalkozásúaknál (színészek, papok, ügyvédek stb.) keresőkép telenséget is okozhat.

A nyak sérülései.

A nyakra ható tompa erőszakos behatások közül részletesen tárgyaltuk már az akasztásos halálnál keletkező sérüléseket. Meg kell külön említeni a gégefő zúzódását. A gégefő idegszálakkal nagyon dúsan el van látva, egy heves ütődés, zúzódás a gégefőre elégséges ahhoz, hogy shock útján azonnal öljön.

Fiaatalember kerékpárjával a járdán ellökött egy 10 éves leánykát, úgy, hogy a leányka előre zuhant s ádámcsutkájával a járda szélének ütődött. A leányka azonnal meghalt. Sajnos, boncolás nem történt, az orvos a nyak bőrén zúzott sebet állapított meg, a halál okául pedig ebből a sebből történt elvérzést jelölt meg. Kétségtelen azonban az, hogy a leányka halálát nem elvérzés, hanem a gégefő zúzódása következtében beállott shockhalál okozta.

Ugyanilyen módon ölhet a fojtogatás, vagy más, közvetlenül a gégefőre gyakorolt erőszakos behatás, mint ütés, rúgás, amely egyúttal a gége és a gégeszarkak törését is okozhatja, úgy, hogy a gégefőt vagy előlről hátrafelé, vagy oldalról összenyomja. A gégefőnek a sérülései mindig veszedelmesek, s nehéz légzés közben vezethetnek halálhoz.

Légcső sérülései.

Ezek ritkábbak, mint a gégefő sérülései. Elgázolásnál, lórúgásnál, kutyaharapásnál harántul repedhet meg a légcső, esetleg többszörös repedés is van rajta; nem különálló sérülések szoktak ezek lenni, hanem a szomszédságában más, súlyos sérüléseket is lehet találni, különösen elgázolásoknál.

Nyaki gerinevelő sérülése.

Amint a koponyára ható erőművi behatások agyrázódást és agynyomást idézhetnek elő, éppen úgy okozhatnak a tarkóra ható sérülések rázódást a nyaki gerinevelő, vagy a nyakcsigolyák sérülésével, vagy anélkül. Létrejöttük mégis inkább közvetett, mint pl. fejreérés, vagy súlyos tárgynak a fejre való esése. Ezek sem önálló sérülések, hanem egyúttal más szervek sérülésére is létrejön. Súlyos tárgynak a fejre való esésekor egy ízben koponyarepedést, a nyaki és mellkasi gerincoszlopnak a szegycsontnak és a gégefőnek a törése jött létre, amit úgy lehet magyarázni, hogy a tehernek a fejre való esésekor a test összecusklott. Azért hasznos ezt tudni, mert a különböző sérülésekből többszörös behatásra lehetne tévesen következtetni. Ritka az, hogy az ember tarkója és az I. gerincsigolya közötti szalag szakad el. Gyereknél, akit autó ütött el, majd egy felnőtt, aki létráról esett le, egy harmadik esetben pedig ugyancsak felnőtt, aki a III. emeletről zuhant le, — találtak ilyen sérülést. A nyaki csigolyáknak a törése és a ficama úgy is létrejöhét, hogy a fejet hirtelen előrenyomják, vagy a testet a fejnél fogva emelik fel, ha valaki homlokára esik, vagy ha a fejét hirtelen oldalra fordítja valaki. V. nyaki csigolyájának a törése úgy jött létre, hogy a padlón való térdelés közben férje őt hajánál fogva megragadta, térdét az asszony lapockái közé helyezve, fejét hirtelen hátrarántotta. Ilyen esetekben a nyaki gerinevelő roncsolás következtében a halál hirtelenül állhat be s a gyógyulás ezekből a sérülésekből nagyon ritka.

A mellkas sérülései.

Ha a mellkast nagyon erős tompa behatás éri, akkor a tüdők zúzódhatnak, aminek aztán nehéz légzés és vérköpés az azonnali következménye. Egészen közönséges lelet az, hogy a mellkast érő behatásokra a bordák törnek. Ha több borda törik, akkor a törések egyenes vonalban futhatnak le vagy az egyes bordák darabokra törnek. Elgázolásnál, magasból való leugrásnál vagy földdel, illetve más anyagokkal való eltemtetéskor látjuk leggyakrabban ezeket a sérüléseket. Ismeretes dolog az, hogy öreg embernek a csontjai milyen könnyen törnek: éppen ezért kicsiny behatásra is törhetnek a bordák, pl. olyankor, amikor valakin mesterséges lélegzést csinálnak, mialatt gyerekeknél még akkor sem mindig törik a borda, ha pl. szekér rajtuk keresztül halad. Magának a bordatörésnek a gyógyu-

lása nem ad okot aggodalomra, azonban, ha a törés végeek átszúrják a mellhártyát vagy a bordák közötti ereket, a tüdőt és a szívet felnyársalhatják; ezek mind komoly aggodalomra okot adó sérülések, egyike-másika nagyon rövid idő alatt halált okozhat. Mellkasi sérüléseknél nemcsak a tüdőnek a zúzódása vagy repedése, hanem annak a leszakadása is közönséges dolog.

Sérülhet a szívburok és a szív is, tehernek ráesésekor, magasból való lezuhanáskor (repülőszerecsétlenség), lórúgáskor. Néha a szív kiszakad a testből, természetesen akkor, amikor a mellkasnak a fala a sérülés következtében megnyílik. Erdőirtáskor fatörzs zuhant egyik munkásra, akinek a mellkasa megrepedt s a leszakadt szív több lépés távolságra repült.

Szívszakadás elég gyakori lelet boncolásoknál. 8 hónapos fiúcsesemőnél az anyja a III. emeletről leugrott a kövezetre, a csecsemőnek a szíve szakadt szét; 34 éves asszonynál ugyanezt találtuk, aki a II. emeletről ugrott le; 5 éves kislányt autó gázolt el, a szív jobboldalán 2 szakadás.

Eppen úgy, mint az agynak a rázódása vezethet halálhoz, így van a szív rázódásánál is, amikor ugyanis nagy erővel történő, a mellkasra irányított behatásra a szív megállhat. Érdekes ezekben az esetekben az, hogy a szíven talán semmi, szabadszemmel látható elváltozás nincsen, s mégis nagyon rövid idő alatt meghal a sérült; elsápad, kiveri a veríték, összeesik, öntudatát elveszti s anélkül, hogy azt visszanyerné, meghal.

Ha a szív megszakad, nevezetesen, ha a fala átszakad, akkor gyorsan áll be a halál. Ha azonban a szívüregeknek a fala nem szakad át egészen, akkor órákig is élélhet a sérült, sőt, műtétrel segíteni is lehet rajta. 82 esetben — szívrepedésnél — 24-szer pillanatok alatt, 29-szer néhány perc múlva és pedig úgy, hogy a sérültek még néhány métert menni, futni tudtak, 29 esetben pedig még hosszabb idő alatt, órák, napok múlva állott be a halál. Vannak olyan szervi bajok is, amelyek sérülésre keletkeznek, mint pl. a szívbíllentyűknek a szakadása. A mellkas hátsó részén a gerincoszlopnak a törése, a gerinevelőnek a zúzódása, belső szerveknek a repedése jön szóba.

Közismert dolog, hogy milyen gyakoriak a mellkasnak a szírt sebei. Veszedelmük az, hogy vagy a tüdőt, vagy a szívet, vagy a nagy ereket éri a szírárok s bőséges vérzés miatt elvérzéses halál a következmény. Különösen a szívnek a szírt sebei veszedelmesek s úgyszólván pillanatok alatt halál okoznak. Ilyenkor a halál nem elvérzés, hanem a szívnek az elfojtása következménye áll be azért, mert a szívburokba ömlött vér a szívet kitágulni nem engedi. Azonban nem minden szívsérülés okoz azonnali összeesést, némelyik, halálosan megsértett ember még képes egy darabot menni, védekezni, támadóját üldözni vagy más cselekedetet végrehajtani. Ma már nem is olyan ritka az, hogy a szívnek a sebeit a sebészek megfelelő módon ellátják, a szívsérült meggyógyul. Az egyik bécsi klinikán 24 szívsérült közül 10-et műtétrel megmentettek. Másik statisztika szerint 452 szívsérülésből 72 gyógyult meg; 12 esetben az idegen test begyógyult a szívizomzatba és pedig egy esetben a tüske, majd revolvergolyó és tűk. Természetesen, ez a gyógyulás nem olyan tökéletes, mintha mi sem történt volna

a szívvel, hanem a gyógyulás ezekben az esetekben azt jelenti, hogy ottan heg képződik a szívizomzatban, amely aztán idővel kitágulhat, meg is repedhet, stb.

A szívnek lőtt sérüléséről ugyanazt kell mondani, mint a szúrt sebeiről: abban az esetben, ha a szíven már áthatolt egy golyó, még nem szűnik meg azonnal a cselekvőképesség, hanem egyideig a sérült tovább cselekedhetik.

Fiatalember, aki egy orvosra lőtt először, maga ellen fordította a fegyvert s magát hatszor szíve táján meglötte. A hat golyó közül négy bement a szív jobb kamrájába, ezek közül egyik azt teljesen áthatolta. Másik esetben az öngyilkos háromszor szúrt el a fegyvert, ezek közül kettő a szíven, a harmadik pedig a nagyereken hatolt át. Különösen akkor képes még valaki többszörös fegyverelsütésre, ha a golyó kicsiny, modern pisztolyból való. Van olyan eseteink is, amikor a szíven áthatolt ismétlőpisztoly golyó után a szív sebe magától meggyógyult. Ezt a boncolásból ismerjük.

Nyelőcső sérülései.

Nem ritkán véletlen vagy szándékosan lenyelt idegen testek hatására keletkeznek. Hegyes idegentestek átfúrhatják a nagy eret s így vezethetnek halálhoz vagy pedig gyulladás következtében általános gennyvérűség lép fel.

Elgázolásnál nemritkán találunk *rekeszizomszakadást*, legtöbbször más szerveknek, így a májnak a szakadásával, 45 éves pástort a falu bikája a falnak szorított, a májnak a repedésén kívül a baloldali V—XII. bordának a törése, majd meg a rekeszizom baloldalának hosszanti szakadását állapította meg a boncolás.

A rekeszizom szakadásának egyik nem kívánatos következménye az, hogy a hasúri szervek bekerülnek a mellkasba, majd azok ottan épp úgy bezáródnak, mint ahogyan a heresérvtömlő tartalma is ki szokott záródni. Ezek a nem kívánt következmények hosszabb idő múlva is felléphetnek.

A has sérülései.

Ugyancsak tompa erőszakos behatásra repedhet a *gyomor*; az étellel teli gyomor könnyebben reped, mint az üres, amint azt a haretéri tapasztalatokból, de kísérletekből is jól tudjuk.

Azt is tudjuk, hogy megütéskor, megrúgás alkalmával nem ritka dolog az, hogy a sérült shockot kap és rövidebb-hosszabb idő alatt meghalhat. Nem is kell nagyon súlyos sérüléseknek lenni ezeknek a „gyomorszájra” irányított sérüléseknek, hogy halálhoz vezessenek. Azért a gyomorszáj, vagy a gyomorgödörnek a sérüléseit veszedelmeseknek kell tekintenünk. Ugyanígy vagyunk a beleknek a repedésével is; ha a belekben sok a tartalom, azok sokkal könnyebben repednek meg, mintha üresek volnának. Nemesak ételpép vagy bélsár, hanem gázoknak a jelenléte a belekben is nagyon megkönnyíti a beleknek a repedését, amelynek aztán halálos hashártyagyulladás a vége. Abban az esetben, hogy ha a sérült idejekorán sebészeti osztályra vagy klinikára kerül, akkor, ha a beszállítás 6 órán belül történik: az eseteknek 50 százalékában sikerül a sérültet megmenteni. Még könnyebben keletkeznek bélrepedések akkor, amikor a bélkaesok a sérvtömlőben vannak. Ilyenkor a beható erő elől nem tud-

Elkészült az ebéd.

(Kendi törm. felv.)

nak a bélkaesok kitérni s megrépednek, éppen úgy, mint egy gummilabda. Vadór a gyalogúton áthaladó cigányt herezacskón rúgta, amely után a cigány 3 nap múlva, nagy kínok és hányás között, meghalt. Boncolásnál herezacskósérvet állapítottunk meg s emellett az egyik vékonybélkaeson, nyilván azon, amelyik a megrúgás pillanatában a sérvtömlőben volt: egy repedést lehetett találni. Ilyenkor valóban úgy van a dolog, hogy nem találjuk meg a megrépedt bélkaesot helyben, hiszen akkor, amikor annak tartalma kiürül: visszamegy a hasüregbe.

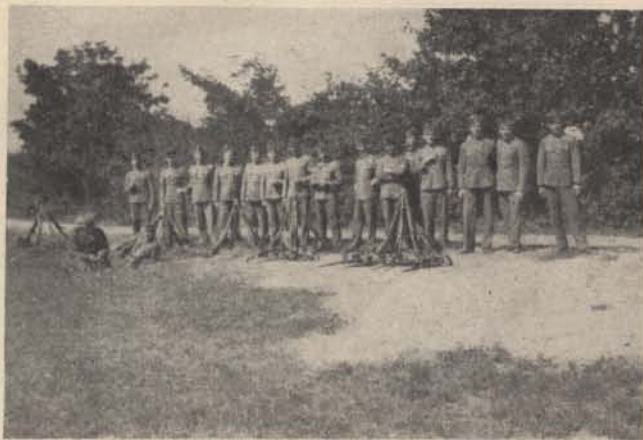
Természetes, hogy nagyon sok beteges elváltozás megkönnyíti azt, hogy az ember gyomra vagy belei megrepedjenek. Minden olyan fekélyes folyamat, amely a bél falát részben elpusztította, megkönnyíti annak megrepedését is. Tífusz, gümőkór, szifilisz okozta fekélyeknek a belekben való jelenléte esetén sokkal kisebb behatás elégséges a belek megrepedéséhez, mint egyébként. Ez érvényes a gyomorfekélyre is. A vékonybelek aránytalanul gyakran repednek meg, mint a vastagbelek. Gyermekek elgázolásánál különösen gyakori az, hogy a belek arról a függesztőkészületről, amelyen vannak, szakaszosan leválnak. A belek sérülése még úgyis létrejöhet, hogy magzatelhajtásokkal kapcsolatban, a terhes méh fenekén keresztül bélkaesok jutnak ki a méh ürébe, azt hiszik, hogy az a köldökzsinór s lemetszik vagy más módon sértik.

A veséknek a zúzódása is elég gyakori elváltozás. Lehet, hogy nem történik komolyabb baj, csak annyi, hogy esetlegesen meglevő vesebajt a sérülés rosszabbít, aminek halál is lehet a vége.

A húgyhólyagnak a repedése, mint önálló sérülés, ritka. Legtöbbször a környezetnek a sérülésével jár együtt. A tapasztalatok szerint a hólyagnak a sérülése annak telt állapotában jött létre, iszákosoknál, elmebajosoknál, akiknél zavar van a hólyag önkéntes kiürítésében, fordul az elő egészen gyakran, hogy a fekhelyről való leesés, odaütődés következtében a sokszor nagyfokban telt hólyag megreped.

A lágyéki gerincevelő és a medencének a sérülései is nagy erővel beható sértésre állanak elő. Elgázolás, lezuhanás, stb.

Sokszor azt állítják, hogy valakinek a sérvre az elszenvedett bántalmazásokkal áll összefüggésben. Nem egyszer hallottam azt, hogy a sérv azóta áll

(Dömötör Lajos örm. — Szombathely — felv.)

fenn, amióta a „csendőrök megverték“. Mi ezeknek az elbírálásánál, illetve a sérvek sérülés utáni keletkezésének elbírálásánál nagyon óvatosak vagyunk, mert tudjuk azt, hogy hány és hány ember van, aki sérvre való hajlandósággal született s most már csak idő kérdése az, hogy a mindennapi élet munkája közben a sérvre való hajlandóságból mikor lesz kifejezett sérv. Az azonban tagadhatatlan, hogy vannak sérülés után keletkező sérvek is, azonban ezeknek a keletkezése olyan feltűnő jelekkel jár, amely nem szokta elkerülni az orvosnak a figyelmét. Hogy hogyan megy a sérülések sérveknek a kórismézése, ez nem tartozik ide.

Végbélsérülések mostanában ritkán fordulnak elő. Leggyakrabban hegyes tárgyba való esés vagy „klistély“ alkalmazásakor fordul elő az, hogy a végbél nyálkahártyáját megsértik vagy a végbelet egész vastagságában átfúrják. Nem ritka a bűnözőknél az, hogy lopott tárgyakat a végbelükbe dugva csempéssznek.

A nemi részek sérülései.

Férfi nemi részek sérülései merényletek következtében nem ritkák. A heréknek a zúzódásai a herék elsoványodásával járhatnak. Felléphet nemzőképtelenség is. A hímtag üszkösödhetik is s a zúzódáson kívül természetes megbetegedések, így cukorbetegség, typhus, malária, hevenyfertőző megbetegedések is okozhatják a hímtagnak az üszkösödését.

A fitymának rituális módon való eltávolításaakor megtörténhetik az, hogy egy darabot a makkból is vele vágnak, majd pedig a seb szokásos kiszívása alkalmával gümőkórral és luessel is fertőzhetik a fiúgyermeket.

Női nemi részek. A nemi ösztön erőszakos és a törvénybeütköző cselekedetei okozzák a női részeknek a sérüléseit. Vannak azonban olyan behatások, amelyek a méhnek a helyzetváltozásait is okozzák: előre, hátra való hajlás, oldalra való elfordulás, majd a méhnek a kifordulása, illetőleg ezek a másodlagos sérülések hozzájárulnak ahhoz, hogy egy ilyen, már meglévő bajt fokozzanak. Nem ritkák azok az esetek, ahol asszonyok állapotuk súlyosbodását hamisan valamely elszennvedett sérülésre akarják visszavezetni. Különösen gyakori az, hogy méhmagzatuknak az elvesztését vezetik vissza elszennvedett sérülésekre. Sérülés utáni elvetélést is ismerünk, ez vagy azonnal, vagy pedig egy bizonyos idő múlva lép fel, de a tünetek nem szűnnek

meg a sértéstől számítva, úgy, hogy tulajdonképpen a sérüléstől az elvetélésig mindig állanak fenn olyan tünetek, amelyek aztán végeredményben az elvetélésig tartanak.

A női nemi részeknek a sérülései az abból meginduló hatalmas vérzések miatt veszedelmesek. Ismerünk olyan esetet, ahol a férj metszette fel feleségének nemi részeit s azzal védekezett, hogy azt az asszony saját magának csinálta, nyilván magzat-elhajtási szándékból. A méhet a boncolásnál üresen találtuk. Másik esetben a férfi a hüvelyt többszörösen megmetszette s abból kiinduló vérzésben halt meg az asszony. A férfi olyan biztosnak érezte magát a dolgában, hogy orvoshoz ment, hogy az természetes okból megindult nagy vérzést véve fel, a halotti bizonyítványt adja ki. Ekkor derült ki az egész dolog.

A belső nemi részek sérülései leginkább magzatelhajtással kapcsolatosak. Azonban ritkán kerülnek megfigyelésre szándékos cselekedetek is: Fejbeütéssel elkábított asszonynak a hüvelyébe faéket vertek, amely behatolt a hasüregbe is (gyilkosság). Kétéves kislányt anyja úgy gyilkolt meg, hogy a leánya hüvelyén keresztül kötötűt szűrt testébe s anélkül, hogy azt kihúzta volna egészen. ismételt szűrt s így a gyomron, májon, rekeszizmon, tüdőkön és a szívburkon számos szűrt sebet okozott. A kislány két nap múlva meghalt.

Végtag sérülések.

Úgy büntetőjogi, mint magánjogi szempontból a sérült végtag használhatósága jön tekintetbe.

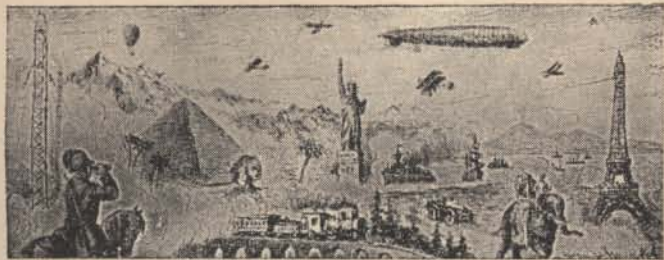
Ha csak a lágyrészek sérülnek, akkor a nagy ereknek sérülései azok, amelyek súlyos, esetleg halálos vérzésekhez vezetnek. Lehet, hogy az ilyen módon sérült végtag üszkösödik.

Ha pedig ideg sérül, akkor vagy az egész végtag vagy annak egyes részei bénulnak meg; most már: a bénulásnak a kiterjedésétől és fokától függ, hogy a végtagnak a használhatósága mennyiben van korlátozva, esetleg a 303. §-beli következmények is előállhatnak.

Ha csontok sérülnek, akkor a sérülés következtében beállott használhatóság vagy a végtagnak a használhatatlansága és a gyógytartam jönnek tekintetbe. Ha nagyobb ízületekben történik ficam, úgy annak azonnali helyreállítása esetén a teljes gyógyulásra 20 napon túl tartó időre van szükség akkor, ha a sérült munkájának az ellátásához a sérült végtagra van szükség. A térdizületnek a ficama az ereknek a sérülése miatt az alszárnak az elpusztulásához vezethet.

Végtagcsonttörések után a gyógyulást akkor mondjuk teljesnek, ha a tétlenség alatti izomsorvadás már eltűnt, mert csak akkor képes valaki a megszokott munkáját kiadósan folytatni. A gyógyulásnak a tartama a csont szilánkos töréseinél néha nagyon hosszú és a gyógyulás sem tökéletes, amennyiben a végtagon álizületképződés, rövidülések, elgörbülések maradhatnak vissza.

Végtagoknak elvesztése, mint „nevezetesebb tagnak“ elvesztését a BTK. külön említi. A végtagok sérülésénél tekintetbe kell azt is venni, hogy csontvelőgyulladás, rosszindulatú daganat és gümőkór is felléphet a sérülésnek megfelelően.

Portyázás.

Jaj a községnek, ha a vöröskakas rászáll a zsúptetőre, szalmakazalra és üresek a hordók, hiányzanak a csákyák, létrák s más efféle szerzőmök, de még nagyobb a baj, ha hiányoznak az emberek, akik értik a módját: hogyan lehet ezt a részt legbiztosabban s leggyorsabban elfojtani. Ezért van az, hogy a belügyi igazgatás egyik jelentős gondja, különösen az utóbbi években, a községek tűzrendszete. Amióta ilyen nehéz gazdasági viszonyok között élünk, nemcsak kényszerűség, hanem egy kicsit divat, kicsit olyan kényelmeskedő kibúvó is lett ebből a kiszólásból: nincs rá fedezet. Minden új gondolatot, fejlődést, haladást, sőt a kötelesség egyszerű teljesítését is legkönnyebb ezzel agyoncsapni: nincs rá fedezet. Hat-hét évvel ezelőtt szakadt ránk az a sötét korszak, amikor csakugyan nem volt semmire egyetlen fillér sem, amikor csakugyan nem volt fedezet, de ha azóta nem is lettünk éppen krózosok mi magyarok, azért ebből a fedezetnélküli bűvöletből jó lenne már felébredni. Lelkileg mindenesetre, mert ha minden vonalon és mindent csak a fedezettől várnak az emberek, lassanként a magunk lábán járni is elfelejtünk.

Hogy például a tűzrendszetben is volna még a pénzkérdésen túl tennivaló, azt egy nyugállományú bajtársunk leveléből látjuk. Azt kérdezi tőlünk, vajjon kötelezhető-e arra, hogy a tűzoltó kiképzésben részt vegyen? Ha csendőrember illeti a kérdés, hogyan vélekedjék akkor a tűzoltói és más közérdekű kötelezettségeiről Kovács Suba Gábor kiszagda? Persze, hogy ő sem érzi magát kötelestnek, mivel az emberek általában többre becsülik a jogokat és előnyöket, mint a kötelességet és áldozatokat.

Pedig milyen szép magyar szó ez: község. Jóban és rosszban, örömben és gondokban: sorsközösség. Kár, hogy sok ember fülében a szó hangzása elnyelte már a szó értelmét. Sok ember fülében éppen olyan közönséges fogalomkifejezés a község, mintha almát, vagy répát mondanánk. Megelégszenek az emberek a község értelmezésében azzal, hogy akinek van miből, az fizet adót, akinek nincs, az nem fizet. Egyebekben aztán fájjon a jegyző feje attól a sok közös tennivalótól, közös létérdektől, amit adókulcsban kifejezni nem lehet.

Megírtuk annak a nyugdíjas bajtársnak — aki rendfokozatából ítélve, nem lehet öregember —, hogy köteles a tűzoltókiképzésben résztvenni, ha nem beteg. Most megírjuk neki még azt is, hogy mutasson példát az embereknek a kötelességteljesítésben, amit a csendőrségi szolgálata alatt megtanulhatott. Szokják le arról, hogy minduntalan azt keresse: mire köteles és mire nem. Minden valamirevaló ember keres magának tennivalót a kötelességen felül is. A község életében, sorsában ő is

osztozik, igyekezzék tehát a község dolgait ereje arányában előbbrevinni. Ne a paragrafusoknak éljen, hanem a valóságos életnek. Tudják az emberek, hogy ő csendőr volt, hát sokan fogják utánozni.

Avagy talán azt hiszi ez a nyugállományú bajtárs, hogy tűzoltónak lenni valami alacsonyabbrendű feladat? Ha ezt hiszi, alaposan téved. Ismerjük a tűz borzalmas pusztító erejét és a veszélyeket, amikkel megfékezése jár. Bátorság kell ehhez a javából, ami néha a hősiesség nevét is megszolgálja. Talpig férfiak kellene a ropogó tetőre, a düledező fal alá, az izzó kazal tövébe s a fojtó füstbe, ha valaki bennrekedt s menteni kell. Az élet ebben a munkában hajszálon függ s példákban látjuk, hogy ez a hajszál nem egyszer szakad el.

Bármennyire kezdetleges is tehát még most a falusi tűzoltószervezet, komolyan kell azt venni és meg kell becsülni azokat, akik lelkesen vesznek benne részt. Fel kell ébreszteni a lakosságban a tiszteletet azok iránt, akik erre a feladatra önként vállalkoznak és fel kell ébreszteni mindenkiben az érdeklődést a közös érdekek iránt. A tűz óriási nemzeti vagyonrészt emészt el minden évben, ezek a falusi tűzoltószervezetek tehát nem hiábavalóságok. Álljanak csak az élre éppen a nyugállományú csendőrök, hiszen a vöröskakas ma már nemcsak a gyufaskatulyákban, hanem ellenséges repülő motorjaiban is prédára les. Ki tudja, hogy a sok falu közül mikor melyikre csap le ez a veszedelem s falun is van pusztítanivaló. Elsősorban a lélek bátorsága, de aztán a szerűskert, meg a vétés sem utolsó pusztítanivaló. A tűzoltásnak ma sokszorosan nagyobb a jelentősége, mint régebbi időkben volt, támogassuk hát mi csendőrök is ezt az ügyet ott, ahol csak lehet, mert ma már egyenesen a nemzet harckészségét növeljük vele.

Beszélgettünk egyszer egy módos magyarral, aki többek között azt mondta, hogy őt csak a kerítéséig érdekli a világ, azon túl csinálhatnak az emberek egymással, amit akarnak. Most meg azt olvassuk az újságban, hogy egy kifutófiú tettenért és élete veszélyeztetése árán is átadott a rendőrnek egy betörőt. Ha e két embert összehasonlítjuk egymással, a kifutófiú erkölcsi értékben messze magasan fölötte áll annak a másinak, akit a kerítésén túl nem érdekelnek emberek és események. A kifutófiúnak zseborája is aligha van, mégis áthatja őt a jogbiztonság megértése, a másik gazdag ember, mégis azt mondhatjuk: kívül él a társadalmon. A magántulajdon szentségét ebben és sok más esetben jobban át tudja érezni az, akinek semmije nincs.

Ez a kifutófiú ugyanis nem egyedülálló eset. Mindenki megtalálja az ismerősei között ezeket az ellentétes típusokat. Ha a mi erkölcsi világrendünk szempontjából úgy csoportosítja valaki az embereket, hogy a vagyonosak megbízhatók, a vagyonatlanok megbízhatatlanok, nagyon téved. Sokkal mélyebb kérdés ez, semhogy ezzel az egyszerű collstokkal mérhető lenne és éppen ez adja meg értékét, erejét. Ez a kifutófiú sem méricskelt, hanem nekiugrott a betörőnek, mert él benne az erkölcsi meggyőződés és ösztön, hogy a más munkájának gyümölcse is szentség, amihez illetéktelen kézzel nyulni nem szabad. Ez a kifutófiú megérezte, hogy a jogbiztonságban szegény és gazdag sorsa elvá-

laszthatatlanul összeforr egymással, hogy a törvényt mindenkinek védenie kell, mert másként vad zűrzavar szabad prédája minden tisztességes emberi sors: akár szegény, akár gazdag. Ebben van az igazi értelme és jelentősége a mi jogrendünknek s ha ezt kifutófiúk is megértik és megvédik, ez mindennél erőteljesebb jele annak, hogy a magyar társadalom nehéz időkben is meg tud maradni a józan-ság és tisztesség útján. Csak erőszakkal és csalafintasággal le ne sodorják róla, de erre már vigyázunk mi csendőrök.

Érdekes folytatása különben a kifutófiú esetének a bírói ítélet, amely hatóság elleni erőszak bűntettében is bűnösnek mondotta ki a betörőt azért, mert a kifutófiút megsebezte. Erre a minősítésre nincs tételes alap, de úgy érezzük, hogy a bíróság fején találta a szegyet: a kifutófiú a hatóságot helyettesítette akkor, mikor a betörőt ártalmatlanná tette. Mi örülünk ennek az újszerű felfogásnak, mert ez abban az irányban jelent fejlődést, hogy a törvényt minden állampolgárnak tehetsége szerint védenie kell s ha közben támadás éri, ezért éppen olyan megtorlás jár, mintha a csendőrt, rendőrt támadta volna meg a gonosztervő. Kíváncsinos, hogy jogéletünkben ez az elv erősödjék, hogy a törvényeknek ez az általános védelme áthassa a társadalmunkat, mert így minden tisztességes ember tetteiben is segítőtje lesz a csendőrnek, rendőrnek. Ez pedig a közbiztonságra mindenki által könnyen elképzelhető előnyöket jelentene.

LEDISZNÓZTA a magyarokat egy cseh századparancsnok s erre a magyar és tót katonák között zendülés tört ki. Megverték a századparancsnokot. A magyar ember született katona s tudjuk, hogy elszakított véreink összeszorított foggal, de fegyelmetlenül hallgatnak még az idegen vezényszóra is. Ahol tehát ez a született katona is fellázad, ott már csakugyan tarthatatlanok a viszonyok s a feszültségnek ki kell robbannia. A csehek már ott tartanak, hogy elveszítették uralmukat az idegeik fölött, pedig ebben volt minden erejük. Hideg számítással tudtak törni a céljaik felé, kötélyvást idegekkel mentek önkéntes orosz fogságba, kötélyidegekkel géppuskázták le Szibériában egyszer a fehéreket, máskor a vörösöket, bárkit, aki nem az ő pillanatnyi céljaikat szolgálta, kötélyidegzettől darabolták fel a mi hazánkat és kötélyidegekkel szórták a port a világ szemébe húsz éven át. Cinikusan, acélhajlékonysággal alkalmazkodtak a világpolitika minden változásához és változatához. Ebben, az idegek harcában igazi mesterek voltak.

De csak voltak. Nemrégiben részeg cseh pénzügyőrök támadtak puskatussal felvidéki magyarokra, most meg a cseh századparancsnokból tört ki az indulat. Nyíltan illet csehek eddig nem tettek, ez már a bomlás legbiztosabb jele náluk. Az idegbűvészek őrzöngeni kezdenek, ami pedig annyit jelent, hogy napjuk leáldozott.

Különben maguk kürtölik világgá, hogy országuk sorsa az angol és francia kormány kezében van. Vazallusnak jelentkeznek most már nyíltan is. Lemondanak az önálló nemzeti létnek arról az erkölcsi alapjáról, amit még náluk kisebb népek sem áldoznának fel. Ugyan, milyen erkölcsi jogon akar más

Csendőrhívtallás.

Csendőr vagyok, — magyar csendőr;
Hősi fajta, nem esendő,
Testem-lelkem mindent vállal,
Szembenézek száz halállal.

Östelevény szittyafája,
Alkotmányunk sziklavára,
Az igazság, törvény s a jog
Éber és hű őre vagyok.

Barényi Ferenc.

nemzetiségek milliói fölött uralkodni az a nemzet, amely elismeri, hogy az önmaga sorsának vitelére sem elég erős? Lényegben eddig is így volt, de eddig legalább tagadták.

Vazallusnak jelentkezik Csehország és pótvazallusokul felajánlja a millió és millió magyarokat, németeket, lengyeleket, tótokat. Kell-e ez a furcsa karaván az angoloknak? Bizonyára még a franciáknak sem most már, ebben az átvitelben, ebben a napsütésre jutott rothadásában. A csehek póruljártak: csokoládé helyett bombát nyeltek s nem sok idő kérdése, hogy szétrepüljön tőle a gyomruk.

Ijedtükben tanácsokat kérnek a Nyugattól s az angolok azt a tanácsot adják, hogy minél sürgősebben „szabaduljanak meg” nemzetiségeik nagy tömegeitől. Akár diplomáciai fogalmazás, akár gúny van ebben, de jól megírták a tanácsot. Szegény csehek! A nemzetiségek rájuk tapadnak, mint a kullancs. Hiába próbálják lerázni magukról a magyart, tótot s a többi, nem mennek. Mindenáron cseh uralom alatt akarnak élni. Talán csak egy hatalmas nemzetközi hadsereg beavatkozása fogja a sok nemzetiséget kijózanítani abból a tapadó szerelemből, amivel a cseheken csüngenek...

Vagy tán Anglia sem így érti a nemzetiségektől való „megszabadulást”?

A természetvédelem újabb törvényeinkben mind erősebben jelentkezik. Régi, kiveszőben levő állat- és növényfajokat nem szabad tovább pusztítani, ezeket közkincsnek kell tekinteni, akárkiné a földjén, bárkiné a tulajdonában vannak. Gondol a törvény a tájszépségre is, bizonyos helyeken ezt sem szabad többé kiirtani, aprópénzre váltani. Még egyes, különösen érdekes fákat is védelmébe vesz a törvény, ennyire aprólékos gondossággal menti, ami a régi szépségekből menthető.

Mi, csendőrök, benne élünk a természetben és sokszor fájó szívvel látjuk, hogy a gazdasági termelés arra is ráteszi a fejszét, fűrészt, gyárkéményt, amit pedig már vétek kiirtani. Szabolcsban valahol ismerünk egy ligetet, ahol messzeföldről jött tudósok csodálkoznak azokon az állati és növényi csodákon, amik ott, abban a lápos, rejtett kis területen még megmaradtak. Mi csendőrök megértjük ezt a csodálatot, mert tisztában vagyunk vele, hogy siralmas lenne, ha az ember végképpen kipusztítaná maga körül az ősi természetet. Forgassuk hát a természetvédő paragrafusokat és segítsük átvinni őket az életbe. Közbelépéseink és tanácsaink sokat lendíthetnek ezen az ügyön is.

Az ipari szabványosítás alapja és célkitűzései.*

Irta: FODOR LAJOS g. százados.

A „szabványosítás“ az észszerű (racionális) és gazdaságos ipari termelésnek egyik igen hatásos és nagyjövőjű eszköze. Az észszerű termelés alatt általában azt értjük, hogy miképpen lehet a legkisebb erővel (munkával) minél kevesebb nyersanyagból, — a viszonylagosan legrövidebb idő alatt — minél hasznosabb és minél értékesebb ipari terméket — a lehető legolcsóbban — előállítanunk.

Mielőtt a szabvány fogalmi körét — s a szabványosítás fogalmi meghatározását — ismertetném, célszerűségeiből megkísérlem az ipari termelés fejlesztése kezdetleges módjainak a tárgyalását is. A fejlődés hátterének távlatába állított szabványokat, s ezeken keresztül az ipari szabványosítás kérdéscsoportjait így módon — úgy vélem legalább — könnyebben megérthetjük.

1. Az ipari termelés fejlődésének eszközei és módjai.

A mezőgazdasági, valamint az ipari őstermelés kezdetben kizárólag kézi erővel, vagy igen egyszerű eszközökkel és szerszámokkal (ásó, kapa, eke, kalapács, fűrész, balta, stb.) dolgozott. Az emberi munkateljesítményt eleinte csak a természet erőközpontjainak: a szél fúvásának, s a folyóvíz áramlásának alkalomszerű kihasználásával — a szél- és vizimalmok erejével — fokozták. Az emberiség szaporodásának korlátatlansága, valamint a föld termőképességének korlátozottsága és kihasználtsága a XVIII. század emberét komoly aggodalmakkal töltötték el. Az ú. n. „Malthus-elmélet“ híveit az ejtette kétségbe, hogy mi lesz majd akkor, ha a népesség gyors elszaporodása miatt, a már úgyis eléggé kiuzsorázott föld nem tudja majd termékeivel, élelmiszereivel a veszedelmesen sokasodó népesség szükségleteit kielégíteni. A töprengés és a csodavárás korszakának káprázatos találmányai azután átsegítették az emberiséget a termelés gyermekbetegségein, s új életlehetőségeket, új utakat nyitottak meg az ember boldogulására.

A XVIII. század embere meglátta a termelés nagy csodáját: a gépet. A szövőgép és a gőzgép munkábaállítása az ipari termelést valósággal forradalmasította. (Különös játék a sorsnak, hogy a nagy átalakulást jelentő gőzgép feltalálásának évében született Napoleon is.) A gépcsoport, a gépszörnyeteket — egykorú angol feljegyzések szerint — az emberek ösztönszerű félelemmel „vasembernek“ nevezték el, s a masinákban az ember gyűlölt ellenségét látták. A köszén használatát azután újabb ösztönzést és lökőerőt adott a termelés már amúgy is meggyorsult iramának. Megdöbbentően nagyszerű élmény lehetett ráeszmélni arra, hogy „az év-milliókkal ez előtt kiáradt napfénynek“ a köszénbe sűrűsödött ereje képes mozgatni már a gépeket, s ugyanez az erő ismét fénné visszaalakulva — mint villanyáram — világítja lakásainkat.

Az anyaföld tápláló erejében kételkedők is megnyugodhattak a mezőgazdasági forradalom bekövetkezésekor, a föld tápszereinek: a földjavítás vegyi

szereinek (az agrokémiának) feltalálásakor. A német származású *Justus von Liebig*, 1840-ben — a foszforok, foszfátok és nitrátok segítségével — mese-szerű fejlődés lehetőségeit nyitotta meg a kimerült öreg föld anyaméhének megtermékenyítésére.

Az őstermelés és az ipari termelés nagyfokú felendülése nyomán keletkezett árübőség és árukinálat szállítási nehézségeit a XIX. században feltalált gőzhajó (óceánjáró), vasút egy csapásra megszüntette. A fogyasztás és a termelés békebeli — viszonylagosan — kiegyensúlyozott rendjében ezután a világháború mélyreható változásokat okozott. A termelés minden eszközzel az anyagfaló és anyagpazarló háború véreskezü Moloch-jának bérencévé szegődött s feladatát kitűnő sikerrel megoldotta. A munkapadoktól és gyáraktól elvont hadviseltek, s a háborúban elpusztult 12 milliónyi katona hiányzó munkaerőjét — a nyers izomerőt — a termelés gépekkel pótolta. A gépek mozgását, a munka sebességét folyton növelték, a géprendszereken állandóan javítottak, s a mind kevesebb és kevesebb nyersanyagot természetes és mesterséges pótanyagokkal, sőt műanyagokkal is helyettesítették. A termelést a körülményekhez simulóan átrendezték és tervszerű észszerűséggel (racionálisan) folytatták. A háborús tömegtermelés nagyban hozzájárult az ipari termelések egyformásításához, ami a szabványos, előírással — azonos méretű, minőségű — iparcikk termelését jelentette. Ilyen szabványos cikkek: a katonák evőeszköze, a fegyverek (lővedékek), stb. Az egységes katonai irányítás alatt levő háborús termelés a háborús áruelemező, piacszabályozó, értékesítő központjaival a termelési és a fogyasztási kartekek korszerű kialakítására iskolapéldákat adott.

A világháború után itt állottunk egy nagy teljesítményű ipari berendezkedéssel, nagyszerű gépparkkal s az áruértékesítés jól kiépített szervezetségével. A termelés a legnagyobb teljesítményekre is képes volt, míg a fogyasztás kényszerűséből a legszűkösebb és a legelemibb szükségletek kielégítésére szorítkozott. A háborús adósságokat nyögő s a háború után esőként kereseti lehetőséggel rendelkező — továbbá a kb. 100 milliónyi munkanélküli — nagy tömegek elszorvadt fogyasztóképesége a nagy teljesítményekre berendezkedett termelés csődjét idézte elő. A haszonelvű nagyipar azután a változott körülmények között mentette, amit menthetett! A folyton morzsolódó háborús hasznokat — legalább részben — igyekezett mesterséges eszközökkel fenntartani.

Az ipari termelés önvédelmi berendezkedése: a kartel. Ennek révén az azonos célú vállalatok összefogtak, szövöztek. Mesterséges áruhiánnyal, az árak erőszakos tartásával, a magas árak közös erővel való megvédésével, a minőségek egységesítésével, az áruk szabványosításával, a termelés és eladás költségeinek apasztásával stb. stb. a termelés és értékesítés megzavart rendjéből kivezető utakat kerestek. A legcélszerűbb és legjobban járható út: az ipari szabványosítás volt.

2. A szabvány és a szabványosítás fogalmi körének ismertetése.

Az ipari termékek gyártásának egyszerűsítése s minőségének egységesítése: a szabványosítás. Az egyformaságra való törekvés olyan nagyszerű eszköze a termelésnek, amely az áru előállítási árát lényege-

* Forrásmunkák: Balla Antal: A legújabb kor gazdaságtörténete. — Dr. Kerékgyártó György: a szabványok hazánkban és külföldön.

sen csökkenti. Ez már nemcsak a termelő, hanem az eladó és a fogyasztó szempontjából is lényeges körülmény — s így közérdekű. A kis *Ford-gépkocsik* olcsósága, s közkedveltsége a szabványos termelés következménye. A nagy tömegben előállított kis kocsikat olcsón lehetett piacra dobni. A szabványos gépalkatrészek bárhol olcsón voltak pótolhatók, ami érthetővé teszi, hogy miért voltak e gépecskék oly népszerűek és keresettek? A *Ford-kocsi* olcsóságának titka az, hogy a nagytömegű gyártás a nagymennyiségű nyersanyag olcsóbb beszerzési lehetőségeivel, a tömeges gyártás számtalan előnyével, erősen csökkentette az áruegységre eső költséghányadot. A tervezetések, a gyári műszerek és gépek beszerzési költségei azonosak akkor is, ha összesen 100 autót készítünk egy év alatt, — s akkor is, ha naponta 12.000 darabot gyártunk. A szabványos autóalkatrészekből ugyanis *Fordnak* sikerült már egy ötletes szerelő-koronggal — azonos munkaerővel — 12.000 autót is előállítani az eddigi 8000 drb helyett.

Az állami beszerzéseket intéző szakemberek is látták a szabványosításban rejlő célszerűségi és gazdasági előnyöket. A szabvány és a szabványosítás gondolatának nagyobbmértvű felkarolása és alkalmazása mind nagyobb tért kezdett hódítani az államháztartás ügyeit intéző körökben is. Az 1931. évi XXI. t.-c. 23. §-a — takarékosági célzattal — már akként rendelkezik, hogy az egyes közszállításoknál (mint pl. a csendőrség ruházati anyagainak beszerzésénél) a szükséghez képest szabványok használtassanak.

Ez alatt pedig azt kell értenünk, hogy a Máv., a posta, a csendőrség, a honvédség ruha-anyagai műszaki értelemben egységesíttessenek, s csak szín, kidolgozás, szabás, stb.-ben lehet megkülönböztetés, ami a szövetek alapminőségére nincs kihatással. Ugyannyi gyapjúanyag, fonal kell pl.: az egységes zubony-nadrágposztó gyártásához, bármely közhatóság részére készüljön is az, csak a szín változik.

Az iparügyi miniszter a fentidézett törvény értelmében a társmiszterekkel egyetértőleg — az érdekeltségek és közhatóságok bevonásával — már számos szabványt léptetett életbe, s rendelt el a közületek beszerzéseire nézve. A legelső szabvány, ami a csendőrségre is kötelező volt, a „szövetszabvány”. (Érdekes felemlíteni, hogy e szövetszabványt — európai viszonylatban is — a legelőször nálunk alkalmazták!)

Mit értünk általában „szabványok” és „szabványosítás” alatt? E kérdésre megfelelni nem könnyű feladat! Dr. *Kerékgyártó György* miniszteri tanácsos, a szabványok és a szabványosítás országos közérdekű ügyével foglalkozó Magyar Szabványügyi Intézet igazgatója, „A szabványok hazánkban és külföldön” című munkájában: a szabványt „megegyezés alapján létrejött és írásban lefektetett szokásjognak” nevezi.

A szabványügyi intézet célkitűzései szerint — ahol az országos szabványok készülnek — a szabványt találóbban nem lehet körülírni. A „szabvány” szó eredetét kutatva, a következő feltevéshez jutottam el. A szabvány szó valószínűleg a kiszabás fogal-

mából származhat. Amikor a szabó a szövetből egy bizonyos formának és méretnek megfelelő darabot kirajzol, kiszab, kivág, — szérintem — szabványos munkát végez. Amennyiben ugyanis a rendelő a saját testméretére ugyanolyan szabású és formájú másikat ruhát is készített a szabónál, úgy a szabónak — szükségképpen és elkerülhetetlenül — ugyanúgy kell a kirajzolást, kiszabást és kivágást eszközölni, mint az első öltözetnél, ha azt akarja, hogy a másik ruha azonos legyen az elsővel. A rendelő és a szabó — a termelő és a fogyasztó — a ruhakészítésnél kölcsönösen megegyeznek a ruhakészítés szabványára, s megállapodnak a ruha mindennemű tulajdonságára (méret, forma, kivitel, anyag stb.) nézve. A katonaságnál azt nevezhetjük szabványosnak, — a szó tágabb értelmezésében — ami megfelel az előírásnak, s a rendszeresített cikk mintájával a legapróbb részletekig is megegyezik.

A különféle nemzetek katonasága más és más fajta ruhát, lábbelit és egyéb cikket használ, s így idegen államokban az ezekre vonatkozó előírások, „szabványok” is eltérőek. Abban azonban mindenütt megegyező a felfogás, hogy a katonaság egyenruhát hordjon, hogy élethivatásuk már a külsőségekben is kifejezésre jusson.

A magyar csendőrt pl. a többek között a jellegzetes és szabványos kakastollas csendőrkalap különbözteti meg nemcsak a polgárságtól, hanem a hasonló egyenruhát viselő fegyveres erő többi tagjától is.

Az előírással, szabványos egyenruha fogalmán keresztül eljutottunk odáig, hogy a szabványos cikkek valamennyi állam életében nélkülözhetetlenek s hogy a szabvány nemzetközi jellegű is lehet. A katonaság formaruháját, a polgári zakót, zsakettet, szmokingot, frakkot, cilindert, stb. mint nemzetközi szabványt foghatjuk fel, hiszen az egyes ruhadarabok viselésére (alkalmakra) nézve is államközi megcsontosodott szokások — megállapodások — állanak fenn.

A kotta a hangok birodalmában, a Braille-írás a vakok között — akik a papírból kiemelkedő domborzatról olvasnak — nemzetközi szabvány. Az orvosi vények (receptek) latinnyelvű szabványos előírásai szerint bárhol elkészítik az orvosságokat. A vasúti sínek (nyomtáv), a grammofónlemezek, a villanylámpa foglalatok méretei, a csavarok stb. között számtalan világszabvány is van. Az emberi együttélés ugyanis egymásrautaltságban gyökerező köteleességvállalással jár, aminek szükségszerű és elkerülhetetlen következménye az, hogy az egymástól eltérő fajú, műveltségű és gondolkodású — s egymással esetleg merev érdekellentétben álló — nemzetek is sokszor kénytelenek egymáshoz alkalmazkodni, aminek legszembeötlőbb bizonyítékai: a világszabványok. Ilyen pl.: a vasúti sínek nyomtávja, amely Oroszország kivételével, 1435 mm. A vasúti kocsik súlya, egységes fékberendezés, a pályatest felépítettsége, hidak teherbíróképessége, egységes nemzetközi vasútforgalmi szabályok stb. A hossz- és ürmértékek. A hajózási társaságok egységes jelei, a távirdajelek, a Morse-jelek, iránytűhasználat, amelyek nélkül nemzetközi forgalom nem lenne lebonyolítható. A gondolatgépek engedelmes ólomkatonái: a betűk (betűfajtaságok: ciceró, borgisz stb.), írásjelek, a kiszedett szöveg javítására

Ki tudta?

A monda szerint: amidőn Jézus a Golgotára ment, zsidók szidalmazták és bántalmazták és ezért örök bolyongásra kárhoztatották.

Amit vissza kell szerezniük: Ósi kastély a Felvidéken.

szolgáló egységes jelzések, a betűk elhelyezésére szolgáló szekrényképek szabványos alakjai, szedéstükrök szabványai, mind a gondolatközlés akadályainak minél biztosabb elhárítását célozzák.

A filmek egyforma méretei, a széleken levő szabványos lyukasztások s az egységes képkapu, valamint az előírtas nemzetközi hangkapu nélkül sem a vetítés, sem pedig hangosfilm-leadás nem volna lehetségesek. E nemzetközi megállapodások, — szabványok — nélkül a filmgyártás sem lenne gazdaságos. Nagy tökéértékek mennének veszendőbe akkor, ha egy nagy költséggel előállított film egy országhatáron belüli alkalmazásra lenne kárhóztatva. A filmipar nagyarányú fejlődését s azt a közhasznú eredményt, amit a nemzetközi filmeserek révén az emberiség eddig elért, a filmipar nemzetközi szabványai nélkül még elképzelni sem lehetne. A tudományos filmek nemzetközi forgalma s az ismeretterjesztés széles lehetőségei, mind a világ-szabványokon alapszanak. A rádió adás-vétel (hangszórás) terén fennálló nemzetközi megállapodások, hullámhosszok, üzemi megegyezések, műsorcserek, közvetítések szabványai, a szabályozottságon kívül is rendkívüli jelentőségűek.

A világközvélemény nagyvonalú formálásának, kialakításának s a tétovázó közhangulat és közakarat egyformásítására, „szabványosítására” is jó

eszköz: a rádió, miként azt külföldi leadások alkalmával — az utóbbi években — gyakrabban hallhatunk s olvastuk.

A szabványok szerteágazó, sokrétű — s kihatásaiban szinte kiszámíthatatlan — tulajdonságaira s nagy horderejére, úgy hiszem, elég volt a fenti példák felsorolása. A szabvány lényegét s a szabványosítást magát a felsorakoztatott esetek, valamint a külön fejezet alatt tárgyalt szabványok, talán szemléltetőbben ismertetik majd, mintha a fogalom szabatos meghatározását — részletes körülírásokkal — kíséreltem volna visszatükrözni.

3. Szabványok katonai kapcsolatai.

A szabványokat a katona és a csendőr szemével nézve, azt látjuk, hogy a szabványt, a szabványosat elsősorban a katonai gondolkodás — mely mindenben az egységes szabályozást és a messzemenő célkitűzéseket is keresi — termelte ki. Az ipari tömegtermelés irányítása — bármely államról legyen is szó — már békében is részben katonai irányítás alatt áll. A békehadseregek és államrendészeti szervek ipari szükségletei ugyanis viszonylagosan mindenütt olyan nagy tömegűek, hogy azok előteremtése jól megfontolt tervezgetések, kipróbálások s a minőségeknek — célszerűségi és gazdasági okokból

való — egységesítése szabványosítás nélkül el sem képzelhető.

A háborús előgondoskodásoknál pedig még inkább körültekintőbb módon kell eljárniok az arra illetékes felsőbb vezetés felelős szakembereinek. Ötletszerűen nem lehet egy hadsereg valamely cikkét rendszeresíteni, gyártani és kiadatni, mert a nagytömegű gyártásnál a legkisebb — és a legjelentéktelenebbnek látszó — kívánságnak is igen nagy anyagi kihatása lehet, sőt a belföldi gyártás is esetleg nehézségekbe ütközhet ipari berendezkedés, hazai nyersanyag hiánya miatt. Sok és hosszú tervezgetés, műszaki tapasztalat, éleslátás, ellenőrzés szükséges, hogy az összes illetékes tényezők az első szabványos mintadarabot — amelyet a gyakorlati kipróbálás is igazolt — jóváhagyjanak. Németországban saját állami gyártelepek: pl. szövetgyárak, nagy katonai szakértőbizottság hetekig tartó állandó jelenlétében készítik el azt az újfajta szövetet, amely rendszeresítésre kerül. Az áru gazdaságosságának árelemzésére s az ár ellenőrzésére olyan gyakorlati tapasztalat áll ott rendelkezésre, mire a minta elkészül, hogy azt utólag semmiképpen sem lehet megszerezni. Az ipar ugyanis a neki kedvező cikkek rendszeresítése előtt a mintacikkeket igyekszik kedvező beállításban megismertetni s a hátrányok — az anyagi nehézségek — akkor bukkannak elő, amikor a nagyszabású köteleességvállalásuktól a szerződő kincstár már nem tud szabadulni.

A katonaság és a szabvány egymáshoz való viszonyát s a katonai szabványok jelentőségét legjobban megértjük, ha egy egyszerű fegyverre, vagy gépfegyverre gondolunk. Ezeket számtalan apró alkatrészből úgy kell összeállítaniok a gyártóknak, hogy azok kevés költséget, gyors munkát, de annál nagyobb pontosságot jelentsenek. Ha egyes alkatrészek a tömeggyártás mellett is nem készülnének jól előre, pontos, szabványos méretben, milyen szinte leküzdhetetlen nehézséget jelentene az egyes alkatrészek összeillesztése, visszaszerelése s a hibás alkatrészek későbbi utánpótlása. A fegyver pontos működéséről beszélhetünk-e akkor, ha az egyes alkatrészeket durva kézimunkával, utánarezéssel tákolnák össze?

A gyártási egyenlőtlenségek miatt, — amelyek a szigorú szabványos előírások mellett is kis százalékban néha előfordulhatnak — ha a fegyver csöve szűkebb, avagy bővebb, továbbá, ha a lövedék mérete is eltérő, a lövési próbák eredményei is szóródásokat mutathatnak. (A szűk cső esetleg meg is repedhet, ha pedig bő a cső a lövedék kezdősebességét nem lehet elérni.)

A szabványok pontos betartásának feltétlen szükségességét a fenti példák eléggé igazolják. A szabványosított gyártás ellenőrzése is fontos, ami a fegyvereknél úgy történik, hogy a sorozatos gyártás révén nagy tömegben előállított alkatrészek kiválogatott darabjaiból kell a kémpróba alá kerülő fegyvert az átvevő bizottság jelenlétében összeállítani. (A szabványos alkatrészek pontosságát az ú. n. „kaliberek“, „mestermérők“ segítségével állapítják meg s ellenőrzik gyártás közben is.)

Katonai szempontból rendkívül fontosak a vasúti sínek és kocsik szabványai is. Gondoljunk csak egy mozgósításra, amikor a kocsiparkot az országhatárokon túl is használják.

A község története.

(Pályázat.)

Régi épületek, emlékművek, szobrok mellett emberek járnak évszámra anélkül, hogy egyszer is eszükbe jutna: mit jelent ez, vagy az a rom, emlékmű? Aztán a történelmet is megtanuljuk a könyvekből, de hogy a falunk története hol és hogyan kapcsolódik be abba, amit a könyvben olvasunk, az megint nagyon kevés embernek jut eszébe. Pedig illik és hasznos, hogy ismerjük annak a helynek a történelmét, ahol élünk.

Erre hirdetünk most pályázatot. Sok község történetére nem találunk írott adatokat, de a szájhagyomány sokat megmentett a multból. Erdemes ezeket is meghallgatni és összegyűjteni. A pályázatban ezek az adatok is felhasználhatók s ha érdekesebb adatokat találunk, azokat el fogjuk juttatni oda, ahol hasznát vehetik.

Csak a csendőrlegénység köréből fogadunk el pályázatot. A legjobb munkát fényképezőgéppel jutalmazuk. Határidő: október 1., az eredményt a november 1-i számunkban fogjuk közölni.

Mótoros gépek szabványai, a gyors alkatrészcsere s az utánpótlás biztosítása — szabványos darabok révén — rendkívüli jelentőségűek. Gondoljunk csak arra, hogy a mótóros alakulatok gépeinek, valamint a repülőgépek szabványos alkatrészeinek gyors utánpótlásának nehézségei mily áthidalhatatlan akadályokat jelentene az adott esetekben. Az egyszerű evőesze milyen fontos eszköz, ha annak gyakorlati alkalmazását tekintjük s mily bajt jelenthetne az a látszólag jelentéktelen, de százezerrel megszorozva már nagyon is nagyra nőtt hiba, ha a fedő mérete nem volna pontos s a csészével való egymásbailleszkedés nem volna tökéletes. Ha a nyergek szabványos darabjaitól eltérőleg a nyergek vakápaín több mm-es eltérés lenne, a lovaglás s a lóanyag kímélése sok hátrányt szenvedne, ami még az egészséges és értékes lóállomány megbetegedésére is vezethetne. A szabványok jelentőségére a katonavonatkozású példák ezreit lehetne még felsorakoztathatunk, bár nyilvánvaló így is mindannyiunk előtt, hogy a szabványokat a katonaság s a magasabb vezetés nélkülözheti a legkevésbé.

4. Magyar Szabványügyi Intézet és a csendőrség együttműködése.

A csendőrség ugyanúgy, mint a honvédség, nem lehet meg szabványok nélkül. A szabványok alkotásánál — a többi közhatóság mellett — természetesen a csendőrség képviselői is résztvesznek. Az ipari cikkek szállításával kapcsolatos — közszállításoknál kötelezőleg előírt — országos szabványok elkészítésénél bizottsági tagokként a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokság szakértő közegei jelennek meg.

Az országos szabványok (röviden MOSz, mely „magyar országos szabvány“-t jelent) az iparügyi miniszter alá tartozó Magyar Szabványügyi Intézetben (Budapest, I., Mészáros-utca 19) készülnek. A szabvány oly módon létesül, hogy azt mindenekelőtt valamely közhatóság, érdekelttség, vagy szak-

egyesület közérdekből kéri. Pl. a csendőrség kéri — mint ahogy kezdeményezte is — az országos bűrszabványok megalkotását és kötelező elrendelését a hazai közszállításoknál. A szabványügyi intézet elbírált a kérdést abból a szempontból, hogy illetékes helyről jött-e, időszerű-e stb. s a munkafelvételi eljárást megindította. Az intézet a közhatóságok és érdekeltségek bevonásával szakbizottságot létesített az eljárás lefolytatására: a bűrszabványtervezet elkészítésére.

A tervezetet egy szűkebbkörű szakbizottság zárt üléseken tárgyalja, amelynek tagjai között ott volt a csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokság képviselője is. A tárgyalás folytatódagasan néha hónapokig, sőt évekig is eltarthat, mert a tervezetet újra, meg újra át kell dolgozni az esetleges kívánságok szerint. A már kész szabványtervezeteket az összes közhatóságok megkapják s a tervezetet most már nyilvános ülésen letárgyalják, mely után azt az összes minisztériumok, szakintézmények, érdekeltségek stb. megkapják. Megállapított határidőn belül az esetleges észrevételeket meg lehet még tenni, amelyek felett a Magyar Szabványügyi Intézet elnöki tanácsa dönt. A szükséges módosítások után az országos szabvány létrejön, melynek a közszállításoknál leendő kötelező alkalmazására nézve az 1931:XXI. t.-c. 23. §. alapján az iparügyi miniszter intézkedik. A különféle szabványok számjelzést kapnak, pl.: MOSz 100. „Közszállítási szövetek átvétele.” MOSz 101. „Közszállításoknál alkalmazott textil-technológiai vizsgálatok”.

Az egyes szabványok első lapjának alsó balsarkában jelzés van, pl.: „Közszállításokban kötelezővé 1922/1934. K. M. rendelettel.” A tervezetekben ugyanezen a helyen az észrevételek beküldésének határidejét olvashatjuk. A szabványtervezet felső balsarkában „Szabványtervezet. Jóváhagyás előtt módosulhat” figyelmeztető áll. Néha ezt is olvashatjuk ugyanezen a helyen: „Szabványtervezet, mindenki saját felelősségére alkalmazhatja.” A csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokság ruházati szakmabeli műszaki szolgálatban képzett szakértő közlegeinek közreműködése mellett jöttek létre a következő országos szabványok, és pedig a szövet-szabványok (MOSz 100, 101, 107), lenszabvány (MOSz 198.), pamutszabvány (MOSz 199.), a ruházat elkészítésének szabványa (MOSz 28.), takarószabvány (MOSz 89.), szőrszabvány (MOSz 90.) stb. A csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokság kezdeményezésére az országos bűrszabványok, valamint a már kötelező országos szövetszabványok közérdekű módosítása — melyet szintén a csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokság indított meg — tárgyalás és elfogadás alatt állanak. A csendőrségnél használatban van már a papirosszabvány is (MOSz 19, 20, 22.) és a papírnagyságok és ezek alkalmazására vonatkozó szabványok (MOSz 16, 17.).

(Folytatjuk.)

Egy internált emlékiratai.

Írta: ROVÁS ROVÓ.

(Befejező közlemény.)

Már besötétedett, mikor elváltunk és megindultunk a tábor felé. A váradi ember mondta, hogy ezek a derék emberek az itteni kommunisták vezérei, már puskaik is vannak és alkalom esetén erősen számítanak ránk. Majd az örrel összefogódzkodva óbégatni kezdtünk, s így mentünk végig az utcán. Egy rendőr, akivel összetalálkoztunk, ellenségesen lépett fel velünk szemben, de a váradi leszerelte, olyan képen, hogy az egyik korecsmaajtóból a csudánkra kiállott korecsmárost magához intette, s a következő szöveget intézte hozzá:

— Itt van tíz leu. Ennek a becsületes rendőrnek adjon enni, inni, mindaddig, míg ebből tart!

Késő volt, mire bevánszorogtunk a táborba. Az ör, aki a kapuban állott, egyenesen a fogdába akart bennünket kísérni, tíz leu átvétele után azonban mást gondolt és békén mentünk ki-ki a helyére.

Másnap a bennünket kísérő őrt a kácsorból látam kipislogni. Kerestek minket is, akik vele voltunk, mert az ör részeg volt és botrányt csinált. Nem hagyta aludni a bajtársait, a vacsoraadag puliszkáját a falhoz csapta, a cserépkorsóba belerúgott, a szegletben csomóba rakott cseréptányérokra ráugrott és azokat apróra taposta, miért is a többi oláh puskaaggal leverte és megkötözte, bevitték az irodába, ahol a parancsnok azonnal ítélkezett: belökte a szerencsétlen flótást azon részegen az egyik kácsorba.

Miután nevünket senki sem jegyezte fel, az ör pedig, aki felismert volna bennünket, a kácsorban volt, ezenkívül a váradi tíz leuval az őrmester útján az ügy fontosságát a minimumra csökkentette, soha nem derült ki, kik vettek részt a szép expedícióban.

Tolmácsnak azután is jártak ki még a táborból, de én soha többé nem kíváncsi lettem. A váradi ember is csak ritkán ment, mert mindig a kácsor előtt kellett elmennie és ez rossz hatással volt a kedélyére. A későbbi mentekkel, ahogy elbeszéltek, majdnem hajszálra az történt, ami mivelünk.

VII.

A műkedvelő előadás.

A Seidemann-táborban egyébként meglehetősen unalmasan teltek a napok, mert senki nem törődött velünk. Mint altiszteket, munkára nem vittek bennünket, így állandóan otthon ültünk, egyébként tehettünk, amit akartunk. A németek azzal szórakoztak, hogy zenekart alakítottak szájharmonikásokból. A hivatásos altisztek — talán szerénységből, mert volt közöttük legalább öt-hat, kinek arany vitézségi érme volt, vadászkalandokat beszéltek el egymásnak. Mi csendőrök, mint valami elátkozottak, állandóan egy utálatos vitát hallgattunk, melyet két bajtársunk folytatott. Arról volt szó, hogy az egyik kövér őrmester, mint gazdálkodásvezető, ősszel a disznótököket megmeszeltette a szakácsnéval, berakatta a pincébe és a másik szerencsétlen flótást tökkáposztával teleltette ki. Hozzá ez, alacsonyabb rendfokozatú lévén, a véleményét sem mondhatta meg neki kedvére, hanem ette a tököt búsan, egész míg a tavasz felé az utolja el nem rothadt. Közben a tök-

Hajdanában az ezredtulajdonost illette az örökösök vagy végrendelet nélkül elhalt tiszték egész hagyatéka. Ha örökösök voltak, vagy a tiszt végrendelezett, akkor a hagyaték-ból vagy egy lovat választhatott az ezredtulajdonos, vagy 100 aranyat kapott.

evőből vizsgázott őrmester lett s a sors mindkettőből olyan gúnyt űzött, hogy internált lett a románoknál. A tökező most élt az alkalommal és ahol csak tehetett, keserítette az életét a másinak a tökkáposzta miatt. Ha például, mint többnyire, az ebéd csak egy kis melegvíz volt, amiben csak szemfényvesztésnek lézengett néhány darab krumpli, s pár szelet pacal-darab, s e miatt az egyik kövér emberi mivoltában magát lealacsonyítva érezte, a másik kövér mindjárt megszólalt:

— Az olyan ember, aki nem szégyelte, hogy a saját bajtársát disznótökkel telettesse, ne szóljon semmit. Ez oláh, mégis van annyi embersége, hogy nem főz tököt. Ha rajtam állana, én tökkel nyaraltatnának ki, mint ahogy te engem, szerencsétlen vezényeltet tökkel telettettel. Erre aztán megindult az általános vita. A százhetven csendőr közül hozászólt mindenkinek, mintha ennél fontosabb dolog nem is lett volna a világon. Egy hét múlva már ölni szerettem volna, mikor a tökkáposzta-vitát reggel hajszálpontosan megkezdtek. A táborparancsnoknak is befűtött valaki, hogy a csendőrök között valami nagy vita van, nyilván rosszban török a fejüket. Kémet szervezett be tehát, aki németnek tetette magát és mintha semmit sem értett volna, végighallgatta a vitát, amit a két kövér őrmester a mindig hozzájuk esatlakozókkal villogó szemekkel, egymást becsmélve folytatott. A németeket is érdekelni kezdte, hogy mi az ördögön vitatkozik az a sok csendőr, s még jó, hogy aki meg tudta volna is nekik mondani, szégyenletében nem tette. A hódmezővásárhelyi és kúnhalasi csendőrök pedig egyre citeráztak és szívreható nótákat énekeltek hozzá.

Végre valakinek az az ötlete támadt, hogy műkedvelő előadást kellene tartani és ott adja elő mindenki azt, amit éppen tud. Bárki, bármivel előállhat, lássuk, mit tudunk. Az előadás a következő vasárnap délutánra lett kitűzve az egyik nagyobb teremben, amelynek a padlója cement volt és köröskörül háromszorosan futott benne a deszkapricecs. A deszkapricecsnek minden porcikája üres kellett, hogy legyen belül, mert ha valaki ráfeküdt, azonnal a poloskák milliárdjai bújtak ki belőle, megrohanták a szerencsétlent és szívták a vérét. Az előadást meg is tartottuk és aki ott volt, nem felejtí el, amíg csak él. Jelenvolt az egész tábor. A közönség a pricecskre húzódott fel.

Legelőször egy hódmezővásárhelyi őrmester játszotta el citerán a „Korcsmárosné, csaplárosné, de hamis a kutyája” című népdalt. Nagyön tetszett, tehát megtapsoltuk és megújráztuk. Azután három német produkálta magát szájharmónikán. Megtapsoltuk. Majd egy fiatal csendőr állott fel, aki költői hajlamokat érzett magában és elszavalta kissé hosszú, de nem halhatatlan versét. Nem valami nagy hatást ért el. Most egy hivatásos altiszt állott fel, aki rövid beszédben rámutatott arra, hogy az utána következők közt lehetnek olyanok is, akik drámai jeleneteket vagy bohózatokat akarnak előadni. Minekutána pedig ő úgy látja, hogy a mélyen tisztelt közönség körében lehetnek olyanok is, akik nem tudják az operettet az operától megkülönböztetni, ezt ő szemléltetőleg mindjárt meg fogja magyarázni. Ezzel olyan pózba vágva magát, mint egy adótisztviselő, s megfelelő előkelő arejáték kíséretében megszólította önönmagát:

— Adja ide kérem a kostökömet! — Azután szembe fordulva önönmagával, felelt:

— Tessék, kérem! — Ez a színmű! — jelentette ki. Ezután egy meszelőnyél-darabra támaszkodva így szólt képzelt társához, közben úgy tett, mintha a bajuszát pedergette volna, bár nem volt neki, s pipáját balkézbe fogva, sereintve köpött:

— Adja ide kielmed a kostökömet! — Ezután szembefordulva a helyével, felelt:

— Ehol-e! Fogja kielmed! — Ez a népszínmű! — Taps. Miután apró tánc lépésekben ide-oda ugrott, a karjait kitárta, kacintgatott, mosolygott, majd a lábujjhegyén forogva énekelt:

— Add ide babám a! Add ide babám a! pántlikás kostököm! Csuha! — S csipőre tett kézzel eléugorva saját magának, mint a rátartós lányok, megriszálta magát, s vékony hangon énekelt feleletet magának, közben úgy ki-kirúgta maga aló jobbra-balra a lábát, hogy istenkísértés volt a közéletben állni:

— Itt van babám, a pántlikás kostököd! Ihaj! Buhaj! Csuha! — S magát meghajtván, magyarázott:

— Ez az operett! — Tapsfergeteg, mindenki kipirult arccal kacag. Hősünk pedig fejedelmi tartást vesz fel, vállára egy pokrócdarabot terít, karjait a padlás felé nyújtva oroszlanos hangon bögni kezd:

— A-a-aad! A-a-aad! A-a-aad i-i-de-ee a kostökömet! — S mindjárt felelt is magának:

— Te-e-essék! Tee-e-e-essék! — A hatás óriási volt. Mindenki tapsolt és a nevetéstől fuldokolt, hogy alig értették a művész magyarázó szavait:

— Ez az opera! — Ezután arca apagyilkos grimaszt vett fel, a meszelőnyél-darabot mint éles kardot magasba emelte, s miközben a meszelőnyél-darabbal mint kérlelhetetlen Igazság lesújtott vélt ellenfelére, olyan hangon, ami valami baromi gyilkos indulatot hatványozott módon volt képes kifejezni, tátott szájjal kiáltott:

— Ide a kostökömet! Nyomorult bitang! — S villámgyorsan felvéve ellenfele szerepét, torkonragadta a saját helyét, s azt a földre teperve, balkézével fojtogatta, jobbal pedig mintha kést döfött volna bele s ahányszor döfött, annyszor ordított vérbenforgó szemekkel:

— Nesze! Nesze! Nesze a kostök! — Azután mintha megszárták volna a szívéhez kapott, lero-gyott és a haldoklót habzó szájjal utánozva hör-gött:

— Óh drága, egyetlen kostököm! — Ezután megvonaglott, a szeme felakadt és elnyúlt. Arra, hogy a hatást leírjam, nem is vállalkozom. Mindenki elkéült arccal kapkodott a levegő után, tapsolt, dübörgött, ordított. Hősünk pedig kívárra, míg az őrzöngés eléri a csúspontját, talpra ugrott s mint a nagy színészek szokták, meghajtotta magát, kegyesen mosolygott jobbra-balra és szólt:

— Ez a dráma! — És nem hazudott! Mert ebben a pillanatban, mintegy végszóra, az őrségről hűz román cudarul káromkodva berontott a műkedvelő társaság közé és a művészet barátait puskatussal ütlegelte. A parancsnok pedig az ajtóban állva vadította őket:

— Pringye moj! Pringye moj! — Tudniillik, hogy fogják meg. A műkedvelő közönség azonban

a puskatusázást nem tűrte, hanem a puskákat az oláhok kezében megfogva, kérdezték, hogy kit kell megfogni. Kitűnt, hogy azt, aki a másikat megölte, s azt is adjuk elő, akit megöltek. Általános röhögés, a parancsnok toporzékol. A dolognak nem jó vége is lehetett. Ezért Nika törzsőrmester levett kalappal a parancsnok elé lépett, azt „zsuponye” és „mariászá” címekkel traktálva felvilágosította. A parancsnok erre az oláhokat kiparancsolta és sorakozót rendelt, s miután arra a felhívásra, hogy kit öltek meg, nem jelentkezett senki, sem vértőcsát nem talált, megnyugodott. Kijelentette azonban, hogy fegyelmezetlenek vagyunk és ezért díszmenetet rendelt. Elöl mentek a németek fapapucsban, utánuk az altisztek, csendőrök, végül a többiek. Ezután a parancsnok az őrség közt néhány pofont kiosztott, s a vele jött hölgyet karonfogva, eltávozott.

A magyarázata ennek az volt, hogy az utcán járókelők meghallották az alkalmi művész nagy kiabálását, hörgését és a nagy lármát s megállapították, hogy a foglyok fellázadtak és ölik egymást. A táborparancsnok éppen akkor ment a táborba, karján egy nőszeméllyel, akinek a kalapján sok virág és az arcán sok festék volt. A bábéskodók lélekszakadva ujságolták, hogy a foglyok az egyik mosóházban gombolyagban gyilkolják egymást. A parancsnok meg akarván mutatni hölgyének, mire képes az igazi román, mint valami sarjú Napoleon, alármirozta az őrséget, a kácsorokból kirugta a benne hervadókat és pisztolyt ragadva, húsz oláht szuronysegezve nekihajtott a kacagástól félajult műkedvelőknek. Meg kell adni, hogy megvolt bennük a nemjó akarat és ha történetesen nem csendőrökkel és továbbszolgáló altisztekkel állanak szemben, el is lazsnakolták volna a társaságot.

Még csak annyit, hogy a műkedvelő előadások tartását a parancsnok egyszersmindenkorra betiltotta.

VIII.

A rapport.

A bukaresti Seidemann-táborból 1919 októberében a csendőröket és hivatásos altiszteket Barcarozsnyóra szállították át és ott a huszárlaktanyát rendezték be fogolytábornak. A táborparancsnok egy öreg őrnagy volt, aki mellé egy fiatal főhadnagy volt beosztva. A két tiszt nem volt rosszindulatú ember és nem is sokat törődött velünk. Az egész október, november hónap esemény nélkül, egyhangúan telt el. Olvastuk a Brassói Lapokat és lestük a magyarországi híreket. Mikor pedig bizonyossá vált, hogy Magyarországon már nincs kommunizmus, mindenki szökési terveken törte a fejét.

Egy V. nevű törzsőrmester szökött meg legelőbb Brassóból, midőn a tábor kocsiájával ott volt az oláh katonákkal élelemért. Ez nemsokára levelet küldött s megerősítette, hogy Magyarországon szükség van ránk.

Egyik estén az irodában ültünk Nika törzsőrmesterrel, mikor az őrség tagjai közül egy kis káplár lépett be hozzánk, akit még onnan ismertem, mikor a küüllővári őrsön szolgáltam. Nika ugyanis a tábor tolmácsa lett, míg engem kisegítő őröknek osztottak be a számvivő altiszt mellé. A kis káplár olyan példálódzást tett, hogy szívesen megnősülne már, de valami pénze hiányzik még és

tenne is annak szívességet, aki módot nyújtana neki arra, hogy pénzt keressen. A beszélgetés vége az lett, hogy ötven leu ellenében hajlandó felelősséggel megszöktetni bárkit. Mikor, mint napos, ő fog állani a kapuban éjjel, a szökni akarót kivezeti a táborból, ott várni fogja a leendő apósa, az pedig kerülő utakon elvezeti a brassói állomáshoz s ha kell, ruhát is fog neki szerezni jutányos áron. Másnap éjjel már két csendőr megszökött. Ezek szökése után különféle utakon érkeztek az ötven leu a táborba és 3—4 csendőrrel mindennap kevesebb volt.

Nekem a kötelességem közé tartozott délelőtt 10 órakor, mikor valamelyik tiszt bejött a táborba, a foglyok névsorát felolvasni. Akinek a nevét olvastam, az jelent kiáltott és átment a másik oldalra. Ha senki nem hiányzott, akkor a parancsnok, anélkül, hogy szám szerint is megolvastatta volna az embereket, elrendelte a szétoszlást. Mivel a szökések egyik értelmi szerzője én voltam, a névsorban azok neve mellé, akik már megszöktek, ceruzával kis jelet tettem és az olvasáskor a megjegyzett neveket kihagytam. Nika, én és még hárman a karácsonyi ünnepek előtt akartunk szökni. Nagyon megkönnyítette a szökéseket, hogy az egyik nagy könyvben az irodában egy csomó szabadulási blankettát találtam, amit az őrnagy, hogy a főhadnagy az ügyeket az ő távollétében is intézhessen, előre aláírt s a tábor bélyegzőjével is könnyen el tudtam azokat látni, így csak a neveket kellett beleírni. Már kb. 20—25 csendőr és hivatásos altiszt szökött meg s a karácsony erősen közeledett, de a kis káplár ekkortájtban sehogy sem került kapuügyeleti szolgálatba. A karácsony előtti napon pedig a főhadnagy, nyilván, hogy az ünnepünket elrontsa, fűrdést rendelt el és Brassóba kellett bemenni a katonai fürdőbe. Kora reggel volt az indulás. A névsort én olvastam fel a kapuban, míg az egyik őrlámpát tartott. Az emberek egyenként mentek ki a kapu alatt, kint pedig az őrk közrefogták őket. Az őrmester, aki alattomos, rosszindultú oláh volt, saját szemével ellenőrizte, hogy akinek a nevét olvasom, az valóban jelentkezzen és ki is menjen. Ki is ment az, jelentkezett is mind, mégis este, mikor hazajöttek, az útközben újonnan megszökött négy csendőrrel együtt pontosan 32 ember hiányzott, mert nappal a nevek mellől a jegyeket leradíroztam s a visszaérkezésnél olyan lelkiismeretességgel olvastam a névsort, mint még soha. Mikor a nagy hiány kitűnt, a boldogtalan oláh csak kéült, zöldült, hápogott. Végre is egy embert elküldött az őrnagyhoz, jelenteni, mi történt.

Negyedóra mulva benn volt az őrnagy a főhadnaggal együtt és rendelkezett:

— Rápport! — Mire az őrmester összeszedte és az irodában összeállította mindazokat, akik az internáltakat a fürdőbe és vissza kísérték. Most gyors hadaró beszédek következtek, amikből nem értettem semmit. A főhadnagy pofonokkal hangsúlyozta és tette érthetőbbé az őrk részére a mondanivalóját, de néhányat rúgott is. Az érdekelt félnek ilyenkor meg kellett éljenéznie a főhadnagyt. Végre is az őrnagy megúnta a sok lapatyolást és befejezte a vizsgálatot s szólt az őrmesternek:

— Dé un bosztán! (Adj egy botot!) — Az őrmester valószínűleg már ismerte az ilyen rapportokhoz szükséges dolgokat, mert egy hatalmas bo-

tot hozott be az előszobából s azt is tudhatta előre, hogy ő is el lesz vele kenve, mert a bot könnyű, száraz fűzfából volt. Az őrnagy megilleggette a kezében és miután meggyőződött róla, hogy jó ütés esik vele, nekiesett az őrmesternek és pogányul eldöngette vele. Az pedig minden ütés után szetreszétre jászkat kiáltott. Mikor az őrnagy a püfölésbe kifáradt, a botot udvariassan átnyújtotta a főhadnagynak, aki azt franciáisan, „merszi” szóval köszönte meg, azután a szakaszvezetőt kezelte meg vele magyarmiskásan, annál is inkább, mert a szetreszétre jászkat, amit a szakaszvezetőnek döngetés közben művelnie kellett, nem találta eléggé hangosnak és szívből jövőnek. Végül átnyújtotta a botot az őrmesternek, azzal, hogy a többi a szakaszvezetővel együtt elégtételt ki ők. Ezután az őrnagy a főhadnaggyal történt rövid tanácskozás után elrendelte, hogy azoknak a nevei után, akik megszöktek, az egyszerűség kedvéért írjuk be, hogy szabadlábra helyezettek. Ezután, művelt emberekhez illően, nekem és Nikának boldog karácsonyi ünnepeket kívántak és „agyó”, elköszöntek. Majd az ajtóból visszafordulva tudunkra adták, hogy újévben mindazok, akiknek lakóhelye a leendő Románia Márén kívül van, át lesznek adva a magyar hatóságoknak. Egyben elrendelték ezek összeírását.

Távozásuk után az őrmester és a szakaszvezető munkába lépett. Egyenként kezelték meg az oláhokat. Amelyik kikapta a magáét, azt, miután a szakaszvezető ajtót nyitott, az őrmester kirúgta. Éjjel felé lett vége a tanulságos rapportnak.

Másnap reggel a kis káplár beosont hozzám:

— Én tudom, miért lettem megbotozva! De ezek a többi marhák! — Flórának az apja már meg is vette a tehenet! Most már nőülhetek! — Ezzel elosont.

1920 január negyedikén vagy ötödikén Szolnokon töltöttük át a vonatunkat az oláhok a Tiszán. Engedtek mindenkét, csak meg kellett nevezni valamelyik, már a magyar nemzeti csapatok kezén lévő várost lakóhelynek. Szolnokon a szárnyparancsnok úr vett bennünket, csendőröket, pártfogás alá. Minden csendőrt ellátott párszáz korona előleggel, megfürdetett s a különböző kerületekhez útbaindított bennünket.

Ferenc bátyám.

Írta: SZABÓ DÉNES csendőr (Perkáta).

Ferenc bátyámat én nem ismertem. Mikor születtem, ő már huszár volt Ferenc József híres fénys hadseregében. Messze, Csernovitzban fektült az ezrede. Nem láttam őt életben sohasem. Nagypapámtól tudom, hogy utolsó évét szolgálta, akkor októberben szabadult volna, mikor augusztusban kitört a háború. Aztán nem is jött vissza... Pedig, de várta a mátkája, jó Rozál néni, a szomszédban. Akkor ősszel tartották volna a lakodalmat, az újbórral. Dehát nem jött...

Nagypapám sokat beszélt róla. Nékünk mese volt ez, gyerekeknek s azóta tudom, néki, szegény nagypapámnak, milyen fájdalmas valóság. Szép huszárunkáját elsíratta, elbüszkélkedte százszor ezekben a mesékben. Hiszen ő is majdnem úgy volt vele, mint én! Akkor látta utoljára, mikor pántlikás kalappal elvitte a gözös. Azután nem látta többet.

Szabadságra nem jött, mert olyan messze szolgált, olyan nagy volt akkor az ország, hogy mire a vonat haza hozta volna, igencsak fordulnia kellett volna vissza, hogy megjárja az utat idejében Csernovitzig. Mert messze volt ez a mi falunktól, nagyon. Így aztán huszárruhában nagypapám sem látta Ferenc bátyámat, csak azon a képen, amit Rozál néninek küldött, mikor káplár lett. Csak ezen a képen látta a huszárunokáját nagypapám. De erről is olyan jól ismerte, hogy napestig el tudott beszélni róla, nyáron, a szederfa alatt. Olyan jól ismertem én is, hogy száz között is rátaláltam volna.

Tőle tudom, hogy szép, nagyszál legény volt, barnafürtös, villanószemű. Olyan erős volt, hogy félkézzel könnyen kitarthatott egy petrencerudat. Jó nőtás volt, a legények eleje, jó lovas és a vármegye legjobb kaszája. És igen szerette Rozál néni — és Rozál néni is őt. Mátkája lett, mielőtt katonának vitték és várta vissza a három év után.

Mindent, mindent elmondott nagypapám. Szép tiszta szeme fátyolos lett ilyenkor és valahová messze nézett a fátyolon keresztül... S a pipája kialudt, mikor elkezdett beszélni.

Mondta, hogy Rozál néni három hétig siratta, mikor megjött az irás, hogy Ravaruszkánál... Hogyan megványadt, megtörött szegény a három hét alatt. Szép, csattanó szája vértelen lett, piros arc megvékonyult, kifakult, homloka megfehéredett, áttetsző lett, mint a porcellán. Sirt szakadatlanul tenger bánatában, míg lassan kiapadt szemének fényes gyöngypatakja, — amely mindig kiárad, mikor sir az ember... Rozál nénié már nem árad ki. Rozál néni azóta nem tud sírni, csak szomorkodni, Mosolyogni sohasem...

Két fényes csillag volt a Ferenc bátyám hajtokáján, jobbról is kettő, balról is kettő. Gyönyörű zsinóros atillája, olyan bársonyos színnel, mint a frissen nyílt búzavirág. Csizmája fényes, lakkos, huszáros, szegett. Sarkantyúja aranyból való és olyan szépen pengett, hogy annak a sok messzi kisasszonynak mind utánahasadt a szíve. Csakója körül-zsinóros, forgóján úgy csillogott az igazi gyémánt, mint a Vénusz csillag hajnalban a nyíres fölött. Mentéje drága, prémes — talán maga a királyné varratta. Olyan, hogy az Úristen is ilyenbe öltözteti, ha tart katonát odafönn a mennyországban.

A lova pedig gyors, mint a nyári villám, színezüst patkó mind a négy lábán, csillogó, aranyos kantár, nyereg, szügyelő, egy generálisnak sines külön. Hosszú, fényes kard mindig az oldalán, kemény karabély a hátán.

Mellén ragyogó arany kitüntetés. Maga a király tűzte föl neki, mikor levágott száz muszkát, amint be akartak jönni Uzsoknál.

Ezer esatában mindig győzött Ferenc bátyám vitéz regimentje. A muszkák réttegtek tőlük, mint ezer éve a népek Árpád apánk lovasaitól. Futott az ellenség előlük, lovaik alig értek nyomába. Megijedt ám erre az oroszok cájra s teméntelen országából rettentő nagy hadat küldött ellenük. Jött tengersok muszka, mint nyári szélben, ha megmozdul a mező, sok kozák, vadlovakon, kétöles vasnyárs mind-egyiknél. Nagy, öblös ágyúk jöttek, amelyek olyan nagy golyókat lőttek, hogy a mi királyunknak nem is volt akkora, mert hogy embertelen nagy országa volt annak a muszka cárnak.

S ez a nagy ármádia rátámadt a mieinkre. Rontottak ezek legényes kard rőpönt a levegőbe... és véres, bősztusában levágták mind a muszkát, megfuttatták a kozákokat. Ferenc bátyám éppen egy kozák generálist nyomott meg, mikor egy nagy orosz ágyúgolyó lesodorta lováról...

Mikor ideért nagyapám, szemén még sűrűbb lett a fátýol, nem látott már messze, a galíciái földekre, hanem valahol máshol kereste kedves unokáját, ahol én akkor még nem sejtettem, de ő tudta, hiszen ő is afelé közeledett szegény...

Elállt a szava, csak azon jött meg újra, mikor észrevette, hogy valami forró hull kezére és látta, hogy könnyben ázik a szemem. Akkor megsimogattott hosszan és mikor felszáradtak könnyeim, rágyújtott hideg pipájára.

Vígasztalगतott, hogy nem kell sírni, visszajön egyszer Ferenc bátyám, úgy ahogy elment, délcegen, huszárosan, kitüntetve. Összegyűjti majd kedves huszárait odafönn a csillagporos Hadak-útján, odalovagol velük gyönyörű hajrás vágtában az égi hadak legendás vezére, Csaba királyfi elé, beállnak a sorba és elindul a nagy égi regiment — vissza, a régi csatatérre. Akkor megindulunk mi is a régi karddal, régi kedvvel és visszavesszük régi földjeinket... Ezért nem szabad siratni Ferenc bátyámat, hiszen találkoztunk majd ott a nagy csatában, nagy diadalban...

S ragyogott a szeme, diadallal, fénnel, mint a Hadak útjának csillagai — mintha Csaba királyfi katonája lett volna... Egyszer éjjel aztán, egy ilyen beszélgetés után, álmomban láttam Ferenc bátyámat.

Könnyű, sebes szárnyak vittek messzire, túl a falu tornyán, messze, messze, amerre olyan szép kék tavasszal az ég. Szálltam folyók felett, patakok fényes szalagján át, mindig arra a messzi kékség felé. Hegyek hátán gyönyörű zöld koszorúkat láttam, tovább szálltam a suhogó rengeteg fölött és egyszer csak földet értem nagy magas hegyen, köröskörül nagy-nagy fenyők voltak, akkorák, hogy a legnagyobb templomba is nagyok lettek volna karácsonyfának. Ahogy visszaneéztem, láttam a sok koszorút a hegyek hátán, láttam fényes folyópántlikákat, tornyos városokat, talán Eperjest, Kassát, Pozsonyt, messzi kis fehérházas falukat és láttam a Duna-Tisza végtelen ezüst országútját, akkora nagy síkföldön, mint amekkora a tenger lehet, mert be sem láttam a szélét. Nap nem sütött, csillagok sem ragyogtak s mégis, valami csoda fényesség volt ott a hegyen.

És egyszer csak láttam Ferenc bátyámat. Sudár paripán ült, délcegen, két csillag ragyogott gallérján, jobbról is, balról is. Arca piros volt, eleven, éppen olyan, mint Rozál néni ágya felett a képen. Mellén ott volt az aranykitüntetés, ahogy a király odatűzte, csákója, mentéje, sarkantyúja szakasztott úgy, ahogy nagyapám mondta. Kardja most is az oldalán, kemény karabély a hátán keresztben. Jobbkeze a kantárszárat fogta, balkeze a kardján... Ült a lovon és nézett a tornyos városok felé. Egyszerre baljába fogta a kantárszárat, kihúzta kardját, megsuhintotta feje fölött és visszafordult lován... Akkor láttam, hogy fényes, hosszú sorban, délceg paripákon sok huszár áll mögötte. Lehetek

ezren, vagy többen is. Szép, deli vitézek, Csaba királyfi serege lehet ilyen, mint ezek az álombeli vitézek. S ahogy messzebbre néztem, láttam, hogy mögöttük hosszú dandárban gyalog katonák állnak, jó markos puska mindnek a vállán. A legnagyobb köztük gyönyörű, selymes magyar zászlót tartott. két igazi angyal tartotta rajta a címet és csillagsugarban volt ráírva: Éljen a haza! Messze, hátul, a sor végén, tüzekek álltak, sok nagytorkú ágyúval. hogy a muszka cárnak nem volt olyan.

S ahogy Ferenc bátyám suhintott kardjával, leintett a tornyos városok felé és egetindító dobajjal megindult a sok huszár...

Elöl Ferenc bátyám, mellén arany kitüntetés, gallérján a két fényes csillag...

Merthogy káplár most ő, — a Magyarok Istene öszentfelsége hadseregében...

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyermekebűnözők.

írta: KISS KÁLMÁN tiszthelyettes (Szeged).

Az algyői őr 1937 november 3-án a szegedi nyomozóosztálynak bejelentette, hogy dr. Hidvégi Lőrinc földbirtokos kastélyába ismeretlen tettes 1937 október 30—november 2. terjedő időben álkules segítségével behatolt és onnan a következő tárgyakat lopta el: a hálósobában levő szekrényből 1 drb arany nyakláncot, briliáns kövvel kirakott éremmel együtt, 1 drb arany mellűt, 1 pár arany fűgőt, az éjjeli szekrényből 1 drb üres női pénztárcát, 1 doboz hashajtót, 1 tégely szőlőzsírt, 2 drb arany és 2 darab ezüst kézelőgombot, 4 drb ondoláló esatot, a vendégszobából 1 drb ezüst nyakláncot, 2 drb Rákóczi 2 pengőt, az éleskamrából 2 drb birsalmasajtót és az irodából 1 drb dr. Hidvégi Lőrinc baktói gazdasága feliratú bélyegzőt. Az összes kár 250—300 pengő.

A jelentés vétele után Szijjártó János tiszthelytessel, az alosztály fényképészevel, azonnal útba indultunk a helyszínére és a már ott levő hódmezővásárhelyi szakaszparancsnok és az algyői őr egy járőrrel együtt a sértettet kikérdeztük arra vonatkozólag, hogy a lopás mikor és milyen körülmények között történhetett. A sértett előadta, hogy 1937 október 30-án 16—17 óra között ő és felesége, valamint a szobalány Szegedre mentek, hogy az ünnepeket ott töltsék el. Távozáskor a kastély ajtaját jól bezárták, az ablakokon levő redőnyöket leeresztették. A kastélyban november 2-ig senki sem tartózkodott. 2-án a reggeli órákban, amidőn Szegedről visszaérkeztek, az ajtót és az ablakokat ugyanúgy zárva találták, mint ahogyan azokat távozásukkor hagyták. Hogy a kastélyban lopás történt, arról csak megérkezésük után 2—3 órával később szereztek tudomást, amidőn az éleskamrából a birsalmasajtót akarták kihozni s nem találták ott, ahol előzőleg volt.

Ezek után megkezdtek a részletes külső, majd pedig a belső helyszínelést. A külső helyszínelés egyáltalán nem eredményezett semmit. Hogy a tettes hol és milyen körülmények között juthatott be a kastélyba, arra vonatkozólag semmiféle nyo-

mot nem találtunk. Az ajtókon levő záratokat leszedtük, átvizsgáltuk, de azokon olyan elváltozást, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy azt tolvaj- vagy álkulccsal nyitották volna ki, nem találtunk. A belső helyszínelés alkalmával azon a szekrényen, amelynek a fiókjából az ékszeret ellopták, összesen 11 azonosításra alkalmas újjnyomot találtunk. Ugyanennek a szekrénynek a zárjában pedig egy félig elreszelt tollu hamis kulcsot, amely nem a szekrény kulcsa volt. Hogy a kulcsot a helyszínen avagy máshol reszelték-e meg, mintán reszelési port sehol nem találtunk, nem sikerült megállapítani. Egyéb nyom, elváltozás vagy más olyan körülmény, mely a tettesek kilétére mutatott volna, nem volt felfedezhető.

A helyszínelés alkalmával és a nyomozás kezdetén összegyűjtött adatok arra mutattak, hogy a bűncselekményt a helyzettel ismerős, vagy legalább is olyan egyén követhette el, akinek tudomása volt arról, hogy a kastélyban az alatt az idő alatt senki sem tartózkodik, de a tettes semmi esetre sem hivatásos vagy szokásos bűnöző. A sértett kastélyában ugyanis 5—6000 pengő értéket képviselő arany- és ezüstnemű volt a vitrin és ebédlőszekrényekben elhelyezve. Az íróasztal fiókjában pedig 2—300 pengő készpénz volt. Mindezek érintetlenül hagyása is amellet szolt, hogy a tettest vagy nem érdekelték az értékes, de egyben könnyen árulójává válható arany és ezüst dolgok, vagy pedig nem akarta a sértettet súlyosan megkárosítani. Ezért a tettest a sértett alkalmazásában levő, vagy onnan elbocsátott egyének között véltük keresni.

Igy számításba jöhetett a sértett szobalánya, az udvaros, aki a kastélyban a gázlámpákat kezeli és a kastélyban mint bennfentes mindenhol megfordul, sőt a kastély belső rendezését a sértett feleségének rendelkezése szerint egyedül szokta intézni, az udvaros felesége, aki szintén meg szokott fordulni időközönként a kastélyban és végül a sértettnél alkalmazásban volt kertész, akit kisebb lopások miatt bocsátottak el.

Az itt felsorolt egyénnel lefolytatott nyomozás eredményre nem vezetett. Az ékszeres szekrényen feltalált 11 újjnyom közül 6 újjnyom, a Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal megállapítása szerint a szobalány ujjától származott. Ez nem szolgáltatott bizonyítékot, hisz a szobalány ujjnyomai takarítás közben is odakerülhettek.

Algyő községben nyomozva, bizalmasan megtudtuk azt, hogy a már előbb említett udvaros 9 éves leánya egyik iskolatársának egy töltőtollat és egyéb dolgokat ajándékozott. Az udvaros leányát a töltőtoll holszerzésére nézve kikérdeztük, aki azt monddta, hogy azt egyéb játékokkal együtt a kastélykertben találta.

Annak ellenére, hogy a kisleánynál lopásból származó dolgokat találtunk, mégsem gondoltuk azt, hogy a lopást ő követte el. Inkább arra gondoltunk, hogy anyja követte el a lopást és ő ajándékozta leányának a nála volt és lopásból származó dolgokat.

A leányt a lopás elkövetésére nézve részletesen kikérdeztük, aki a nála és iskolatársainál megtalált 1 drb töltőtoll, 1 drb ezüst töltőíron, 1 drb üvegfüsű, 3 drb ondolálócsat és 1 kölniszóró holszerzésére vonatkozóan majdnem elfogadhatóan azt monddta, hogy mindezeket a már említett helyen találta.

Miután a leány a lopás elkövetését nem ismerte be, nem volt mit tenni, elhatároztuk, hogy fiatalabb nővérét is kikérdezzük, hátha elárul valamit. Azt kérdeztük tőle, hogy melyik birsalmasajt volt a jobb, a piros, vagy a fehér, amire a kislány azt felelte, hogy a piros sokkal jobb volt. Így megtudtuk azt, hogy most már ez a leány is tud a dologról valamit. Részletesebb kikérdezése alkalmával előadta, hogy evett ugyan a birsalmasajtból, de azt nem ő lopta el, hanem Panni nevű nővére. Ügyszintén azokat a dolgokat sem, amelyeket a klozetbe dobtak. Kikérdezése után az illemhelyet átvizsgáltuk és abban 1 drb arany és 2 drb ezüst kézelőgombot, 1 drb női pénztárcát, 2 drb Rákóczi 2 pengőst, 1 drb ezüst nyakláncot és egy csomó régi 2 fillérest, míg a lakásuk elé, a sárba kihordott hamuban 1 pár arany függőt találtunk. Az arany nyakláncra és a rajta volt csüngőre vonatkozóan azt monddták, hogy azt az ártézikut mellé a vízbe dobták, majd pedig beismerték, hogy a lopást ők követték el, mégpedig a következőképpen:

1937 október 31-én a délutáni órákban szüleik elmentek hazulról, ők pedig a kastélykertben játszadoztak. Panninak eszébe jutott, hogy most nincs senki a kastélyban, jó lenne bemenni és onnan valami játékot kihozni. Ezért felmentek a saját lakásuk padlására és ott, az ócskavasak között kerestek kulcsot és éppen olyat találtak, amellyel a kastély előszobaajtóját ki tudták nyitni. Az ajtót maguk után bezárták, mint monddták azért, nehogy valaki megtudja, hogy ők bent vannak. Először is az irodába mentek, ahol 1 bélyegzőt és 1 pénztárcát vettek magukhoz. Innen a hálószobába mentek, ahol az éjjeli szekrényből 1 női pénztárcát, 2 arany és 2 ezüst kézelőgombot, 1 dobozban volt 12 drb hashajtót, a toilett-tükör fiókjából 4 ondolálócsatot, 1 üvegfüsűt, a szekrény rejtett fiókjából 1 drb briliánskövel díszített nyakláncot, aranyéremmel együtt, 1 drb arany mellűt és 1 pár arany függőt. Ennek a szekrénynek a bezárt fiókját a szekrény alsófiókkulcsával nyitották ki, amely kulcs már régebben meg volt reszelve és pontosan nyitotta a felső ajtózárát is.

A hálószobából felmentek az emeletre és ott a vendégszobából a záratlan szekrényből 1 drb ezüst nyakláncot, 2 drb Rákóczi 2 pengőst, és egy üres dobozt vettek magukhoz. Ezekután az összeszedett tárgyakat sietve becsomagolták egy üres dobozba és azzal most már nem azon az ajtón távoztak el a kastélyból, amelyen oda bementek, hanem a kastély illemhelyének kertre nyíló ablakán át mentek ki a kastélyból. Ezt azért tették így, mert hallották, hogy szüleik a kastély előszoba felőli részén beszélgetnek és ha ott mennek ki, atyjuk meglátja és felelősségre vonja őket. Ezután felmentek a padlásra és az ellopott tárgyakat ott elrejtették.

Harmadnapon, amidőn a csendőrök megjelentek a majorban és ők meghallották, hogy keresik a tetteseket, lehozták a padlásra rejtett lopott dolgokat. A nyakláncot, a mellűt és a függőt bedobták a konyhában levő tűzhelybe, míg a többi tárgyakat dobozzal együtt, az illemhelyre dobták. Az éjjeli szekrényből ellopott 12 drb hashajtót egyenlően elosztották és azt még az nap (október 31-én) mint cukorkát megették, amitől az nap éjjel és másnap délelőtt komoly betegek is voltak. A tűzbedobott

nyakláncot, a melltűt és a függőket másnap a tűzhelyről kivették. A melltűt és függőket az udvarra dobták, míg a nyakláncot a vizesárokba a kút mellé. A birsalmasajtra vonatkozóan a két leány azt adta elő, hogy október 30-án a délutáni órákban, amíg a sértett, felesége és a szobalány készülődtek, hogy Szegedre induljanak, beszöktek az éléskamrába és ott az asztalon volt 2 drb birsalmasajtot nadrágjuk szárába dugták és úgy lopták azt onnan ki, amit még aznap az esti órákban elfogyasztottak. A töltőtollat és a töltőírónt pedig a lopás elkövetése előtti napokban lopta el ugyancsak Panni, az ebédelőben levő asztalról az alatt az idő alatt, míg a szobalánnyal ott takarított.

A két leánynak a hashajtótól történt megbetegedésére vonatkozóan a leányok atyját is kikérdeztük, aki elmondotta, hogy október 31-én és november 1-én a lányai magas lázban feküdtek az ágyban, fel-tűnően nagy hasmenésük volt és nem győzte nekik a vizet hordani. Kérdezte is tőlük, hogy mitől betegek, mire a két leány azt mondotta, hogy a kastélykertben a személtárában találtak egy dobozt, amiben csokoládéhoz hasonló cukorka volt, azt megették és attól betegek.

Mint már előbb is említettem, a nyomozás kezdetén mi egészen másokat gyanúsítottunk a körülményesen végrehajtott lopás elkövetésével. Mindenre gondoltunk, csak arra nem, hogy a bűncselekmény elkövetője a már előbb említett két leány, akik tettességüket még akkor is tagadták, amikor már tárgyi bizonyíték is volt ellenük.

A nyomozás közel 5 napig folyt, amíg sikerült az ügyet teljesen tisztázni. Nagyban megnehezítette a nyomozás menetét az a körülmény, hogy abban a szekrényben, amelyből az ékszereket ellopták, egy félig reszelt tollu kulcsot találtunk, amelyre a sértett és felesége is azt mondotta, hogy az nem a szekrény kulcsa, sőt nem is az ő kulcsuk, azt valószínűleg a tettes hozta magával és reszelte bele a zárba.

Gyermekek teljesítményei a bűnözés terén néha egészen bámulatbaejtőek, úgyhogy a nyomozás elején a gyermekek tettességének gondolata fel sem merül. Ez az eset mutatja, hogy sokszor éppen a legvalószínűtlenebbnek látszó feltevés az igazi, helyes nyom.

Pujoni Pataky Károly ny. alezredes.

Május 5-én, 68 éves korában Budapesten, hosszas és súlyos szenvedés után elhunyt *Pujoni Pataky Károly* ny. alezredes. Részes volt a csendőrség há-

borúelőtti virágosabb életének, de kivette részét a háborús idők megpróbáltatásaiból és becsületes munkával, kitartással állott helyt a háborút követő sú-

Kerékpár1

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán” gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. **PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.**

Lendvay Zsigmond Fiai

Csendőrségi és katonai arany, ezüst egyenruházati cikkek, zsinórok gyára.

Kicsinyben eladás nincs. Bevásárlásánál kérje a védjegyünkkel ellátott árukat.

lyos megpróbáltatások idején is. Egyike volt tehát a háromraosztott s ebben a hármasságában csak szilárd lélekkel egyensúlyozható viszontagságos, viharbajutott katonasorsoknak. Élte még a régi fénykort, átélte a bukás szörnyű csapását s aztán áldozatos önmegtagadással, a mélyben sem csüggedő hittel hordotta a téglát jövődönk épületéhez. Ezek előtt a különlegesen nehéz emberi és katonasorsok előtt különös tisztelettel kell meghajolnia a későbbi nemzedéknek s ezzel a tisztelettel búcsúzunk most kidőlt öreg bajtársunktól is.

Pujoni Pataky Károly ny. alezredes 1870-ben született, 1892-ben vonult be a 12. honvéd gy.-ezredhez egyéves önkéntesi szolgálatra. 1893 december 21-én tartalékos hadnaggyá nevezték ki. 1904 december 14-én lépett be a kolozsvári csendőrkörülethez mint tart. hadapród c. őrsvezető. 1905 október 15-én lett hadapród tiszthelyettes, 1906 május 1-én hadnaggyá lépett elő s áthelyezték Szabadkára szakasparancsnoki beosztásba. 1912 január 20-án a 4. oszt. porosz királyi koronarendet kapta. 1912 november 1-én főhadnaggyá nevezték ki. 1911 augusztus 16-án felvették a német lovagrendbe. 1915 május 1-én a kanitzi (Bielitz mellett) tartalék tábori csendőrsztag parancsnokává nevezték ki. 1915 május 1-én századosossá lépett elő. 1916 május 2-án legfelsőbb dicséző elismerésben részesült. 1917 január 9-én a vöröskereszt hadiékítményes II. oszt. díszjelvénnnyel tüntették ki. 1917 június 6-án legfelsőbb dicséző elismerésben részesült, 1918 augusztus 10-én a II. o. német vaskeresztet, 1918 augusztus 24-én a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a hadidíszítménnyel adományozták részére. 1920 március 1-én a szegedi kerülethez helyezték át, 1922 szeptember 1-én őrnaggyá nevezték ki. 1924 július 1-én áthelyezték vármegyei csendőrpáncsnoki minőségben Pécsre, 1927 augusztus 1-én pedig a tanulmányi bizottsághoz előadó tiszti minőségben. 1929 május 1-én érte el az alezredesi rendfokozatot. 1930 augusztus 22-én kormányzói dicséző elismerésben részesült. 1930 augusztus 1-én nyugállományba helyezték.

Változatos, küzdelmes és érdemeinek sokszoros elismerésével jutalmazott élete befejeztével május 7-én helyezték örök nyugalomra a farkasréti temetőben, népes családjának, nagyszámú barátainak és a bajtársak részvéte kíséretében.

Dicséret. A m. kir. csendőrség felügyelője dicséző okirattal látta el: Tokár Lajos budapesti I. kerületbeli törzsrőrmester v.-at, mert különleges és felelősségteljes szolgálatban több éven át hazafias érzéstől áthatott lelkiismeretes és odaadó tevékenységet fejtett ki.

Pénztutalmazás. A m. kir. belügyminiszter úr a közbiztonsági szolgálat ellátása, vezetése és a legénység kiképzése terén az átlagon felülemelkedő teljesítményekért a székesfehérvári II. kerület állományából *Pelényi József, Horváth Sándor I., Farkas György I., Vida Lajos I., Mészáros Ferenc* alhadnagyokat 55—55 pengő, *Kovács József I., Nagy Mihály, Bárány Mihály, Szabó Mihály II., vitéz Molnár Sándor, Váradi Zsigmond, Gyárfás József, Palotai János, Tóth István, Pap József, Harmat István, Hargita József, Turi Ernő* tiszthelyetteseket 50—50 pengő, *Fekete Bertalan* tiszthelyetteset 45 pengő pénztutalomban részesítette.

Fegyverhasználat. A mosonszentjánosi őrs állományába tartozó *Várnagy István* törzsrőrmester május 2-án Mosonszentpéter községben *Gruidl Pál* ottani lakos, elfogandó egyén ellen azért, mert a járőrnek ellenszegült, szuronyt használt. *Gruidl* sérülése könnyű természetű, 8 napon alul gyógyul. A járőr tagjai nem sérültek meg. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi Közlöny 9. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározások: A Kormányzó Úr Ó Főméltósága legfelsőbb elhatározásával *Folkusfalvi Folkusházy Lajos* altörbagnak, *Barényi Ferenc, Fonyó László* ezredeseknek, *Kürthy Endre, Forgács Vilmos és Fodor György* alezredeseknek és *Tibor György* gazdasági őrnagynak állandó nyugállományba helyezését a saját kérelmükre elrendelni kegyeskedett. — Miniszteri rendeletek: *Áthelyeztetek:* Május 1-ével: *Bertalanffy Dezső* ezredes a miskolci VII. kerülethez, *Hertelendi és Vindornyalaki Hertelendy Ignác* ezredes a szegedi V. kerülethez, *Raskó Alfréd* alezredes a szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsághoz tagként Budapestre, *vitéz Zirczy József* alezredes ker. parancsnokhelyettesül a debreceni VI. ker.-hez, *vitéz Szabadhegyi Ferenc* alezredes előadótisztül a belügyminisztérium VI-c. osztályába, *Szilády Gyula* alezredes osztályparancsnokul a gödöllői osztályhoz, *Rezsőházy Boldizsár* alezredes osztályparancsnokul a budapesti I. osztályhoz, (A kiskunhalasi szárnyat *Revisnyei Reviczky Zsigmond* százados bevonulásáig dr. *Boda József* főhadnagy vezeti), *Bajor Kálmán* őrnagy osztályparancsnokul Keeskemétre, *Fejér Károly* őrnagy gyalogtanalosztályparancsnokul Pestszenterzsébetre, *Cserfay Ferenc* százados szárnyparancsnokul Keszthelyre, *Kovács Andor I.* százados szárnyparancsnokul Monorra, *vitéz Köszegi Megay László* százados szárnyparancsnokul Kisvárdára; augusztus 1-ével: *Vattay Ferenc I.* alezredes ker. parancsnokhelyettesül Szombathelyre, *Nagy Pál I.* alezredes, beosztott törzstisztül a pécsi IV. kerülethez, *Elekes Rezső* alezredes kerületi parancsnokhelyettesül Szegedre, *Gádory József* alezredes beosztott törzstisztül a budapesti I. kerülethez, *Szaplonczay György* alezredes beosztott törzstisztül a debreceni VI. kerülethez, *Bodoky László* alezredes beosztott törzstisztül a székesfehérvári II. kerülethez, *Nagy István I.* alezredes osztályparancsnokul Szombathelyre, *Berlányi Zsigmond* alezredes osztályparancsnokul Sátoraljaújhelyre, *Olchváry-Milvius Attila* alezredes osztályparancsnokul Pécsre, *Gyulai Ödön* alezredes osztályparancsnokul Gyulára, *vitéz Seebergi Sasváry József* alezredes osztályparancsnokul a III. osztályhoz Kaposvárra, *Sárváry Jenő* alezredes kerületi segéd tisztül Szegedre, *Szentgyörgyi Jablanczy Ervin* alezredes osztályparancsnokul Szentestresre, *Orbán László* alezredes osztályparancsnokul Szolnokra, *Hiday Sándor* alezredes osztályparancsnokul Szekszárdra, *vitéz*

ELŐLEGNEKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-től

Fotélgatyak, paplanok, vasbútorok, futásőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitoslat Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

MERCEDES IROGEP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGEP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

44 éve a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat havi P. 20.— és saját készítésű kettő Royal Star kerékpárokat 180.— P-érthavi 14.—P. részletre, kerékpáralkatrészeket NAGYBANI GYÁRI ÁRBAN.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpárnagykereskedés, Budapest, VIII., József-körút 41. Képes árjegyzék ingyen. Alapítva 1869.

Soltész József őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Sopronba, Draskóczy Jenő őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Kecskemétre, Illosvay Ernő őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Mátészalkára, Szirány János I. őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Miskolcra, Czeglédy Jenő őrnagy a szabályzat-szerkesztő és tanulmányi bizottsághoz tagként Budapestre, vitéz Bakó László őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Szolnokra, vitéz Mészáros Ödön őrnagy előadótisztül a belügyminisztérium VI-c. osztályába, vitéz Porpáczy Jenő őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Balassagyarmatra, vitéz Csik-szentmihályi Balla József őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Egerbe, vitéz Demény Elemér őrnagy osztályparancsnokhelyettesül a budapesti I. osztályhoz, vitéz Gerencsér Jenő őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Gödöllőre, dr. Dobolyi Lajos őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Veszprémbe, vitéz Bajay Ferenc őrnagy osztályparancsnokhelyettesül Gyulára, Bíró Kálmán őrnagy osztályparancsnokhelyettesül a IV. osztályhoz Kaposvárra, Kökény Oszkár százados szárnyparancsnokul Nyíregyházára, Mohácsy Lajos százados szárnyparancsnokul Vácra, Kass József százados szárnyparancsnokul Győrbe, Sáray Vidor százados előadótisztül a budapesti I. kerülethez, Tolda'agi Nyárády Domonkos százados szárnyparancsnokul Szegedre, Herndy Sándor százados szárnyparancsnokul Ózdra, Gyergyócsomafalvi Köllő Andor százados szárnyparancsnokul Marcaliba, Bálint József III. százados szárnyparancsnokul Tiszafüredre, Revisnyei Reviczky Zsigmond százados szárnyparancsnokul Kiskunhalasra, Pálffy Sándor százados szárnyparancsnokul Kisújszállásra, Juhász Béla százados szárnyparancsnokul Jászberénybe, Jávor István százados szárnyparancsnokul Tabra, Kulcsár Lajos százados szárnyparancsnokul Nagykátára, Besenyi Károly százados oktatótisztül az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre, Kiss Ákos főhadnagy szárnyparancsnokul Berettyóújfalura, Varga Ferenc III. főhadnagy szárnyparancsnokul Csornára, Pallós Andor főhadnagy szárnyparancsnokul Gyulára, Karathnai Kőnczei Gyula főhadnagy szárnyparancsnokul Szigetvárra, Benedek Géza főhadnagy szárnyparancsnokul Magyaróvárra, Bertényi Jenő főhadnagy szárnyparancsnokul Nagykanizsára, Karabélyos Imre főhadnagy szárnyparancsnokul Csupónra, nemes Miklós József főhadnagy oktatótisztül a pestszenterzsébeti gyalogtanalosztályhoz, dr. Zimonyi Sándor főhadnagy segéd-tisztül az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre, Szili István főhadnagy oktatótisztül a makói gyalogtanalosztályhoz, vitéz Borgóy János főhadnagy beosztott tisztül a székesfehérvári 2. nyomozó alosztályhoz, Máté Ferenc főhadnagy beosztott tisztül a miskolci 7. nyomozó alosztályhoz, dr. Bánky László főhadnagy oktatótisztül az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre, Várbíró György főhadnagy beosztott tisztül a nyomozó osztály törzsosztályához Budapestre, Lánosz László főhadnagy oktatótisztül a salgótarjáni gyalogtanalosztályhoz, Záhonyi Arzén főhadnagy beosztott tisztül a pécsi 4. nyomozó alosztályhoz, Pelsőczy László főhadnagy oktatótisztül a makói gyalogtanalosztályhoz, Mondok István főhadnagy oktatótisztül a 3. lovas tanalosztályhoz Budapestre, Garay István II. főhadnagy oktatótisztül a pestszenterzsébeti gyalogtanalosztályhoz, Homoki László főhadnagy oktatótisztül a budapesti gyalogtanalosztályhoz, Uzon Jenő főhadnagy oktatótisztül a tatabányai gyalogtanalosztályhoz. — Tartósan vezényeltettek május 1-ével: Székessy István százados szárnyvezetésére Sátoraljaújhelyre; folyó év augusztus 1-ével szárny-

parancsnokul kinevezetett; Bánhegyi Béla főhadnagy szárnyvezetése végett Mezőkövesdre, dr. vitéz Székely Frigyes főhadnagy beosztott tisztül a nyomozó osztályhoz Budapestre, dr. Malonyai László főhadnagy beosztott tisztül a nyomozó osztályhoz Budapestre; f. év augusztus 1-ével a vezénylés át-helyezéssé minősül, amikor is nevezett a nyomozó osztály segéd-tisztjévé kinevezetett. — Kinevezettek május 1-ével: vitéz Poltáry Vilmos alezredes a belügyminisztérium VI-c. osztály vezetőjének helyettesévé, Balogh Béla alezredes a pécsi IV. kerület parancsnokhelyetteséül, dr. Domoszlai Gyula alezredes a miskolci VII. kerület parancsnokhelyetteséül, vitéz Bátky József alezredes a belügyminisztérium VI-b. osztály vezetőjének helyettesévé, nemes Deseő Sándor alezredes a miskolci VII. kerület beosztott főzrtisztjéül, vitéz Marssó Pál alezredes a szegedi V. kerület beosztott főzrtisztjéül, dr. Papp János III. alezredes osztályparancsnokul Miskolcon, Szerencsy Árpád őrnagy a miskolci VII. kerület segéd-tisztjévé, Simonyi és Varsányi Simonyi József százados a miskolci 7. nyomozó alosztály parancsnokul, Bernáth Sándor százados a budapesti I. nyomozó alosztály parancsnokul; augusztus 1-ével: dr. Gergely Sándor alezredes a székesfehérvári II. kerületi parancsnokhelyettesül, vitéz Ridegh Rajmond alezredes a nyomozó osztály parancsnokának helyetteséül, Tátrafy István őrnagy a debreceni osztály parancsnokhelyetteséül, Egrý László őrnagy a pécsi osztály parancsnokhelyetteséül, Récsey József őrnagy a székesfehérvári osztály parancsnokhelyetteséül, Lomniczy Ferenc őrnagy a szentesi osztály parancsnokhelyetteséül, vitéz Pásztói Ernő őrnagy a zalaegerszegi osztály parancsnokhelyetteséül, vitéz Bátorfy Géza őrnagy a szombathelyi osztály parancsnokhelyetteséül, Porubszky György őrnagy a sátoraljaújhelyi osztály parancsnokhelyetteséül, vitéz Náray Jenő őrnagy a kaposvári III. osztálynál osztályparancsnokhelyettesül, Becskerek Pál őrnagy a nyíregyházi osztálynál osztályparancsnokhelyettesül, vitéz Czigány József őrnagy a szombathelyi 3. nyomozó alosztály parancsnokul, dr. vitéz Gyergyó-Alfai Gereőffy Géza őrnagy a szekszárdi osztálynál osztályparancsnokhelyettesül, Szirtes Ferenc őrnagy a budapesti II. osztálynál osztályparancsnokhelyettesül, Kubai Oszkár őrnagy a győri osztálynál osztályparancsnokhelyettesül, Kiss Aladár százados a debreceni 6. nyomozó alosztály parancsnokul, vitéz Aghy Zoltán százados a tatabányai gyalogtanalosztály parancsnokul, vitéz nemes Czoborczy Kálmán százados a kaposvári szárnyparancsnokul, Fehérváry Ferenc százados a székesfehérvári szárnyparancsnokul, dr. vitéz Ujlaky László százados a pécsi szárnyparancsnokul, Halmágyi Tibor százados a zalaegerszegi szárnyparancsnokul, Fekete Pál I. százados a tóvárosi szárnyparancsnokul, Marton Gyula százados a miskolci szárnyparancsnokul, vitéz Vass Alfréd százados a budapesti 4. szárnyparancsnokul, Antalffy Pál százados a mátészalkai szárnyparancsnokul, Andrassy Gyula százados a makói szárnyparancsnokul, Pápay Ferenc I. főhadnagy a debreceni 2. szárnyparancsnokul, Huszár József főhadnagy a szekszárdi szárnyparancsnokul. — Beosztattak május 1-ével: dr. Endrődy Barnabás őrnagy a budapesti I. kerülethez előadótisztül, vitéz Ugray Gábor százados a budapesti I. nyomozó alosztályhoz beosztott tisztül, Fodor Sándor főhadnagy a nyomozó osztályhoz beosztott tisztül (közlekedési és híradó alosztály); augusztus 1-ével: vitéz Haraszthy István őrnagy a debreceni VI. kerülethez előadótisztül, vitéz Györkös Károly őrnagy a szegedi V. kerülethez előadótisztül, vitéz Thassy-Pávenszky Ferenc százados a miskolci VII. kerülethez előadótisztül, Székely Ferenc I. százados a székesfehérvári II. kerülethez előadótisztül, Berendy János százados a nyomozó osztály hírközpontjának vezetőjéül, dr. Balló István főhadnagy a gödöllői szárnyhoz szárnyparancsnokhelyettesül, Domokos László főhadnagy oktatótisztül a tatabányai gyalogtanalosztályhoz, Madacsy Béla főhadnagy beosztott tisztül a szombathelyi 3.

Ünnepel a világ, Magyarország ünnepében vesz részt. A világ minden tájáról sereglenek a zarandokok, hogy a Szent István év ünnepségein résztvegyenek. Idehaza is illik, hogy mindenki kivegye részét az ünnepből és tehetsége legjavával szolgálja a hazát. Ebből a szép ünnepből részt kér a **Dohányjövődék Központi Igazgatósága** is és ünnepi szivart és cigarettát hoz forgalomba. A cigarettázó közönség a

SZENT ISTVÁN cigarettát

kapja, amely már most forgalomba kerül. Ára 25 db-os dobozban 2 — P, darabonként 8 fillér, **Nikotex-minőségben** 9 fillér. A szivarosokról sem feledkezett meg a Dohányjövődék Igazgatósága, mert rövidesen átadja a forgalomnak a

REX [szivart,

amely 6 darabos dobozban kerül előadásra 2 — pengőért.

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy íródaíró gépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak áruvármény és kedvező fizetési feltételek

nyomozó alosztályhoz, *Kadicsfalvy* János főhadnagy a szekszárdi gyalog tanalosztályhoz oktatótisztul, *Tánczos* Ferenc főhadnagy a budapesti gyalog tanalosztályhoz oktatótisztul. — *Athelyezettek* augusztus 1-ével: *vitéz Tótfalussy* Lajos g. százados előadótiszt minőségben a budapesti I. kerület törzsgazdasági hivatalához, *Ósz* György g. százados gazdasági hivatal főnökéül a budapesti II. osztályhoz, *Kisdobai Déce* Károly g. százados gazdasági hivatal főnökéül a nyíregyházi osztályhoz, *dr. Kőrmöczy* Rezső g. hadnagy gazdasági hivatal főnökéül a balassagyarmati osztályhoz, *Szalánki* László g. hadnagy gazdasági hivatal főnökéül a pécsi osztályhoz, *Sepsi-Szent-Györgyi* Kis István g. zászlós gazdasági hivatal főnökéül a kaposvári III. osztályhoz, *Maczkó* László g. zászlós gazdasági hivatalfőnöki minőségben a győri osztály gazdasági hivatalához, *Géczy* József g. zászlós előadótiszt minőségben a szombathelyi osztály gazdasági hivatalához. — *Kinevezetett* május 1-ével: *Réthy* Miklós g. százados a budapesti I. osztályparancsnokság gazdasági hivatalának főnökévé. — *Beosztattak* május 1-ével: *dr. Király* József g. százados főnök-helyettesi minőségben a csendőrség központi gazdasági hivatalához Budapesten, *Horthi* Nándor g. százados a belügyminiszeri számvevőség V. osztályába Budapesten és *Eperjessy* István g. százados előadótiszt minőségben a belügyminisztérium VI.-b. osztályába Budapesten. — *Allandó nyugállományba helyezettek*: *Tókai* Mihály szombathelyi III. kerületbeli tiszthelyettes, *Vasvári* Károly szegedi V. kerületbeli fegyverszaki alhadnagy, *Pető* Elek pécsi IV. és Füzy György debreceni VI. kerületbeli alhadnagyk, *Pásti* Lajos budapesti I. Kósa Károly pécsi IV. és *Molnár* György budapesti I. kerületbeli tiszthelyettesek. — *Várakozási illetményekkel szabadságoltatott*: *Bakonyi* János I. szombathelyi III. kerületbeli tiszthelyettes. — *Nemesség elismerése*: *Andrássy* Gyula főhadnagy székely nemességét és „*Felvintzi*” előnév használatához való jogát igazolta. Nevezett családnévét „*Andrássy*” alakban köteles használni. — *Névváltoztatások*: *dr. Parasin* István kpj. őrmester családi nevét „*Parádi*”-ra, *Hornok* József próbaesendőr „*Hegyaljai*”-ra változtatta belügyminiszeri engedéllyel. — *Szabályrendeletek*: A tűzharcos minőség igazolása és a Károly csapatkeresztre való igényjogosultság utólagos elismerése. — *Elhelyezési kimutatás helyesbítése*. — A tűzfűggyek intézése. — A Budapesti Nemzetközi Vásár tartama alatt nemzetközi közlekedésrendészeti okmányok nélkül Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia felől érkező gépjárműveknek és ezek vezetőinek az ország területén tartózkodhatása. — Megfigyelési kerület alakítása Győr, Moson és Pozsony, valamint Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyékben, Győr thj. városban. — Az állategészségügyről szóló 1928:XIX. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 100.000/1932. F. M. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek kiegészítése és módosítása. — *Hajdó Márton* tiszt-helyettes elveszett szabadságolási igazolványát a budapesti I. kerületi és *Hugai* István esendőr elveszett menetlevelét a nyíregyházi osztályparancsnokság érvénytelenítette. — A

Fémárú-, Fegyver- és Gépgyár R. T. ajánlata fegyverek és fegyverzeti cikkek kedvezményes beszerzésére a csendőrség tisztikara részére.

Csendőrségi Közlöny 10. szám. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1938. évi május hó 5-én Budapesten kelt Legfelsőbb Elhatározásával: *vitéz Torzsay Lénárd* ezredest, a csendőrtiszt-tanfolyamok ideiglenes parancsnokát nevezett tanfolyamok parancsnokává, *dr. vitéz Damasy Farkas* ezredest, a budapesti I. csendőrkörület ideiglenes parancsnokát nevezett csendőrkörület parancsnokává, *Huszár Agoston* ezredest, a székesfehérvári II. csendőrkörület ideiglenes parancsnokát nevezett csendőrkörület parancsnokává, *Perey László* ezredest, a pécsi IV. csendőrkörület ideiglenes parancsnokát nevezett csendőrkörület parancsnokává, *Rohonci Imre* ezredest, a csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottságának tagját nevezett bizottság elnökéül, *Bertalanffy Dezső* ezredest, a belügyminisztérium IV.-b. osztály vezetőjének helyettesét a miskolci VII. csendőrkörület parancsnokává és *Hertelendi és Vindornyalaki Hertelendy Ignác* ezredest, a belügyminisztérium VI.-c. osztály vezetőjének helyettesét a szegedi V. csendőrkörület parancsnokává kinevezni méltóztatott. Kinevezés napja: 1938 május 1.

Pályázat az 1938/39. évi időnyben megtartandó katonai tárgyú tudományos és ismeretterjesztő előadásokra. Az Országos Tisztai Kaszinó tudományos bizottsága az 1938/39. évben 6 katonai vonatkozású előadásnak a megtartását vette tervbe. Ezekből 2-3 előadás tárgya szabadon választható, míg 3-4 előadás kötött tárgyú. Utóbbiakra az egyesület választja ki az előadókat és kéri fel őket az előadás megtartására. A szabadon választott tárgyú előadások megtartására pályázók legkésőbb szeptember hó 1-ig jelentsék be az egyesület elnökségének szándékukat és csatolják a kidolgozott előadás két gépírási példányát. Az előadás a képek vetítésével együtt legfeljebb egy órát vehet igénybe. (Tapasztalat szerint 22 gépírási oldal.) A beérkezett munkák felett — a bírálóbizottság javaslata alapján — a tudományos bizottság dönt és kijelöli az előadandó pályaműveket. A döntés eredményéről minden pályázó értesített kap. Az előadott pályaművek szerzői 120 pengő jutalomban részesülnek. A jutalomban részesülő (tehát előadásra kerülő) pályaműveket az egyesületnek jogában áll tulajdonába átvenni, mely esetben ezek nyomtatásban csak akkor közölhetők, ha az egyesület elnöksége erre engedélyt ad. Az elnökség az előadásra kerülő pályaművekre nézve fenntartja magának azt a jogot, hogy a pályaműveket előadás céljára a vidéki állomásparancsnokságoknak rendelkezésére bocsáthassa. Kíváncsi, hogy amennyiben a szerzők maguk legyenek az előadók. Ebből származó költségeket az illető parancsnokság, illetve az Országos Tisztai Kaszinó megtéríti. Az előadásokhoz szükséges diapozitíveket — a szerzővel való előzetes megbeszélés alapján — az OTK elnöksége fogja elkészíteni. Ha ezek már a szerző birtokában lennének, úgy a számlákkal igazolt készkiadásokat az egyesület megtéríti. A pályázók munkáikat nyíltan — nevük és lakcímük feltüntetésével — küldjék be.

Összes szükségleteiket gond nélkül szerezhetik be e lap olvasói a székesfehérvári „Gondúzó”
bevásárlási rendszerével!

**Székesfehérvár,
Rossuth-utca 8. sz.**

45 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget ● 1 helyen jelent fizetési kötelezettséget ● Az állandó, havonta megújuló továbbvásárolhatóságjával ● Szerezze meg a „GONDÚZÓ” vásárlási igazolványát, díjta'anal bocsátja rendelkezésére a központi iroda.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS!
A
„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Kényelmes részletfizetésre vásárolhatunk

mindent 66 üzletben

SZOLNOKON
KÖZP. IRODA: BAROSS-U. 22.

„AKARÉKOSSÁGRA”

Ki tud róla? Horváth Istvánt, aki csendőrszervezői rendfokozatban 1909-ben Breznóbányán szolgált — kb. 1882. évben született — keresi leánya Borsovszky Kálmánné szül. Horváth Ilona. Címe: Budapest, XIV., Gyarmat-utca 56. sz. Aki tud valamit róla, közölje fenti címre.

Eladó gyümölcsös. Érden, a vasúti megálló közelében levő domb déli fekvésű, védett lejtőjén, 568 □-öles fiatal telepítésű fajgyümölcsös, kúttal, házhellyel és pompás kilátással a Dunára, hosszabb lejáratú, olesó részletfizetéssel, családi okok miatt átadó. Cím: Molnár Henrik, Budapest, I., Enyedi-utca 10, II. 22.

Eladó Klotildiget-nyaralótelepen 510 négyszögöl villatelek; a vasútállomáshoz 3 perc. Bővebbet: Gáspár nyugállományú tiszthelyettesnél (Budapest, I., Fery Oszkár-utca 37).

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakasziparancsnokok a szombathelyi III. kerületben: Erdélyi József II. alhadnagy, Erőss György, Vízvári István tiszthelyettes.

Új őrsparancsnokok a pécsi IV. kerületben: Pinczés Lajos törzsőrmester v.; a debreceni VI. kerületben: Török Péter tiszthelyettes, Bányi István, Kiss P. Viktor törzsőrmester v.

Elöltek a budapesti I. kerületben alhadnagyokká: Kiss György, Gyöngyösi József, Szűcs János I., László Imre II., Csibé József, Gyarmathy Elek, Duka Dénes, Szabó Bódog tiszthelyettes; **patkoló alhadnaggyá:** Kalmár János patkoló tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Sándor Dezső, Cseh Balázs, Rábai Gábor, Harasztos András, Kiss Sándor I. törzsőrmester v., Mihályos András törzsőrmester; a székesfehérvári II. kerületben **alhadnagyokká:** Pásztor Ferenc, Gál Domokos, Horváth Ernő tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Pálvölgyi Sándor, Salamon József, Szalkai Ferenc törzsőrmester v., Németh József I. törzsőrmester; a szombathelyi III. kerületben **alhadnaggyá:** Székely István I. tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Solyom Jenő, Balázs József II., Major József I., Imrei József, Fonyadt János, Kenesey Ferenc törzsőrmester v.; **örmserekké:** Pánczél János, Rácz János, Nagy József I., Kiss Kálmán, Bognár Pál II., Németh János II., Porogi Rókus, Illés Ferenc, Varga Lajos, Balassa Jenő, Simon József III., Imrei László csendőrök; a pécsi IV. kerületben **alhadnagyokká:** Talmácsi Imre, Kunágyi Balázs, Vermes Alajos tiszthelyettesek; **sámvivő alhadnaggyá:** Szabó Béla sámvivő tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Palotás János, Csapó József, Günczy Antal törzsőrmester v., Tassányi István rádióállomásvezetői vizsgát tett törzsőrmester és Szűcs László, Dudás Sándor törzsőrmesterek; a szegedi V. kerületben **alhadnagyokká:** Nagy Pál II., Fülöp Lajos tiszthelyettes; **sámvivő alhadnaggyá:** Szendrői József sámvivő tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Nemes Bálint, Fehér Elek törzsőrmester v. és Bán Imre törzsőrmester; **örmserekké:** Csapó Bálint, Csukor Béla, Farkas Mátyás, Kertész József, Libertinyi Gyula, Bakó Sándor, Balogh György II., Csermely József, Kecskeméti József, Nagyváradai Béla, Ötvös György, Vágó János és Rózsahegyi János csendőrök; a debreceni VI. kerületben **alhadnagyokká:** Sebestyén Antal, Szabó Benjamin tiszthelyettesek; **sámvivő alhadnaggyá:** Csörgő Imre sámvivő tiszthelyettes; **tiszthelyettesekké:** Csoma Károly, Juhász Zsigmond, Orbán Lajos, Madai Bertalan, Bányi István, Balogh József I. törzs-

őrmester v.; a miskolci VII. kerületben **alhadnagyokká:** Bacsai András, Günczöl András, Nyulás István, Buzogány Lajos, **vitéz Dávid** András tiszthelyettesek; **tiszthelyettesekké:** Lantos János, Csiba Ferenc, **Ujvári** Imre törzsőrmester v. és Bodolai Kálmán rádióállomásvezetői vizsgát tett törzsőrmester.

Házasságot kötöttek. Kun László szombathelyi III. kerületbeli főhadnagy Csengei Kornélia-Mária-Erzsébet úrhölgygel Budapesten. A budapesti I. kerületben: Rábai Gábor törzsőrmester v. Radvány Margittal Kőszegen, Jenei Pál törzsőrmester Orlik Ilona-Zsófiával Váchartyánban, Deák János törzsőrmester Tömöri Eszterrel Vámospécsen, Juhász László őrmester Szalai Eszterrel Bugyin; a székesfehérvári II. kerületben: Szijártó István törzsőrmester Engler Margittal Bicskén; a szombathelyi III. kerületben: Mikos Imre törzsőrmester v. Molnár Annával Rábakethelyen, Garai Zsigmond törzsőrmester Sasvári Margittal Mozsón; a pécsi IV. Pinczés István törzsőrmester Szikszai Juliannával Ókésken; a miskolci VII. kerületben: Fehér János törzsőrmester v. Kardos Rozáliával Sárospatakon, Sáfrány Sándor őrmester Bukó Juliannával Sajókázán.

Családi hírek. Született: Sáróy Kálmán budapesti I. kerületbeli (Büm. VI. c.) szdsnak Kálmán-András nevű fia, Dienes Andor szombathelyi III. kerületbeli gazd. f. hadnagynak Andrea nevű leánya. A budapesti I. kerületben: Urbán Sándor törzsőrmester v.-nak Gizella-Katalin nevű leánya, Harmat Vendel törzsőrmesternek Anna-Ilona-Terézia nevű leánya, Száraz András törzsőrmesternek Mária-Erzsébet nevű leánya, Lajtos Péter törzsőrmesternek László-Péter nevű fia, Izso Imre törzsőrmesternek Katalin nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Valkai Lajos törzsőrmester v.-nak Lajos-Sándor nevű fia; a szombathelyi III. kerületben: Salamon János I. törzsőrmester v.-nak Éva-Lujza nevű leánya, Egyed László törzsőrmester v.-nak Kornélia-Anna nevű leánya, Harasztos Ferenc törzsőrmester v.-nak Agnes-Emma nevű leánya, Csendő József törzsőrmesternek Mária-Margit nevű leánya, Tóth Ferenc I. őrmesternek László-Ferenc nevű fia, Laki Gyula őrmesternek Gyula nevű fia; a pécsi IV. kerületben: Tarró József törzsőrmester v.-nak Sándor-Mihály nevű fia, Szűcs Lajos törzsőrmesternek Katalin-Erzsébet-Mária nevű leánya; a szegedi V. kerületben: Nagy Endre törzsőrmester v.-nak Edit-Rozália nevű leánya, Nagy Sándor őrmesternek Sándor-József nevű fia; a miskolci VII. kerületben: Molnár János tiszthelyettesnek Mária-Magdolna nevű leánya, Nagy József törzsőrmesternek József-Lajos nevű fia, Kalóczkai István törzsőrmesternek Tibor nevű fia és Bodó Kálmán őrmesternek Kálmán-Mátyás nevű fia. — Meghalt: Nagy R. Imre budapesti I. kerületbeli törzsőrmester Katalin nevű leánya Vámosmikolán; Zelei Ferenc miskolci VII. kerületbeli törzsőrmester Győző nevű fia Szihalom községben.

Halólozás. Pénzes Lajos debreceni VI. kerületbeli csendőr április 27-én a budapesti 8. számú honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházban tüdőgümőkór betegségben meghalt.

A két

elválaszthatatlan!

BÚTORT LEGJOBBAN az évtizedek óta kiismert

Bog-Mil

bútoráruházban VI., VIIMOS CSÁSZÁR-
ÚT 43. vásárolhat (Báthory-né-éva) szemléltet
Hálószobák, ebédlők és kombinált bútorok nagy
választékban. — Olcsó árak! — Kíváncsiakra fizetési kedvezmény

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat,
szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyen-
ruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden
felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szószertint közlését kérem! A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbeli levéllel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bekegyeszedünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 16.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbeli levelet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok“ rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyenléi évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszámítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok“ szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Borsovsky Kálmánné, Budapest. Mai számunk hírrovátában kívánságának megfelelő közlemény jelenik meg.

Zombori Gyula. A folyó évi május 5-i Csendőrségi Közönyben megtalálja a Károly csapatkereszt megszerzésének feltételeit. Az őrsön szívesen rendelkezésére bocsátják. Mi innen, adatok hiányában, nem tudhatunk részletes és ami a fontos: teljes útbaigazítást adni.

K. D. tthts, Budapest. Használja egészséggel.

Soltvadkert. Türelemet kérünk, utána járunk ügyének. Anyyra nem szabad elkeserednie és nem szabad azt mondani: nincs becsülete, igazságot nem találók. A visszautasításnak megvoltak bizonyára a törvényes okai, ezeket fogjuk megtudni és ugyanezen jellege alatt közölni.

Rádó. A detektívtestületbe felvételre jelentkezhetik négy középiskolai végzettséggel. A rendőrségnél előírt felvételi feltételek a legkisebb testmagasságot is előírják, abból nem engednek.

Berettyóújfalu. Goreczky Vilmos ny. tbk. Budapest, VIII., Üllői-út 14., Goreczky Gyula ny. ezr. Budapest, I., Fery Oskár-u. 34., Barényi Ferenc ny. ezr. Budapest, XII., Avar-u. 9/a. III. em. 1. alatt lakik.

33333. Csak akkor lehetne szó az 50 fillér kettéosztásáról, ha a kórházban levő nőtlen csendőr pótlására vezényelnének nőtlen csendőrt. A tartósan vezényelt rendes tagja a közzgazdálkodásnak, tehát az 50 fillért az Önök közzgazdálkodása pénztárába kell befizetnie. (Lásd Cs. 20. Ut. 31. pontját.)

K. törm., K. őrm. A fényképek nem jók.

Posta. A postai magánküldemények kézbesítési díjait — valóban — újólág szabályozták. Az utasításunkat, amely nálunk e kérdéssel foglalkozik, rövid időn belül megfelelően kiegészítik. A postának igaza van.

Losonc. Aki nyugállományban megnősült, azt nem veszik vissza tényleges állományba. Katonai szolgálati idejének beszámítása végett kérvényt kell beadnia a belügyminiszter úrhoz (VI/b. osztály.)

M. I. L. A polgári orvosok által ellátandó egészségügyi szolgálat csak a legszükségesebb orvosi segélynyújtásból, a megbetegedett csendőregyének megvizsgálásából, megbetegedés esetén rövid ideig tartó gyógykezeléséből, szükség esetén kórházba utalásából és a legénység időszaki orvosi megvizsgálásából áll. (L. 112., 34a.,/VI. 6. 1931. B. M. rend.) Az injekciók beadása tehát nem tartozik ide, azért külön kell Önnek fizetnie.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cífraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

70. Játékonycélú m. kir. államsorsjáték

Főnyeremény: 40.000 ar. pengő.

18.729 nyeremény, 275.000 pengő értékben.

Nagyobb nyeremények:

20.000.— ar. pengő	négyszer	2.500.— ar. pengő
10.000.— ar. pengő	hatszor	2.000.— ar. pengő
5.000.— ar. pengő	huszszor	1.000.— ar. pengő

Húzás: június 3-án. Sorsjegy-árak: Egész: 3 P Fél: 1.50 P

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Patak. Pedig benne van a Szut.-ban. Nézze csak meg a tárgymutatót. Ha ideje van, böngéssze azt, sok olyan dolgot fog találni, amire még nem is gondolt.

Nagyvárad. Tessék elolvasni az 1938/4. számunkban „Sajtótörvény” jellegre adott válaszungkat. Örvendünk érdeklődésének, mert kérdéséből azt látjuk, hogy nem esukott szemmel éli, de tudni szeretné, milyen rendelkezések szabályozzák ma az ekörül felmerülő kérdéseket.

333. Az 1. és 2. kérdésére lexikonban felelünk. 3. A mai *álhadnagyi* rendfokozatot 1925-ben rendszeresítették. Régebben tiszti rendfokozat volt (1867-ig), szemben a főhadnaggal. A *tiszthelyettesi* rendfokozatot 1915-ben rendszeresítették a legénységi állományúak részére. 1909-ig meg volt a nadapródtiszthelyettesi rendfokozat, amely körülbelül az ugyanakkor rendszeresített zászlósi rendfokozatnak, (tiszti állomány) felelt meg. A *törzsőrmesteri* rendfokozatot a csapatnál 1913-ban rendszeresítették. Az *őrmesteri* rendfokozat a szervezett hadseregekkel egyidős. *Mestere* volt az őrszolgálatnak. A szakaszvezetői rendfokozatot a gyalogságnál 1856-ban rendszeresítették.

Érdeklődő. 1. Forduljon orvoslásért a községi előljáróság-hoz. 2. Idő- vagy távolságkikerekítésnek a Szut. 245. pontjában írt eljárásnál (útvonalhossz megállapítása, szolgálati órák végösszegének kiszámításánál) van helye. Ha már megállapították, hogy az Önök egyik őrzőjáratának hossza 38,5 km., akkor a Szut. 6. mellékletében kell megnézni, mennyi időt írtak elő ennek leportyázására. Ez időhöz hozzáadja a helységek leportyázására megállapított időt. A kettő adja az őrzőjárat időtartamát. Kérdezett esetben 30 óra 30 perchez hozzáad 4 óra 30 percet. (Szut. 245 p. 2. bek.)

Turul. 1. Egyik előléptetési feltétel: a két utolsó évben „igen jó” minősítés. Ha ez meglez, nem igen lehet baj. 2. Az 1931–6. Cs. K. 75. oldalán közölt 15. §. azt mondja: ki van zárva az igazolvánnyal való ellátásból az, akit büntett miatt jogerősen elítéltek. 3. Valószínűleg ősszel.

Honvéd. A csendőrség legénységi állományú egyénei nem viselhetnek kamgarn anyagból készült ruhát. Az elhordási idő 1936 dec. végéig tartott, ezt nem hosszabbították meg.

Csaholez. D. L. h6. A közölt adatok szerint önnek állandó nyugellátásra igénye van. Kérje a Püm. (XIX. oszt.) úrtól. Ha nem kapná meg, a Közigazgatási Bírósághoz fordulhat.

Csiki. Címe: Remetekertváros, Béla király-u. 5.

Cs.—15. Az új utasítás megjelenése azt jelenti, hogy a régi érvénytelen. Ami ezzel összefüggően önt érdekli, a Szut. 167. pontjában rendezve van. A nyereg és kantár melletti táblácska előírás, olyan, mint a Szut. 140. pontjában ismertetett.

Tavasz. A 180.000/1936. B. M. sz. rendelet szerint a köz-ségben önkéntes és köteles tűzoltóság van. Utóbbiba a nyugállományú csendőregények is beoszthatók. (21. §.) Ez közszolgálat s abban az ön legszemélyesebb érdekei is érintve vannak. E szolgálat alól csak orvosi vélemény alapján kaphat felmentést. Ha az oktatási órán nem jelenik meg, büntethető (23. §.) Menjen csak el, vagy kérjen orvosi bizonyítvány alapján felmentést, de kibuvót ne keressen.

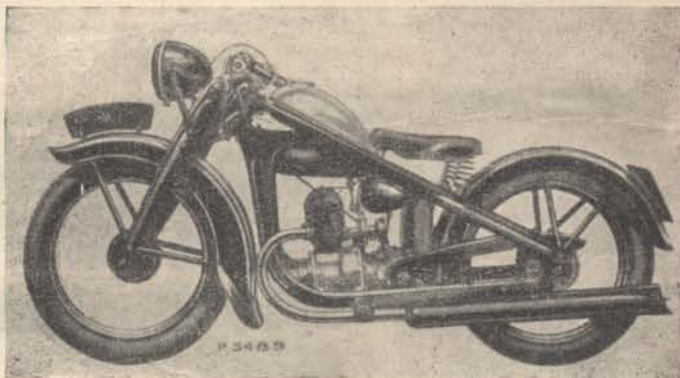
Nyugdíjas 888. Iskolai adót köteles fizetni a nyugilletményei után is.

2222. Az 1937. évi 9. Csendőrségi Lapok 305. oldalán „Szébb jövőt” jelige alatt írtakat olvassa el.

KÉZIRATOK.

Sikerült. Sorra kerül.

B. L. ny. törm., Szentendre. Az említett méhbetegség elleni küzdelem erőteljesebb hatósági támogatását mi nem kezdeményezhetjük. Erre való a méhészek érdekképviselője. Abban ellenben igaza van, hogy alig akad nyugállományú csendőr, akinek fogalma lenne róla, hogy okszerű méhészkedéssel mekkorát lendíthetne a helyzetén és milyen örömhöz jutna egyébként is. Mi már nem egyszer ajánlottuk a méhészetet bajtársaink figyelmébe, többet most sem tehetünk. A csendőrségnek levele szerinti méhészeti részvénytársaságfélébe való tömörítése kivihetetlen, mert a testületnek nem jóléti, hanem ugyebár egészen más feladatai vannak. Keresse hát mindenki maga a boldogulás lehetőségeit. Önök méhészek alkalomadtán kedvet csinálhatnak másoknak is.

GYŐZTES

A 200-as kategóriában MÉRAY-PUCH 200.

A 250-es kategóriában PUCH S/4.

A 350-es kategóriában PUCH 350 G/S.

A Frontharcos Szövetség

1400 km-es megbízhatósági versenyén szakadá esélyen, fel-
ázott utakon nappal és egész éjjelen át megállás nélkül a
60 km-es átlagsebességnek megfelelő csaknem állandóan
80 km-en felüli tempóban.

megdönthetetlen bizonyítéka a Puch motorok felülmul-
hatatlan teljesítőképességének.

Eladás:

BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 25

F. I. alhdgy, Budapest. A nyomozás jó, de tárgyának kényes volta miatt közlésre nem alkalmas.

P. J. törm., Pécs. Az „Indítóok” és „Feltevésekkel való munka eredménye” e. kézírata megfelel, közölni fogjuk.

Furfang, B. V. S., Tinódy Sebestyén, 1910., Hóvirág, Eperjes, D. Gy. thts. Porcsalma, Hóvirág Csurgó, Sz. L. thts. Szeged, L. I. thts. Szentendre, Ávas, Vaskut, Zágon. Közölni fogjuk.

Dorozsma, K. I. örm. Bihartorda, K. A. ny. thts. Kóny, K. K. es. Enes. Kivonatosan közölni fogjuk.

N. törm. Andocs. Ezekre a kérdésekre nem várunk választ, csak otthoni kis fejtöresre szánjuk őket. Látjuk, hogy ön azok közé tartozik, akik nem csak elolvassák, hanem gondolkodnak is a kérdéseken. A beküldött felelet jó.

Arad. Rengeteg pandurírást kaptunk az évek során, de csak itt-ott közöltünk belőle színesebb részleteket s most már ezt is beszűntetjük. Régmúlt dolgok ezek, hagyjuk a romantikának forrásul. Mikor a csendőrség történetét röviden megírtuk és kiadtuk, mindent megmondottunk, ami a multra tartozik. Ma már közismert dolog, hogy a csendőrség megszervezése mit jelentett az ország közbiztonsága szempontjából, tehát ebben a tekintetben sem mondana a cikk újat. Tessék inkább a ma és holnap problémáival foglalkozni, íráskészség van hozzá.

Pápa. Átalakítva nyomdába adtuk.

R. M. örm., Ujszász. Önnek megvan ehhez az egyéni hajlama, ami azonban a legtöbb csendőrből nincs meg. A népnevelésben a csendőr sokat segíthet s erre mi is mindig ösztönzést adunk, de éppen a levelében ismertetett terület egyike a legkényesebbeknek, inkább a lelkes feladatkörébe tartozik, meg az orvoshoz. Különben a levelében írt eredmény dícséretreméltó.

Dorozsma. Tarkaságnak szakeikk, szakeikknek pedig tarkaság. Ezt nem lehet vegyíteni, mert így egyik sem. Nem közölhető.

Gyöngyhalász. Az elbeszélést nyomdába adtuk, szépen megírta. Verse szép, bátran beküldheti valamelyik szépirodalmi laphoz. Tőlünk a témája távolesik.

Forradalom. Jó az elbeszélés, humora is hibátlan, de témája miatt nem hozzánk, hanem szépirodalmi vagy napi lapba való.

Szebb jövő. Iratlan szabálynak kellene tekinteni, hogy minden csendőr csak akkor írhat verset, ha a Szut-ot előbb tökéletesen megtanulta. Mivel pedig a Szut-ot elég tökéletesen ismerni soha sem lehet, a csendőr verset soha nem írhatna igazság szerint. Így tavaszidőben ugyan elkerülhetetlenek a kivételek s nagyrítkán akad igazi verselő is, ön azonban soha sem fog ezek közé tartozni. Kár minden verejtékeséppért, amit erre pazarol.

Új husvét. Nincs régi és új husvét, ez versben is csak üres szó. Ne gondolja, hogy elég egymás mellé rakni csomó ilyen szót és kész a vers. A költészet nagyon nehéz írói feladat — a legnehezebb — s csak ritka hivatottak merjenek hozzányulni ehhez a szép, de kényes hangszerhez.

Tiszavirág. Ez nem sikerült úgy, mint már sikerült egyik-másik. Aztán vigyázzon arra, hogy a vers is megköveteli az igazságot: ugyan ki nem szereti a csonkaföldön a székelty? Sem egyéni hangulat, sem rimkeresés nem ad jogcímet arra, hogy olyat állítsunk, ami másokra, sőt egy egész országra igaztalanul bántó lehet. Látja ugy-e, hogy a versírás nagyon csiklandós dolog?

Miskolc. 28. Sajnáljuk, de levelükben részletezett véleményünk nem változtathatunk. Egyik sem sikerült.

Visszavágyunk. Egyelőre más irányban kell a figyelmet ábrentartani. Nem közölhető.

Zúg az erdő.

(Regény.)

(20)

Írta: NYÁRY ANDOR.

A parancsnok megdöbbsent:

— Veszni hagyod a vőlegényedet?

— Ha a szabadsága ára ezer és ezer magyar testvérem boldogtalansága, akkor igen!

A leány szavában annyi erő, annyi dac, annyi fölényesség volt, hogy a parancsnok türelmét a végsőkig feszítette, de leküzdötte indulatát. Még egyet próbált.

A leányhoz lépett s tekintetét mélyen belekapcsolta Mária szeméibe:

— Ha megnevezed az összeesküvőket... Hallod... te... leány!... Ha megnevezed az összeesküvőket, becsületszavamra ígérem neked, hogy egyiknek sem lesz bántódása.

Mária sóhajtott. Olyan természetes őszinteséggel ömlött ajkán a szó, mint amilyen őszinte a sziklán nőtt kis vad-róza virágja:

— Ha becsületszavára ígéri, hogy testvéreimnek nem lesz bántódása, akkor miért akarja, hogy megnevezzem őket?

A parancsnok ajkára harapott. Elfojtott indulata kirobbant lelkéből s minden eddigi ravaszságát meghazudtoló vadsággal tört ki belőle az igazi ember:

— Arra felelj, amit kérdezek! Különben olyan huszontöt veretek rád, hogy beledöglesz!... Ki vagy te!... Rongyos sehnai, bitang lázadó! Akkor lövetlek keresztül, amikor nekem tetszik.

Belesápadt az indulatba:

— Makaeszkodol!... Hát jól van!... Eddig kértelek, úgy beszéltem veled, mint ember az emberrel. A fajtád nem érdemli meg, hogy emberségesen bánjanak vele. Viselkedésed újabb bizonyíték e mellett. Ha a szép szó nem használ, majd beszélek másként.

Mária úgy állt a dühöngő ember előtt, mint egy szobor, mintha a kemény beszéd nem is neki szólt volna.

A parancsnokot e mozdulatlan merevség még jobban felingerelte, megragadta a leány vállát és megrántotta:

— Utoljára kérdezem, hogy megnevezed-e az összeesküvőket?

Mária nem felelt.

A parancsnok ráordított:

— Nem értetted a kérdést?... Azt kérdezem, megnevezed-e az összeesküvőket?

Mária lehunyta szemét s a dühöngő kérdésre egyetlen halk szóval felelt:

— Nem!

— A parancsnok nagyot lélegzett:

— Így is jó!

Az ablakhoz ment, szétrántotta a függönyt és kimutatott az udvarra, az akasztófára:

— Ha estélig meg nem nevezed az összeesküvőket, holnap reggel a vőlegényed azon fog lógni!

Mária felsikoltott, arcát a tenyerébe temette.

A parancsnok mosolygott. Aztán a leány felé fordult:

MEGJELENT 1938. ÉVI FŐÁRJEGYZÉKÜNK
KÉRJE INGYEN ÉS BÉRMENTVE
MEGNYÍLT ÚJ FIÓKÜZLETÜNK BAROSS-TÉR 16.
A KELETI PÁLYAUDVAR INDULÁSI OLDALÁNÁL
MAUTHNER ÖDÖN MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMİ R.-T.
BUDAPEST, VII., ROTTENBILLER-UTCA 33. SZ.

— Ha hallgatsz a szavamra, a hajnali kivégzésnél más embert állítatok az akasztófa alá, Jász Suba Gáspár pedig szabad lesz.

Kinyitotta az ajtót s előre mutatott:

— Most menj!... Gondolkozzál és estéig határozz. A vőlegényed élete a kezdedben van.

Mária megindult, lassan ment, a lábai merevek voltak, a térde alig hajlott és ment, mintha lélektelen gép botor-kálna az utcán, úgy érezte, mintha nem volna szíve, mintha nem volna gondolata, mintha az élet egy nagy-nagy forgószél volna, amely őt megragadta és most ellenállhatatlan erővel sodorja tovább... tovább...

Istrate Pável előlépett a fülkéből:

— Nem sikerült.

A parancsnok megcsikorgatta a fogát:

— Kutya kemény faj!

— Ha parancsnok úr megmondta volna, hogy mi a szándéka a leánnyal, lebeszéltem volna szándékáról.

— Miért?

— Ez a leány inkább engedi kivégeztetni a vőlegényét, mintsem elárulja testvéreit.

A parancsnok gúnyosan mosolygott:

— Gondolod?

— Tudom.

— Ha így tudod, akkor rosszul tudod.

— Erre csak az a megjegyzésem, hogy parancsnok úr nem ismeri a magyar fajt.

A parancsnok ellegyintett maga előtt:

— Hagyd azt az örökös magyar fajt!... A csömrletig vagyok ezzel az unalmas frázissal. Magyar faj, magyar faj!... Lehet, hogy nem ismerem a fajt, de ismerem a szerelemet. A szerelem minden szívben egyforma, akár magyar az a szív, akár román, akármi más. Élni akar, szeretni akar s az, akit szeret, akivel élni akar, az az első és minden más érzés helyeként foszlik előtte, ha szerelme tárgyáról van szó.

Lekicsinylőleg nézett a kémre:

— Hazafiság! A szerelem a minden! Az élet a varázs! Igen, Istráte Pável. Az élet. A szerelem!

Istrate Pável elmosolyodott, aztán megforgatta kezében a kalapját:

— Elmegetek?

— Várj!

A parancsnok egy pillanatig maga elé nézett, aztán a kém felé fordult:

— Ismersz a faluban olyan magyart, akivel ez a leány jó ismeretségben van?

— Ismerek.

— Ki az?

— Szabó Márton.

— Milyen ember?

— Csöndes, jóra való, a légynek sem árt.

— Családja van?

— Három kis gyermeke.

— Gazdag?

— Nagyon szegény, napszámból éldegél.

— A lány barátságban van velük?

— Segíteni szokta a családot. Gyakran jár hozzájuk. A háború alatt összebarátkoztak. Jász Suba Gáspár egy században szolgált Szabóval s igen sokszor Szabó Mártonné tartotta Máriában a lelket, ha a vőlegényéről sokáig nem érkezett hír.

A parancsnok szeme megcsillant:

— Jól van!

— Elmegetek?

— Még egyet. Fél óra múlva... nem!... egy óra múlva, tehát fél ötkor Jász Suba Gáspárt bocsásd szabadon.

Istrate Pável megtántorodott:

— Jász Suba Gáspárt?

— Igen.

Istrate Pável belesápadt az aggodalomba:

— És ha elszökik? Ha többet sohase látjuk?

— Attól ne tarts... Te mondtad, hogy a magyar faj mindent feláldoz a hazájáért és a testvéreiért. Ha így van, akkor Jász Suba Gáspár nem szökik el. Fogva tartja a testvérei sorsa. A szerelem szava aztán majd megszólal benne és elárulja mindenkit.

Istrate Pável nem szólt, a fejét rázta.

— Nem tetszik?

Istrate Pável kelletlenül ümmögött:

— Tegyen úgy, amint jónak látja.

Meghajította magát, aztán eltávozott.

A parancsnok cigarettára gyújtott, belevetette magát az öblös karosszékekbe és nézte a fölfelé bodrozó füstöt és mosolygott...

L.

Mária odaroskadt az ablakra és meg sem mozdult. A keze hideg volt, mint az ablak üvegje, a homloka fehér volt, mint a fal fehérsége, a szeme zavaros volt, mint az ónos felhők, mikor az őszi fergeteg beleforgatja a testükbe. Maga elé nézett az utcára. Az idő meggyengült, a hópelyhek lassú hullással hulltak, mint a nehéz sóhaj, amelynek gyenge szárnya nem bírja röpíteni a súlyos terhet és visszaesik, ahonnan fakadt — a szívbe.

Sok-sok hópehely... Hullnak... Zizegnek... Susognak. Már fehér a föld. Csupa fehér. Mária úgy érezte, mintha a szívére hullt volna a sok fehér, hideg pehely. És sóhajtott.

Milyen jó volna, ha ő lehetne a föld, amelyet most hófehér szemfedővel takar a jóságos Ég. Most meghal, tavaszig nem él, aztán fölébred, az Ég lecsókolja szeméről a szemfedőt, és él... Dobogó szíven virágok nőnek, mosolyog, örül, a virágok elfeledtetik vele a mulat... Boldog föld! Milyen jó volna, ha ő lehetne a föld!

Szombathely:

IRÓGÉP

(WANDERER—CONTINENTAL)
ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTOLL, IMÁ-
KÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDESBEN
cégt. ZALÁN FERENC
SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

Elismerten megbízható minőségű és kivitelű

BÚTOR- és KÁRPITOSÁRUK,
reklamier, fotelok, paplan és gyermekoci

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEKK.

Braun Zsigmond cég
Szombathely, Erzsébet királyné-u. 17

Elsőrendű
bel- és külügyi

KERÉKPÁROK-at,
ALKATRÉSZEK-et és KELLÉKEK-et

a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett árást
KIRMER GYULA szakképzett műszerész

Szombathely, Gr. Széchenyi-u. 2. (Premontrei-rendház)

PONTOS
JAVÍTÓ
ÜZEM

Nagykanizsa:

bútor

megbízható minőségben és kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.
VAJDA BÚTORCSARNOKBAN
NAGYKANIZSA
ERZSÉBET TÉR (PIAC-TÉR)
Ügyeljenek a címre!

21

A legjobb márkás STEYR, CSEPEL, KÜHNE

KERÉKPÁR és alkatrész

IRÓGÉP legolcsóbb árban, kedvező részletfizetésre beszerezhető

SZABÓ ANTAL

sportüzletében. NAGYKANIZSA, FŐ-UT 5. SZ.

És milyen kevésből áll a boldogság! És mégis, milyen kevesen érik el! Olyan nehéz volt a szíve, mintha mozdíthatatlan szikla csüngene rajta és cipelnie kéltene a sziklát. A nagy súly lehúzta testét és súlyos gondokkal terhelt feje odasimult a hideg ablaküveghez. A hópelyhek kacéran táncoltak, az ablakhoz ütődtek és olvadó szerelemmel haltak a bánatos leány előtt, mint szerelmes lovag, aki életét áldozza szerelme vigasztalásáért. És úgy maradt...

Messziről lábak dobogása hallatszott. Talán nem is messziről. Talán a szomszédból... A puha hó felfogja a lábak lépteit, azért nem hallatszik a dobogás erősebben. De hallga! Mintha beszélnének... Mintha román szavak kóvályognának a levegőben... Mintha sírnának... Mintha bilines esőrenne.

— Ki az?

Mária felkapta fejét és felsikoltott:

— Szabó Márton!

Szabó Márton bilinesbe vert kézzel elballagott az ablak alatt.

Csak két szuronyos őr kísérte, aztán egy szomorúan síró asszony és három meztlábás kis gyermek.

Mária visszafojtott lélekzettel nézte a menetet, tágra kekedett szeme az apró nyomokra meredt, amelyet a hat típegő kis cipőtlen láb hagyott a hóban, a bilinesbe vert ember után.

Hirtelen összeborzadt... Zihált, nehezen lélekzett, a gondolatok fojtogatták:

— Hogyan is mondta a parancsnok?... Ha megnevezed az összeesküvőket, holnap reggel idegen embert állítatok az akasztófa alá, Jász Suba Gáspár pedig szabad lesz.

Szabó Márton viszik, már alig verődik vissza a bilines csörgése... Már messze jár... Utána a síró asszony... a három meztlábás kis gyermek... Csak azokat az apró kis lábnyomokat ne látná!...

A gyanu ő, a gyanu szíveket szakít, a gyanu éget, a gyanu üldöz, Mária a fejéhez kapott:

— Irgalmas Isten!

Kiszaladt az utcára és rohant... Meg sem állt Szabó Mártonéig...

Az udvarban összeverődtek a szomszédok, tanakodtak.

Mária odarohant az asszonyokhoz:

— Miért vitték el Szabó Mártont?

Az asszonyok a vállukat vonogatták:

— Bizonyosan följelentette valaki.

— Azt mondta a katona, hogy összeesküvéssel vádolják.

(Folytatjuk.)

P é c s:

csendőr

Pécsi Takarékpénztár

átján, előleg nélkül vásárolhat
66 előkelő, megbízható pécsi cégnél
6—7½ havi hitelre s havonta

csck 1x1 helyre

kell fizetnie. Központi iroda:
DUNÁNTÚLI BANK R-T-NÁI, PÉCSÉT.

MERCEDES ÍRÓGÉPEK

LERAKATA. TELEFON: 27-33.

Ellásmert megbízható szaküzlet. ALKATRÉ-

SZIK. KELLÉKEK, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS

A csendőrség tagjainak kedvezmény és kedvező fizetési feltételek.

PÉCS

DEÁK-U. 2.

KERÉKPÁROK

ALKATRÉSZEK

JAVÍTÁS

állandó raktára

KISASZONDY LAJOS

műszerész

PÉCS, MÁRIA-UTCA 32. SZ.

Telefon: 22-79. • Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Mi a község?

(A f. évi 5. számunkban hirdetett versenyzeladatra beküldött legjobb dolgozat.)

Írta: SZÉKELY SÁNDOR örmester (Alsódabas).

1. Mi a községi előjáróság összetétele?

A községi előjáróság összetétele: a községi bíró, a községi jegyző, (esetleg adóügyi jegyző), községi- vagy körállatorvos, törvénybíró, pénztáros, közgyám, esküdtek.

A községi előjáróság összetételéhez tartozik még mint segéd, kezelőszemélyzet: az irodatiszt, irnokok, végrehajtó, egy községi szülésznő, kisbíró, azonkívül pedig köteles minden község megfelelő számú éjjeli őrt tartani és a községi tűzoltóságot is megszervezni, fentartani és irányítani.

2. Melyek legnagyobb vonásokban a községi előjáróság legfőbb feladatai?

A községi előjáróság legfőbb feladatai: végrehajtja a felsőbb közigazgatási hatóságok rendeleteit s képviselő testület határozatait és teljesíti mindazon teendőket, melyeket a törvények és felsőbb hatósági rendeletek a községekre utalnak, ha azok a képviselő testületi közgyűlésnek fentartva, vagy egyes közegek hatáskörébe utalva nincsenek.

Kifelé a községi előjáróságot a községi bíró és községi jegyző képviselik, akik a község nevében együttesen, de mindegyik saját, egyéni felelőssége mellett, járnak el. Amikor a törvényben, rendeletben, szabályrendeletben „községi előjáróság” van említve, mint valamely konkrét ügy végrehajtója, akkor az alatt mindig a bíró és főjegyző értendő.

A községi előjáróság előkészíti a községi képviselőtestület határozatait, előkészíti a képviselőtestületi ügyeket, illetőleg az illetékes bizottságokban előkészített azokat s általában minden módjában állót megtesz a közigazgatás helyi tökéletes működésének biztosítása és a község előrehaladása érdekében.

A községi előjáróság nem lévén testületi szerv, tanácsülésekben nem határozhat.

A községi előjáróságnak együttes felelőssége nincs. Minden előjárósági tagot egyénileg terheli mindaz a felelősség, mely állásával jár és amely tetteiből vagy mulasztásaiból támad. Minden előjárósági tag közvetlenül és elsősorban

Kaposvár:

CSABAI (CSICKÓ) és GERICs

polgári és egyenruha-szabók. Mindennemű katonai cikkek raktáron. Kiténtetve: Miniszteri elismeréssel, ezüstéremmel és aranyoklevéllel. KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 33. szám. Pontos, megbízható kiszolgálás. Méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. A m. kír. csendőrség szerz. szállító.

SZAKSZERŐ JAVÍTÓMŰHELY

ÓRÁK,

EKSZEREK, EVŐESZKÖZÖK, AJÁNDÉKTÁRGYAK MEGBÍZHATÓ MINŐSÉGBEN. — KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT

KÓTA JÓZSEF

ÓRÁS ÉS EKSZÉRÉSZNEL

KAPOSVÁR, DEÁK-TÉR 4. SZÁM

ROGEP

CONTINENTAL, ERIKA képviselő.

Javítás, karbantartás, kellekek. **Töltőtollak.**

SOÓS VENCEL

KAPOSVÁR, FŐ-UTCA

A m. kír. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek.

BÚTORT

Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**

A leggyorsabb és legdisztesebb, kivétel-elsorrendű minőségben. Jutányos árak.

felelős az egyes igazgatási ágazatokban az előjáróságra háruló tennivalók pontos ellátásáért vagy lelkiismeretes ellenőrzéséért, mely feladatnak ellátását vagy ellenőrzését a képviselőtestület kifejezetten reá bízta.

A községi előjáróság minden egyes tagja köteles tisztességét híven s a szabályoknak megfelelően legjobb tudása szerint betölteni, a hivatali titkot szigorúan megőrizni és intézkedéseinek érvényét szerezni.

Minden előjárósági tagot hivatali működéséért nem csak erkölcsi, hanem vagyoni és fegyelmi felelősség is terheli.

Úgy az erkölcsi, mint a fegyelmi felelősség kiterjed az előjárók magánéleti ténykedéseire is. Az előjáróknak magánéletükben is jó példával kell előjárniuk a község lakossága előtt és ki kell tűnniük józanágukkal, családi életük tisztaságával, rendezett vagyoni viszonyaikkal, hazafias és vallásos gondolkodásukkal, jóindulatukkal, ügybuzgalmukkal és erkölcsi fedhetetlenségükkel.

Az előjáróság tagjainak a hivatali tisztességükkel járó közhatalmat büles mérsékléssel és pártatlansággal kell gyakorolniuk. Hivatalos teendőik ellátásakor a lakossággal előékenyen kell viselkedniük. A tisztességük adta tekintélyt egyéni tiszteltetelmőségükkel kell öregbíteniük. Tudatában kell lenniük annak, hogy jó példaadásuk üdvös hatást tesz a lakosságra és egyéni erőnyei adnak igazi súlyt tisztességüknek és szolgálattalják biztos oszlopát a közrendnek és az ország emelkedésének.

Épen ezért kiváló feladata az előjáróság minden egyes tagjának, hogy minden társadalmi, felekezeti és egyéni érdeken, önzésen és széthúzáson felülemelkedve munkálkodjék azon, hogy a lakosság egy magasabb egységbe fogassék össze, melyben a község minden rendű-rangú tagja békésen dolgozva, ereje és tehetsége szerint szolgálhassa hazánk boldogabb jövőjét.

Kiváló kötelessége az előjáróság tagjainak az is, hogy a község fejlődését előmozdítsák, sajátos értékeit (népművészet, műemlékek, természeti kincsek, hagyományok stb.) megőrizték, kifejlesszék és felvirágoztassák, a fejlődést hátráltató körülményeket leküzdjék s hogy ezek érdekében a kezdeményező, előkészítő lépéseket megtegyék.

Ezek a szabályok vonatkoznak értelemszerűen a segéd- és kezelőszemélyzet tagjaira, valamint a községi közegekre is.

A községi bíró a község első polgára. Elnöke a képviselőtestületi közgyűléseknek. A tisztújító közgyűlés kivételével. Képviseli a főjegyzővel együtt a községet hatóságok előtt és magánügyekben szemben. Gyakorolja a községi bíráskodást a községi főjegyzővel és az előjáróság tagjai közül által kijelölt két taggal.

Ellenőrzi a községi képviselőtestület határozatainak végrehajtását. Felügyel a község előjárói és közegei hivatalos működésére. Felügyel a község vagyonára, vagyonkezelésére és ügyel a község és a lakosság érdekeire.

Eljárásairól, a községi élet minden nevezetesebb mozzanatáról és eseményéről a képviselőtestületet időről-időre tájékoztatja.

A községi bíró az általa teljesített utalványozásokért a községi főjegyzővel együtt egyetemlegesen felelős. A községi bíró a felügyelet gyakorlásának elmulasztása miatt bekövetkező hibák és árokért is felelős. A községi főjegyző ellenjegyzése nélkül azonban nem utalványozhat.

A főjegyző a községi közigazgatás vezetője, a községi iroda főnöke, valamint az állami anyakönyvek vezetője. A községi bíróval együtt képviseli a községet és a községi előjáróságot.

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT. BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok,
kártyázott bútorok, szőnyegek, kelengyék,
6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEJYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

**RÁDIÓ és
KERÉKPÁR**

alkatrészek, javítás.
Kedvező fizetési feltételek.
STEYR-WAFFENRAD
körzetképviselője.
BICZÁK,
NYIREGYHÁZA, Bethlen-u 27

Mint a községi közigazgatás vezetője, állandóan figyelemmel kíséri, egységes elvek szerint vezeti és irányítja a községi igazgatás minden ágazatát. Gondoskodik arról, hogy a községi igazgatásban esetleges tapasztalt hibák és hiányosságok megszüntetessenek és helyrehozassanak. Gondos mérlegeléssel megállapítja a községfejlesztés irányelveit s azokat céltudatos munkával megvalósítani igyekszik.

Munkálkodik a község és annak lakossága előrehaladásán, a lakosság gazdasági, kulturális és szociális jobbátén. Gondoskodik arról, hogy a község lakossága a nemzeti ünnepeket (március 15. és augusztus 20.) és nemzeti gyászünnepeket (október 6. Hősök emléknapja, május utolsó vasárnapja) méltóan megünnepelje s a rendezett ünnepségeken a község képviselőtestületében személyesen is részt vesz.

Nevezetesebb kötelességei: rendszerint előadja a képviselőtestületi közgyűléseknek, az elnöki teendőjében támogatja; a közgyűlések, bizottsági ülések tárgyalási jegyzőkönyveit elkészíti, gondoskodik a jegyzőkönyvnek pontos hitelesítéséről; őrzi a község fontosabb okiratait. A képviselőtestületet, előjáróságot s a hozzáfutó ügyeket tanácsal és felvilágosítással támogatja; örökdi a törvények, rendeletek megtartása felett; gondoskodik a községi igazgatás, a községre rótt törvényes teendők és feladatok gyors és pontos ellátásáról, elvégzi és elvégzetteti az ezzel kapcsolatos írásbeli és más teendőket.

Mint hivatal-főnök gondoskodik az ügyek célszerű ellátásáról, a helyes munkabeosztásról, állandó felügyeletet gyakorol a községi s. vagy adóügyi jegyző, az orvos, állatorvos s általában a községi iroda egész személyzete, a segédkezelő- és szolgásműhelyzet felett, ezek hivatalos működését, a községi üzemek vezetését, a vagyonkezelést, számvitelt, általában a község teljes ügymenetét ellenőrzi és irányítja, örökdi afelett, hogy a község minden rendű és rangú tisztviselője és alkalmazotja a lakossággal szemben udvariassággal és előékenységgel viselkedjék.

Munkakörébe tartozik még: a közigazgatási, községi, igazságügyi, közlekedésügyi, kereskedelemügyi, ipari, gyámhatósági és katonai ügyek. Különös gondjának kell lennie a község fejlesztésére, a lakosság kulturális, gazdasági és szociális jólétének emelésére és a hazafias szellem ápolására.

A községi előjáróság kötelessége még a következő tűzoltószereket is beszerezni és jókarban tartani: egy szívó-nyomó fecskendőt, hatvan méter szívóömlőt, egy csákllyát, két vasvillát, egy petróleums fáklyát, avagy lámpást, egy fejszét, két vedret és húsz m. nagyságú takaróponyvát.

Ki tudja megmondani?

(Versenyfeladat.)

A következő kérdésekre kell felelni:

1. Hány ember él a földön?
2. Az összes harcoló hadseregekből hány ember halt meg és hányan sebesültek meg a világháborúban?
3. Melyik a leghosszabb folyó Európában, Ázsiában, Amerikában, Afrikában és Ausztráliában?
4. Melyik a legmagasabb hegy Európában, Ázsiában, Amerikában, Afrikában és Ausztráliában?
5. Hány métert halad másodpercenként a esiga, a ló ügetésben, a szélvihar, a postagalamb és a fény?

Csak a csendőrlégénység vehet részt a versenyben. A legjobb feleletet művészi, bekeretezett csendőrképpel jutalmazzuk. Határidő: június 15. az eredményt a július 1-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V. Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Világhírű Styria, Wonder, Automoto, Darling, Diadal,
Vénus kerékpárok és alkatrészek, Órák, ékszer, ezüstárak
megbízható minőségben. Versenyképes árban. Kedvező feltételek
mellett.

DIADAL Kerékpár
Varrógép
SVÁJCI ÓRAHÁZ

Budapest, VII., Thököly-út 26.
(Múrányi-utca sarok) T. 14-04-38.
Ezerképes árjegyzék ingyen

A VILÁGMÁRKÁS

STEYR WAFFENRAD ÉS PUCH KERÉKPÁROK

KÖRZETKÉPVISELŐI:

BUDAPESTI I.

csendőrkörület területén:

Albertiirsa:

Ferdinánd Sándor STEYR
Füredi Jakab PUCH

Balassagyarmat:

Moskovics Salamon STEYR

Budapest és környéke:

Szigeti Károly STEYR

Cegléd:

Lówy Henrik STEYR-PUCH

Dorog:

Stampf Gyula STEYR

Esztergom:

Schenkengyel Antal STEYR

Kunszentmiklós:

Frommer Bertalan STEYR

Lajosmizse:

Bencsik Pál PUCH
Popper József STEYR

Nagykőrös:

Papp Sándor és Fia PUCH

Salgótarján:

Szántó testvérek STEYR

Soroksár:

Schwab János STEYR

Szentendre:

Lóbi Endre STEYR

Székesfehérvári II.

csendőrkörület területén:

Beled:

Özv. Baum L. né STEYR

Csorna:

Weisz Lipót STEYR-PUCH

Felsőgalla:

Supka Dezső STEYR-PUCH

Győr:

Reichenfeld László STEYR
Pós Dezső fióküzlet PUCH

Kisbér:

Neuwirth Béla STEYR

Komárom:

Gyalóky Kálmán STEYR

Magyaróvár:

Pós Dezső STEYR-PUCH

Pápa:

Goldstein Gyuláné STEYR
Sugár Árpád és Endre PUCH

Sopron:

Eperjessy József STEYR
Schleiffer Richárd PUCH

Székesfehérvár:

Szabó Géza mechanikus,
Gyümölcs-utca 47. STEYR

Tatatóváros:

Bauer Samu STEYR
Borsos Ferenc PUCH

Vértessacska:

Özv. Weisz Béláné PUCH

Veszprém:

Darvas géparúház STEYR

Szombathelyi III.

csendőrkörület területén:

Barcs:

Vágó Sándor STEYR-PUCH

Celldömök:

Koczor Dániel STEYR
Weber és Neumann PUCH

Kaposvár:

Geisler János Fiai STEYR
Székács Imre PUCH

Keszthely:

Bárd Imre STEYR-PUCH

Körmend:

Breuer Sándor STEYR
Novák Béla PUCH

Lenti:

Mitzger testvérek K.F.T. STEYR-PUCH

Lövő:

Balics Ferencné STEYR

Marcali:

Kopáry Jenő STEYR

Nagyalád:

Bárdy Károly PUCH

Nagykanizsa:

Brandl Sándor és Fia PUCH
Szabó Antal lőszerekészítés STEYR

Révfülpő:

Fichtner Tamás PUCH

Sárvár:

Göcze István STEYR

Szentgotthárd:

Berke Emő PUCH
Szentgotthárdi Géparúház STEYR

Szombathely:

Kovács Ferenc STEYR
Stelzmann Mihály PUCH

Vasvár:

Pfeiffer Ignác PUCH

Zalaegerszeg:

Anhaltzer István géparúház STEYR

Zalaötvő:

Özv. Grünbaum Gizáné PUCH
Herczeg Sándor STEYR

PÉCSI IV.

csendőrkörület területén:

Bácsalmás:

Csascher Ádám STEYR
Horton József PUCH

Baja:

Krónicz Géza STEYR
Székely Leó PUCH

Bátaszék:

Thier testvérek STEYR

Decs:

Rácz János PUCH

Dombóvár:

Csonka Vendel PUCH

Dunaegyháza:

Özv. Gamsz Lipótné STEYR

Gara:

Wildmann Kálmán és Dezső STEYR

Kalocsa:

Schönwald Miklós STEYR-PUCH

Kecskemét:

Ifj. Papp Sándor STEYR
Papp Sándor és Fia PUCH

Kerekegyháza:

Gombos Jenő PUCH

Kiskunfélegyháza:

Gellor Henrik PUCH-STEYR

Kiskunhalas:

Kohn Sebestyén STEYR

Kiskunmajsa:

Törtely Kornél PUCH

Mohács:

Witt József Utóda STEYR-PUCH

Pécs és Baranya megye:

Hamerli József kft. STEYR-PUCH

Soltvadkert:

Kovács János PUCH

Tolna:

Schwendner József STEYR

SZEGEDI V.

csendőrkörület területén:

Békéscsaba:

Iczkovics Lipót STEYR
Rózsa Béla PUCH

Csongrád:

Kiss János PUCH
Regner Ferenc STEYR

Gyula:

Chappon Samu STEYR
Rózsa Béla PUCH

Hódmezővásárhely:

Faragó János STEYR
Paksi István PUCH

Kistelek:

Popper Vilmos STEYR-PUCH

Kunszentmárton:

Rosenberg Dávid STEYR

Makó:

Kucses Károly STEYR
Lipták István PUCH

Mindszent:

Altner Gyula PUCH

Nagymágocs:

Domoky József STEYR

Orosháza:

Iczkovits Lipót STEYR

Szeged:

Bruckner testvérek PUCH
Wolf Péter STEYR-PUCH

Szentés:

Weinberger Gábor PUCH
Wellisch Imre STEYR

Szolnok:

Kalmár Mór PUCH
Sohn Izsó STEYR

Tótkomlós:

Iczkovits Lipót STEYR-PUCH

Debreceni VI.

csendőrkörület területén:

Debrecen és Hajdu megye:

Katz Andor STEYR
Keszler József STEYR-PUCH

Kisvárd:

Burger Adolf STEYR

Mátészalka:

Földes F. Vilmos STEYR
Galvánia vill. és műsz. váll. PUCH

Nyírbátor:

Reiner Sándor STEYR

Nyíregyháza:

Biczák István STEYR

MISKOLCI VII.

csendőrkörület területén:

Eger:

Busák Imre STEYR

Gyöngyös:

Trepper Jakab műszerész,
Rózsa-utca 2. STEYR

Hatvan:

Szende István STEYR

Heves:

Bessenyei Sándor és Fia STEYR

Jászárokszállás:

Neuwirth Gyula STEYR

Jászberény:

Spekonya Lajos STEYR

Mezőkövesd:

Weizenstein József és Fia STEYR-PUCH

Miskolc:

Lichtmann Árpád STEYR
Barna Béla, hadirokkant STEYR WH és WD

Huska Vilmos Utóda Szaboda SPECIAL

Ózd:

Guttmann Sámuel STEYR-PUCH

Sárospatak:

Lányi Dezső PUCH
Spitz Pál STEYR

Sátoraljaújhely:

Grünspan Áron STEYR
Felsőmagyarországi Műszaki Vállalat, cégtulajdonos dr. Kertész Zoltán PUCH

Szikszó:

Reinitz Zsigmond STEYR

Tiszafüred:

Kovács József STEYR